

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту
Харківська обласна державна адміністрація
Рада ректорів Харківського вузівського центру
Північно-Східний науковий центр НАН України
Посольство України у США
Посольство США в Україні
Юридична компанія «Іньюполіс»
Народна українська академія

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ КОНТАКТИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Програма та матеріали
Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

23 листопада 2011 р.

Харків
Видавництво НУА
2011

УДК 378.(477:73)(063)
ББК 74.584(4УКР)ж.я431
У45

Редакційна колегія

Астахова В. І., д-р іст. наук;
Астахова К. В., д-р іст. наук;
Михайльова К. Г., д-р соціол. наук;
Подольська Є. А., д-р соціол. наук;
Сухіна В. Ф., д-р філос. наук;
Тимошенко Т. М., канд. філол. наук

Українсько-американські контакти у сфері вищої освіти:
У45 досвід та перспективи розвитку : прогр. та матеріали Міжнар.
наук.-практ. Інтернет-конф., Харків, 23 листоп. 2011 р. / М-во
освіти і науки, молоді та спорту, Харк. облдержадмін., Нар. укр.
акад. ; [редкол.: В. І. Астахова та ін.]. – Х. : Вид-во НУА, 2011. –
152 с.

У матеріалах конференції відображено досвід, різноманітні форми та результати співробітництва українських та американських університетів і наукових установ у сфері вищої освіти. Акцентовано увагу на проблемах змістовного та організаційного характеру, які виникають при реалізації спільних проектів, розглянуто перспективи розвитку українсько-американського освітнього та наукового співробітництва.

Для науковців, організаторів міжнародних проектів, викладачів, студентів, працівників державних органів.

The experience of Ukrainian-American Universities and Scientific institutions cooperation in the sphere of higher education is given. Various forms and outcomes of the cooperation are provided. Conceptual and organizational issues, which arise while realizing joint projects, are focused on. The prospects of Ukrainian-American cooperation in the sphere of education and science are given special attention.

For academics, international project coordinators, students, civil officials.

УДК 378.(477:73)(063)
ББК 74.584(4УКР)ж.я431

© Народна українська академія, 2011

Ministry of Education, Science, Youth and Sports of Ukraine
Kharkiv Regional State Administration
Board of Rectors of Kharkiv Center
of Higher Education Institutions
North-East Research Center of National Academy of Sciences
in Ukraine
Embassy of Ukraine in the United States of America
Embassy of the United States of America in Ukraine
INYURPOLIS Law Firm
Peoples Ukrainian Academy

**UKRAINIAN-AMERICAN CONTACTS IN
THE FIELD OF HIGHER EDUCATION:
EXPERIENCE AND PROSPECTS
OF DEVELOPMENT**

Program of International Online Conference

November 23, 2011

Kharkiv
2011

Мета конференції

обмін досвідом роботи у сфері міжнародних контактів ВНЗ та визначення оптимальних шляхів активізації співробітництва між університетами України та США.

Регламент роботи

16.00 – 18.30	Виступи доповідачів
18.30 – 19.00	Перерва на каву
19.00 – 20.00	Дискусія (повідомлення та обговорення доповідей)

Доповіді – до 15 хвилин

Програмні повідомлення – 7–8 хвилин

Виступи у дискусії – до 5 хвилин

Робочі мови конференції:

українська, англійська, російська

Конференція здійснює свою роботу на базі

Юридичної компанії «Інюрполіс»

за адресою: м. Харків, вул. Скрипника, 14а

Координати оргкомітету:

Харківський гуманітарний університет

«Народна українська академія»

м. Харків, вул. Лермонтовська, 27

Тел.: (057) 716-44-05, дод. 2-93 –

Михайлова Катерина Геннадіївна,

проректор з науково-дослідної роботи ХГУ «НУА»

тел. (057) 716-44-05, дод. 2-88 –

Пастухова Оксана Володимирівна,

вчений секретар конференції

e-mail: nio@nua.kharkov.ua.

The objective of the conference

sharing experience in the area of international contacts in higher education and outlining optimal means to enhance interuniversity cooperation between Ukraine and the United States of America

Conference schedule

4 pm – 6.30 pm	Keynote speeches
6.30 pm – 7 pm	Coffee break
7 pm – 8 pm	Discussion (presentations and keynote speeches discussion)

Keynote speeches – 15 minute limit

Program presentation – 7–8 minute limit

Speeches and debates – 5 minute limit

Conference working languages:

Ukrainian, English, Russian

Venue for the conference:

«INYURPOLIS» Law Firm

14a Skrypnyk st., Kharkiv

Contacts:

Kharkiv University of Humanities

«Peoples Ukrainian Academy»

27 Lermontovska st., Kharkiv

(057) 716-44-05, ext. 2-93 *Kateryna Mykhaylyova,*

Vice-Rector on scientific-research work

(057) 716-44-05, ext. 2-88 *Oksana Pastuhova,*

Conference Academic Secretary

nio@nua.kharkov.ua.

ОРГКОМІТЕТ

Керівна група

Савін Є. Є.

голова оргкомітету, заступник Голови Харківської обласної державної адміністрації

Астахова В. І.

заступник голови оргкомітету, радник ректора Народної української академії, доктор історичних наук, професор

Бакіров В. С.

заступник голови оргкомітету, голова Ради ректорів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації Харківського регіону, ректор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор соціологічних наук, професор

Терновська В. В.

член керівної групи, фахівець з питань освіти і науки Посольства США в Україні

Романчук Ю. В.

член керівної групи, перший секретар Посольства України у США

Гавриш Т. С.

член керівної групи, президент Юридичної компанії «Іньюрполіс», кандидат юридичних наук

Пастухова О. В.

вчений секретар конференції

ORGANIZING COMMITTEE

Coordinating group

Ye. Savin

Head of the organizing committee, deputy head of Kharkiv regional state administration

V. Astakhova

Deputy Head of the organizing committee, advisor to the rector, Peoples Ukrainian Academy, Doctor of Social Sciences (History), Professor

V. Bakirov

Deputy Head of the organizing committee, Head of Board of Rectors of higher educational institutions (III–IV level of accreditation) of Kharkiv region, Rector of V. N. Karazin Kharkiv National University, Doctor of Sociology, Professor

V. Ternovska

Member of the coordinating group, Expert on Education and Science of the USA Embassy in Ukraine

Yu. Romanchuk

First secretary of Embassy of Ukraine in the USA

T. Gavrysh

President of «IN YURPOLIS» Law Firm, PhD in Law

O. Pastuhova

Conference academic secretary

Члени оргкомітету

Астахова К. В.

ректор Народної української академії, д-р іст. наук, професор

Войно-Данчишина О. Л.

декан факультету післядипломної освіти Народної української академії, канд. юрид. наук, доцент

Козиренко В. П.

проректор з інформаційних технологій Народної української академії, канд. техн. наук, доцент

Кривцов В. С.

ректор Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», д-р техн. наук, професор

Ландсман В. А.

директор Харківського регіонального інституту державного управління при Президентіві України, канд. пед. наук

Михайльова К. Г.

проректор з науково-дослідної роботи Народної української академії, д-р соціол. наук, професор

Пономаренко В. С.

ректор Харківського національного економічного університету, д-р екон. наук, професор

Товажнянський Л. Л.

ректор Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», д-р техн. наук, професор

Шаповал Р. В.

начальник Головного управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації, д-р юрид. наук, професор

Committee Members

K. Astakhova

Rector, Peoples Ukrainian Academy, Doctor of Social Sciences (History), Professor

O. Voyno-Danchishina

Dean of Post-Diploma Education department, Peoples Ukrainian Academy, PhD in Law, Associate Professor

V. Kozyrenko

Vice-rector on Information Technologies, Peoples Ukrainian Academy, PhD of Sciences, Associate Professor

V. Krivtsov

Rector of N. Ye. Zhukovsky National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Doctor of Sciences, Professor

V. Landsman

Director of National Academy of Public Administration attached to the office of the President of Ukraine «Kharkiv Regional Institute of Public Administration», PhD of Pedagogics

K. Mikhaylyova

Vice-Rector on Scientific-Research Work, Peoples Ukrainian Academy, Doctor of Sociology, Professor

V. Ponomarenko

Rector of Kharkiv National University of Economics, Doctor of Economics, Professor

L. Tovazhnyansky

Rector of National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Doctor of Sciences, Professor

R. Shapoval

Head of Education and Science department, Kharkiv regional state administration, Doctor of Law, Professor

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

16.00

Конференц-зала

ВІТАННЯ

Моцик *від Посольства України*
Олександр Федорович *у США*

Надзвичайний і Повноважний
Посол України у Сполучених
Штатах Америки

Ерік Джонсон *від Посольства США*
в Україні

радник з питань преси,
освіти та культури
Посольства США в Україні

Савін *від Харківської обласної*
Євген Євгенович *державної адміністрації*

заступник Голови Харківської
обласної державної
адміністрації

Астахова *від університету-*
Катерина Вікторівна *організатора*

ректор Народної української
академії, д-р іст. наук,
професор

Гавриш *від приймаючої організації*

Тетяна Степанівна
президент Юридичної
компанії «Інюрполіс»,
канд. юрид. наук

OPENING CEREMONY OF THE CONFERENCE

4 pm

Conference chamber

GREETINGS

Olexander MOTSYK *On behalf of the Embassy
of Ukraine in the United States
of America*
Ambassador Extraordinary
and Plenipotentiary of Ukraine
to the United States of America

Eric Johnson *On behalf of the Embassy
of the USA in Ukraine*
Public Affairs Officer
of the Embassy of the United
States of America in Ukraine

Yevgen Savin *On behalf of Kharkiv regional
state administration*
Deputy Head of Kharkiv
regional state administration

Kateryna Astakhova *From the coordinating
university*
Rector of Kharkiv University
of Humanities
«People's Ukrainian Academy»,
Doctor of Social Sciences (History),
Professor

Tetyana Gavrysh *On behalf of host organization*
President «INYURPOLIS»
Law Firm,
PhD in Law

ВИСТУПИ ДОПОВІДАЧІВ

16.30

Конференц-зала

ДОПОВІДІ УНІВЕРСИТЕТІВ-ПАРТНЕРІВ

Досвід співпраці ФТФ ХНУ з університетами та науковими фундаціями США

Гірка Ігор Олександрович

директор Інституту високих технологій, декан фізико-технічного факультету, завідувач кафедри загальної та прикладної фізики ХНУ ім. В. Н. Каразіна, доктор фізико-математичних наук, професор

Досвід наукового співробітництва між дослідними інститутами України та США в галузі ядерної фізики

Афанасьєв Андрій Валерійович

провідний фізик Інституту енергії університету ім. Дж. Вашингтона (м. Вашингтон, округ Колумбія), доктор філософії в галузі фізики, професор

KEYNOTE SPEECHES

4.30 pm

Conference chamber

KEYNOTE SPEAKERS OF PARTNER UNIVERSITIES

The experience of cooperation between the School of Physics and Technology, V. N. Karazin Kharkiv National University, and Universities and research foundations of USA

Igor Girka

Director of Institute of High technologies, Dean of School of Physics and Technology, V. N. Karazin Kharkiv National University, Doctor of Sciences (Physics and Mathematics), Professor

The experience of scientific cooperation between research institutions of Ukraine and the United States in the field of Nuclear Physics

Andrey Afanasev

Associate Professor of Physics; Lead Physicist of GWU Energy Institute The George Washington University, PhD in Sciences (Physics), Professor

Міжуніверситетське співробітництво в проектах навчання, оснований на web-технологіях

Кравець Валерій Олексійович

проректор з міжнародних зв'язків НТУ «ХП», канд. техн. наук, професор

Решетняк Олена Володимирівна

заступник декана факультету бізнесу та фінансів з міжнародних програм НТУ «ХП», канд. екон. наук, доцент

Землянський Павло Миколайович

директор програм з академічних письмових комунікацій, доцент факультету академічних письмових комунікацій і риторики Університету Центральної Флориди, доктор філософії

Доан Модіанос

заступник віце-президента зі стратегічного планування Університету Центральної Флориди, доктор філософії, професор

Досвід та результати наукових контактів у сфері дослідження інтелектуальних комп'ютерних навчальних програм

Чухрай Андрій Григорович

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», канд. техн. наук, доцент

Стівен Д. Холл

Texas A&M University-Corpus Christi, доктор філософії, член Національної асоціації урядових бухгалтерів, професор обліку

Inter-university collaboration on e-learning and web-based teaching projects

Valeriy Kravets

Vice-Rector on International relations, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», PhD., professor

Elena Reshetnyak

Vice-Dean of Business and Finance department on International Programs, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», PhD in Economics, Associate Professor

Pavel Zemliansky

PhD, associate professor in the Department of Writing and Rhetoric and the Director of Writing Across the Curriculum at University of Central Florida

Doan Modianos

PhD, Associate Vice-Provost for Strategic Planning, University of Central Florida

Experience and outcome of scientific contacts in the field of research of intellectual computer tutoring programs

Andrey Chukhray

N. Ye. Zhukovsky National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», PhD in Sciences, Associate Professor

Steven D. Hall

Texas A&M University-Corpus Christi. PhD, Professor of Accounting Illinois, Named Fellow of the American Society of Business and Behavioral Sciences. National Association of Governmental Accountants

Відкриття української вищої освіти для американських студентів: історія відносин між Аризонським університетом і Харківським національним економічним університетом

Безносів Михайло Анатолійович

доцент кафедри туризму Харківського національного економічного університету, канд. соціол. наук, доктор філософії в галузі політології

Вільям Дж. Діксон

професор політології, Школа управління та громадської політики Університету Аризони

Міжнародні відносини університетської освіти: українсько-американські вектори співпраці

Сомова Оксана Євгенівна

доцент кафедри економіки підприємства, керівник програми MBA Народної української академії, канд. екон. наук, доцент

Співпраця Толедо і Харкова за програмою MBA

Ананд С. Куннатур

старший заступник декана Коледжу бізнесу та інновацій Університету Толедо

Opening the Ukrainian Higher Education for American Students: The History of Relations between the University of Arizona and Kharkiv National University of Economics

Michaylo Beznosov

Associate professor at KHNEU, Adjunct Faculty at the University of Arizona. PhD in Sociology and Political Science

William J. Dixon

Professor of Political Science, School of Government and Public Policy, University of Arizona

University education international ties: vectors of co-operation between Ukraine and USA

Oksana Somova

Coordinator of the MBA program, Peoples Ukrainian Academy, Enterprise economy department, PhD in Economics, Associate Professor

Toledo-Kharkov MBA Collaboration

Anand S. Kunnathur

Senior Associate Dean, College of Business and Innovation, University of Toledo

ПОВІДОМЛЕННЯ ТА УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Професійне спілкування як фактор розвитку освіти

Астахова В. І.

доктор історичних наук, професор, радник ректора
Народної української академії

Освіта у США: можливості для українських громадян

Булгакова Н. Б.

Директор освітнього консультативного центру «Освіта»,
консультант з питань освіти у США

Досвід співробітництва з американськими партнерами в рамках проекту «Школа підприємництва для школярів»

Войно-Данчишина О. Л.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри економічної
теорії і права ХГУ «НУА»

Нові Інтернет-технології як механізм розвитку міжнародної співпраці у вищій освіті

Данько Н. І.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки
підприємства ХГУ «НУА»

SPEECHES AND DEBATES

Professional Communication as Factor of Development of Education

V. Astakhova

Doctor of Social Sciences (History), Professor, Advisor to the Rector Peoples Ukrainian Academy

Education in the US: opportunities for Ukrainian citizens

N. Bulgakova

Head of Educational Consulting Center «Osvita», Consultant on the issues of education in the USA

The Experience of Cooperation with American Partners within the framework of the project «School of Business for Seniors Pupils»

O. Voyno-Danchishina

Department of economic theory and law, Peoples Ukrainian Academy, PhD in Law, Associate Professor

New Internet Technologies as the Mechanism for Advancing Overseas Collaboration in Higher Education

N. Danko

Enterprise economy department Peoples Ukrainian Academy, PhD in Economics, Associate Professor

Інститут медіаторства інклюзивної освіти: досвід США та перспективи для України

Дікова-Фаворська О. М.

доктор соціологічних наук, професор кафедри теорії і методології соціології Інституту соціології, психології і управління Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Співробітництво Харківського національного економічного університету у сфері спільної підготовки магістрів з країнами світу

Єрмаченко В. Є.

кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи, завідувач кафедри туризму Харківського національного економічного університету

Вепейко Т. І.

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і бізнесу Харківського національного економічного університету

Перспективи розвитку українсько-американських контактів у сфері вищої освіти на викладацькому рівні

Ільченко В. В.

завідувач кафедри теорії і практики перекладу ХГУ «НУА»

Інтернаціоналізація вищої освіти: досвід США стосовно системи вищої освіти в Україні

Лазаренко О. В.

кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій і математики ХГУ «НУА»

Inclusive Education as a mediation institution: the USA experience and prospects for Ukraine

O. Dikova-Favorska

Theory and Methodology of sociology department, School of Sociology, Psychology and Administration, M. Dragomanov National Pedagogical University, Doctor of Sociology

International cooperation of Kharkiv National University of Economics in the field of masters training

V. Yermachenko

Vice-Rector on Science and Pedagogics, Head of tourism department, Kharkiv National University of Economics, PhD in Economics

T. Vepeyko

Head of Management and Business department, Kharkiv National University of Economics, Doctor of Economics, Professor

Perspectives of Promoting Ukraine-US Academic Contacts at the Teachers Level

V. Ilchenko

Head of Theory and Practice of translation department, Peoples Ukrainian Academy

Internationalization of higher education: the U.S. experience as applied to the system of higher education in Ukraine

O. Lasarenko

Information Technology and mathematics department, Peoples Ukrainian Academy, PhD in Sciences, Associate Professor

Два приклади співпраці: досвід та висновки

Лутовінова І. Б.

завідувач сектору міжнародних зв'язків Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Дубова С. О.

методист факультету соціально-економічного управління Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Організація українсько-американських наукових конференцій: сучасні практики

Михайльова К. Г.

доктор соціологічних наук, професор, проректор з науково-дослідної роботи Народної української академії

Досвід організації участі студентів ХГУ «НУА» в програмі Work and Travel USA

Степанова М. І.

начальник відділу зовнішніх зв'язків Народної української академії

У дискусії також беруть участь:

Терновська В., фахівець з питань освіти і науки Посольства США в Україні; Пентіна І., співвиконавчий директор інтерактивних маркетингових ініціатив Університету Толедо; Гайков А. О., канд. іст. наук, проректор з навчально-методичної роботи Народної української академії; Ситник Н., інженер відділу міжнародних зв'язків Національного аерокосмічного університету ім. М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»; Кулик А. Н., д-р техн. наук, професор; Вагін Є. С., асистент; Педан С. І., асистент та інші.

Two examples of cooperation: experience and conclusions

I. Lutovinova

Head of International Contacts Center, National Academy of Public Administration attached to the office of the President of Ukraine «Kharkiv Regional Institute of Public Administration»

S. Dubova

Department assistant, Social and economic management department, National Academy of Public administration attached to the office of the President of Ukraine «Kharkiv Regional Institute of Public Administration»

The organization of ukrainian-american scientific conferences: the contemporary practices

K. Mykhaylyova

Doctor of Sociology, Professor, Vice-Rector on Scientific-Research Work Peoples Ukrainian Academy

Organization of students participation in the program Work and Travel USA: Peoples Ukrainian Academy experience

M. Stepanova

Head of the International and Public Relations department, Peoples Ukrainian Academy

Participants in discussion:

V. Ternovska, expert on education and science issues of the USA Embassy in Ukraine; I. Pentina, co-executive director of interactive marketing initiatives at the University of Toledo; A. Gaikov, vice-rector Peoples Ukrainian Academy, PhD in History, professor; N. Sytnyk, engineer of International contacts department at N. Ye. Zhukovsky National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», A. I. Kulik, Doctor of Technical science, professor; Ye. S. Vagin, Assistant; S. I. Pedan, Assistant

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Посла України у США О. Ф. Моцика на Міжнародній
науково-практичній Інтернет-конференції
«Українсько-американські контакти
у сфері вищої освіти: досвід та перспективи розвитку»
(23 листопада 2011 року)

Доброго дня, вельмишановні гості, шановна пані ректор, шановні представники державної адміністрації, науковці, експерти, колеги-дипломати, друзі.

Маю приємність звернутися до вас, відкриваючи цю важливу конференцію з питань розвитку українсько-американських контактів у сфері вищої освіти.

Поточний рік ознаменувався яскравою датою. Україна святкує 20-ту річницю своєї Незалежності. Двадцять років в житті людини є етапом, коли формування вмінь і навичок для самостійного життя входить у завершальну фазу.

Так само і молода відроджена Україна у свої двадцять має завершувати етап становлення і твердо ставати на власні ноги. Оскільки, лише маючи сильну економічну основу, Україна стане справді незалежною і справді самостійною.

Оновлення держави та побудова успішної України можливі лише за умови розбудови конкурентоспроможної економіки та покращення добробуту кожного з українських громадян.

А економічна розбудова країни і добробут нації, у свою чергу, неможливі без якісної освіти. Без цієї складової фактично неможливо уявити перспективи власного майбутнього.

У цьому зв'язку розвиток міжнародного академічного співробітництва є стратегічною метою, досягнення якої забезпечить Україну конкурентоспроможними фахівцями. Міжнародне співробітництво з відомими закордонними вищими навчальними закладами-партнерами покликано вирішити низку актуальних завдань.

GREETINGS

from O. F. Motsyk, Ukrainian Ambassador in USA to the International scientific and practical Internet-conference «Ukrainian-American contacts in the field of higher education: experience and prospects of development»

Honoured guests, honoured Madam Rector, honoured representatives of state administration, honoured scholars, experts, diplomats, dear friends!

It gives me great pleasure to address you, opening this significant conference on the problems of developing Ukrainian-American contacts in the sphere of higher education.

This year is of special importance for us: Ukraine is celebrating the 20th Anniversary of its independence. Twenty years in the life of a person is a milestone in independent life abilities and skills reaching its final stage. In the same way the 20 year old young revived Ukraine is to accomplish its formation as an independent state.

Only a well developed economy can make Ukraine really independent.

The state revival and building a successful Ukraine are only possible under the conditions of a competitive economy and improvement of each Ukrainian citizen well-being.

The country economic revival and the nation well-being, in their turn, are impossible without a high quality education. This is a factor that determines prospects for the future.

In this connection, extension of international academic cooperation is our strategic objective, whose achievement will facilitate training competitive specialists for Ukraine.

International partnership with well-known higher schools in different countries is called to solve a number of significant tasks. Here belong: standardization of specialists training level in different countries and regions; internationalization and technological progress of higher education; general usage of knowledge and skills in different

Це і стандартизація рівня підготовки фахівців у різних країнах і регіонах; інтернаціоналізація та технологізація процесів вищої освіти; спільне використання знань і навичок у різних країнах і на всіх континентах; підвищення автономії та регіоналізації діяльності вищих навчальних закладів; використання передового досвіду з метою удосконалення національної системи управління вищими навчальними закладами в сучасних ринкових умовах.

Основні напрями міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти визначені в Законі України «Про вищу освіту» 2002 року.

Це участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного обміну студентами, аспірантами, педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками; проведення спільних наукових досліджень; організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів; участь у міжнародних освітніх та наукових програмах; спільна видавнича діяльність тощо.

Така співпраця здійснюється Україною з іноземними партнерами із 60 країн світу на основі близько 130 угод різного рівня.

Відповідно до Хартії Україна – США про стратегічне партнерство, визнаючи особливу важливість активізації контактів між народами України та Сполучених Штатів Америки, продовжується активна робота щодо здійснення наукових обмінів між Україною та США, що тривають з початку 90-х років за сприяння американського уряду.

Відповідні програми фінансуються Конгресом, Державним департаментом та Агентством США з міжнародного розвитку та реалізуються через низку американських організацій, зокрема таких, як Рада з міжнародних досліджень та обмінів (IREX), Американські ради з міжнародної освіти, Програма Фулбрайта, Програма «Відкритий Світ», Програма обмінів для майбутніх лідерів, Програма професійних стипендіатів, Світова програма обміну бакалаврами, Програма стипендій Хьюберта Хамфрі, Програма стипендій Едмунда Маскі тощо.

countries and on all the continents; extension of autonomy and regionalization of higher schools activities; drawing on advanced experience with the purpose of improving the national system of higher schools administration under modern market conditions.

The main trends of international cooperation in the field of higher education are determined in the Ukraine law “On higher education”, 2002.

Here belong: participation in bilateral and multilateral interstate students, post-graduates, teachers, scholars exchange; carrying out joint scientific researches; organizing international conferences, symposiums, congresses; participation in international educational and scientific programs; joint publications, etc.

This kind of cooperation is maintained between Ukraine and its foreign partners from 60 countries of the world on the basis of nearly 130 agreements of different level.

In conformity with the Ukraine-USA Charter on strategic partnership, in recognition of the vital significance of extending contacts between the peoples of Ukraine and USA, active scientific exchanges between Ukraine and USA have been going on since early 90ies, under the auspices of the American government.

The programs of cooperation are financed by the Congress, the State Department and the US Agency for International Development and realized through a number of American organizations, such as the International Research and Exchanges Board (IREX), the American Council for International Education, Fulbright Program, “Open World” Program, Future Leaders Exchange Program, Professional Fellowship Program, Bachelor Exchange Program, Hubert H. Humphrey Fellowship Program, Edmund S. Muskiy Graduate Fellowship Program and others.

We are going to further actively facilitate educational and scientific exchanges and activities along the lines of the above-mentioned initiatives.

Наша мета – й надалі активно сприяти освітнім та науковим обмінам та діяльності в рамках вищеперерахованих ініціатив.

Наступного року ми спільно відзначатимемо двадцятиріччя діяльності в Україні Програми імені Фулбрайта, яка є найстарішою і найбільш престижною міжнародною програмою обміну вченими та студентами, що фінансується урядом Сполучених Штатів. Метою цієї програми є підвищення взаєморозуміння між народами України та Сполучених Штатів через наукові дослідження та обміни.

Приємно зазначити, що з 1992 року майже 700 українських вчених, студентів і молодих фахівців побували у США, де навчалися або проводили наукові дослідження в якості учасників Програми імені Фулбрайта.

У той же час понад 400 вчених та студентів зі США відвідали Україну для навчання, проведення наукових досліджень, а також для консультацій з університетами.

У 2009–2010 рр. Програма імені Фулбрайта в Україні посіла п'яте місце в Європі за кількістю наданих грантів для навчання у США за програмами «Graduate Student» і «Faculty Development» та четверту позицію – за кількістю вчених, які поїхали до США для проведення власних досліджень.

Наразі досягнуто домовленостей щодо здійснення робочої поїздки до Сполучених Штатів представників Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, а також низки ВНЗ України, під час якої планується налагодити контакти із двома міжнародними організаціями – Інститутом міжнародної освіти та Асоціацією міжнародних освітян.

Це сприятиме представленню вітчизняних вищих навчальних закладів на щорічних наукових конференціях та допоможе їм змістовніше інформувати про свою освітню і наукову діяльність абітурієнтів США.

Український уряд вніс пропозицію запросити до України керівництво Департаменту освіти США для встановлення контактів та підписання Меморандуму про співпрацю міжвідомчого характеру.

Next year we shall together mark the 20th Anniversary of the Fulbright Program operation in Ukraine, the oldest and most prestigious international program of scholars and students exchange, financed by the US government. The objective of the program is improving mutual understanding between the peoples of Ukraine and USA by way of scientific researches and exchanges.

Its worth mentioning that since 1992 nearly 700 Ukrainian scholars, students and young specialists have visited USA for a course of studies or doing scientific research as participants in the Fulbright Program.

More than 400 US scholars and students have visited Ukraine as learners, researchers or university consultants.

During 2009-2010 the Fulbright Program in Ukraine ranked fifth in Europe as to the number of grants awarded to students (“Graduate Student” and “Faculty Development” programs), and fourth as to the number of grants awarded to scholars for doing research in USA.

An agreement has been made as to a working visit to US of representatives of the Ukrainian Ministry of education and science, youth and sports, as well as of a number of higher schools of Ukraine with the purpose of establishing contacts with two international organizations: The Institute of International Education and the International Association of Educators.

Representatives of this country higher schools will participate in annual academic conferences and will have a chance to better inform students from USA about their educational and scientific activities.

Ukrainian government suggested inviting to Ukraine the US Education Department executives for establishing contacts and signing a Memorandum on cooperation. The initiative of holding in Ukraine the Days of USA Education has been supported.

Ukrainian Embassy in USA has launched a project of establishing contacts and extending cooperation between Ukrainian higher schools and USA universities.

Підтримано ініціативу щодо проведення в Харкові днів освіти США.

Посольство України у США, зі свого боку, розпочало амбітний проект щодо встановлення контактів та поглиблення співробітництва між українськими вищими навчальними закладами та відповідними університетами США.

До співпраці пропонується залучити декілька десятків найкращих українських університетів, що відіграють провідну роль у сфері надання освітніх послуг та проведенні наукових досліджень у галузі правознавства, технічних наук, економіки тощо.

Ми із оптимізмом дивимося на перспективи співпраці між Україною та США у сфері науки і освіти. Розвиток та поглиблення такої співпраці відповідає нашим стратегічним цілям і прагненням обох держав.

Бажаю вам плідно попрацювати на конференції, а на перспективу – успіхів у подальшому розвитку українсько-американських контактів у сфері вищої освіти.

Дякую за вашу увагу та участь.

The cooperation is going to involve a few dozens of best Ukrainian universities leading the way in offering educational services and doing researches in the area of law, science, economics, etc.

We are quite optimistic as to the prospects of Ukraine-USA cooperation in the field of science and education. The development and extension of such cooperation meet our objectives and strivings of both states.

I wish you fruitful work during the conference and successful development of Ukrainian-American contacts in the sphere of higher education.

Many thanks for your attention and participation.

Переклад Т. М. Тимошенкої

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

заступника Голови Харківської обласної державної адміністрації Є. Є. Савіна на Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Українсько-американські контакти у сфері вищої освіти: досвід та перспективи розвитку»

Вітаю учасників конференції!

Проведення Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Українсько-американські контакти у сфері вищої освіти: досвід та перспективи розвитку» – це значна наукова подія в житті нашого міста, яке не випадково називають «інтелектуальною столицею країни». Освіта в сучасному світі сьогодні однозначно визначена ключовою умовою економічного зростання будь-якої країни, стратегічним ресурсом стійкого і динамічного розвитку нації.

Саме освітня сфера діяльності здатна змінити масову свідомість людей, орієнтуючи її на збереження природних і культурних цінностей, етичне, гуманітарне ставлення до життя, пошук компромісу там, де економічні інтереси виробництва вступають в конфлікт з економічними інтересами суспільства.

Звідси особлива важливість вивчення проблем освіти, розширення міжнародних контактів в цій сфері, вивчення досвіду один одного і використання його для подальшого розвитку людської цивілізації.

Не випадково конференція, яка вперше в Україні проводиться в такому інноваційному on-line форматі, підготовлена і здійснена саме в нашому місті. Історія Харкова пов'язана з багатьма видатними інноваційними починаннями. Харків був і залишається найбільшим науковим центром України, де розробляються і природничо-наукові, і науково-технічні, і гуманітарні галузі знання. Ми чудово розуміємо, що в нинішніх умовах без співпраці з міжнародним співтовариством, без обміну досвідом і щонайтіснішої взаємодії не може бути успішного розвитку ні в якій сфері суспільного життя, тим більше у сфері освіти і науки.

Бажаю учасникам конференції плідної праці і успіху.

GREETING
from Ye. Ye. Savin from Kharkiv Regional State
Administration to the participants in the international
theoretical and practical online conference «Ukraine-US
Contacts in Higher Education: Experience and
Development Prospects»

The international theoretical and practical online conference «Ukraine-US Contacts in Higher Education: Experience and Development Prospects» is a milestone in the life of our city which is rightly called «the intellectual capital» of this country. In modern world education is recognized as a determinant factor of economic growth of any country and strategic resources of sustainable and dynamic development of any nation.

It is the area of education that is fully capable of changing mass mentality orienting it towards preserving natural and cultural values, opting for an ethical and liberal position in life as well as for a compromise when economic interests of industry enter into a conflict with economic interests of the community.

The above necessitates outlining the problems of education, promoting international contacts in this area, exploring each others experience and drawing on it for further progress of human civilization.

Therefore, its not accidental that our city has offered itself as the venue for the first conference in Ukraine to be held in the innovation on-line format. The history of Kharkiv is closely tied to many outstanding innovation undertakings. Kharkiv has always been the biggest scientific center in Ukraine featuring natural-scientific, scientific-technical and liberal fields of knowledge. We have a clear understanding of the fact that in the present context successful progress in any area of social life, education and science inclusive, is impossible without close cooperation with the international community and exchange of experience. I wish fruitful work and success to all the participants in conference.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

ректора Народної української академії К. В. Астахової
на Міжнародній науково-практичній Інтернет-
конференції «Українсько-американські контакти
у сфері вищої освіти: досвід та перспективи розвитку»

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ: УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВЕКТОРИ СПІВПРАЦІ

Доводити комусь сьогодні необхідність міжнародних контактів у сфері вищої освіти навряд чи необхідно. На рівні аксіоми сприймається твердження щодо поглиблення та диверсифікації співпраці освітніх закладів, установ, організацій. Українська динамічна зміна, що відбулася у сфері освіти взагалі, і перш за все у вищій, у принципово іншу площину повернула міжнародне співтовариство університетів, управлінських структур, регіональних систем освіти та ін. Справа вже не тільки (і не стільки) в обміні досвідом та спільних наукових дослідженнях. Традиційні форми співпраці ніхто не відмінив і вони поки що зберігають свою актуальність. Але час вимагає формувати університетські міжнародні програми на принципово новій платформі. Новими повинні стати напрями, масштаби, обсяги, суб'єкти співробітництва. «Болонський приклад» у цьому контексті дуже слушний аргумент: європейська вища освіта розпочала безпрецедентні перетворення, які суттєво змінюють обличчя європейської – і не тільки – університетської освіти.

Українсько-американська освітня співпраця не може, поки що, похвалитися великомасштабними системними проектами та програмами, хоча прикладів успішної взаємодії в освітній та науковій сферах, участі у конкурсах, проектах, програмах досить багато. Переважна більшість таких контактів має характер двосторонніх договірних стосунків.

K. V. Astakhova

Doctor of social sciences (history),

professor

Peoples Ukrainian Academy

**UNIVERSITY EDUCATION INTERNATIONAL TIES:
VECTORS OF CO-OPERATION BETWEEN
UKRAINE AND USA**

Nowadays it is hardly necessary to prove the necessity of international contacts in the sphere of higher education. It is self-evident, that intensification and diversification of the cooperation of higher education institutions and establishments is vital.

Dynamic changes, that took place in the educational sphere in general, and first of all in the sphere of higher education, have radically changed the character of international cooperation between universities, administrative structures, regional systems of education.

Just sharing experience and joint researches are not enough.

Traditional forms of cooperation are still kept on, no one is going to give them up, they are vitally important.

But time requires the formation of new university international programs on a principally new basis.

Both trends and scales, and subjects of this cooperation must be renovated.

«Bologne example» in this context is a very sound argument: European higher education has started unprecedented alterations, which are making European, and not only European university education look completely different.

Cooperation between the USA and Ukraine in the sphere of education still cannot boast of many large-scale system projects and programs, though there are a lot of good examples of successful cooperation in the educational and scientific fields, such as participation in contests, projects and programs.

Most of such contacts have a contractual basis.

It goes without saying, that well-known Ukrainian universities, leading research schools play a key role here.

Безумовно, відомі університети України, провідні наукові школи відіграють тут ключову роль. Серед провідних – харківський вузівський центр, який має досить давню і результативну історію відносин з північно-американськими університетами.

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія» – своєрідний новачок у колі українсько-американського освітнього співтовариства. Від початку свого існування (1991) ХГУ «НУА» наполегливо будував зовнішні відносини, головною метою яких було подолання деякої периферізації, що мала місце у вищій освіті 90-х років ХХ століття, та формування власних міжнародних контактів, які б позитивно впливали на якість науково-освітньої діяльності. Спочатку ці контакти мали суто традиційний характер: двосторонні договори про співпрацю з університетами та освітніми установами, участь у конкурсах, проєктах, стажуваннях, програмах обміну. Серед найбільш успішних починань – співпраця з Програмою Фулбрайт, Корпусом миру, USAID, Посольством Сполучених Штатів Америки в Україні, побратимським комітетом «Харків – Цинциннаті» та ін.

З 2006 року ХГУ «НУА» активно включився у відому американську програму Work and Travel, яка дозволяє щороку 30–40 студентам відвідувати Сполучені Штати та починати таким чином знайомство з країною.

Останнім часом, враховуючи, що ХГУ «НУА» є унікальною науково-освітньою структурою, яка забезпечує на практиці функціонування модуля безперервної освіти, особлива увага у розвитку контактів з університетами та освітніми установами США приділяється такій складовій, як освіта дорослих та реалізація концепції Lifelong learning (LLL). Інтерес саме до цих напрямів освітньої діяльності продиктований і власними інтересами ХГУ «НУА», і високим рівнем здобутків північно-американської вищої школи у цих сферах. Звідти і меморандум про співпрацю між ХГУ «НУА» та університетом Толедо (штат Огайо) про відкриття спільної програми MBA (2011), яка дозволяє опанувати ще один рівень у реалізації концепції LLL.

Відомо, що Сполучені Штати вже побудували, в цілому,

Among the leaders is Kharkov higher school center, which has had long-standing effective contacts with North-American universities.

Kharkov University of Humanities «Peoples Ukrainian Academy» is a beginner in the sphere of educational cooperation between Ukraine and the USA.

Since the moment of its foundation (1991) Peoples Ukrainian Academy has been working to establish international relations, which were on the periphery of the sphere of higher education in the 90-s of the 20-th century, and to maintain its own international contacts which could influence the quality of the educational and research activity in a positive way.

At first, these contacts were quite traditional: bilateral agreements on co-operation between universities and educational institutions, participation in contests, projects, exchange programs. Among the most successful ones were the following: the cooperation with Fulbright Program, Peace Corps, USAID, the Embassy of the USA in Ukraine, «Kharkov - Cincinnati» sister city committee and others.

Since 2006 Peoples Ukrainian Academy has been an active participant in the American Work and Travel Program, which gives a chance to 30-40 students to annually visit the USA and thus learn about the country by their own experience.

Recently, taking into account the fact, that Peoples Ukrainian Academy is a unique scientific and educational structure that puts into practice the module of a continuous education, special attention in the development of contacts with universities and educational institutions of the USA is paid to the education of adults and the realization of the concept of Life-Long Learning (LLL).

This aspect of educational activity is of great interest for PUA, especially taking into account remarkable achievements of North American higher school in this field.

Thus comes the memorandum on the cooperation between PUA and Toledo university (Ohio) concerning a joint MBA program (2011) which makes it possible to achieve another level in the realization of the LLL concept.

The USA is known to have already made up a system of relations

систему співвідносин та організаційних умов, які роблять концепцію Lifelong learning не «обязаловкою», а персональним бізнес-проектом. Як наслідок, у США є можливість отримувати знання у тій чи іншій сфері, не вступаючи спеціально на бакалаврську або магістерську програму. Така система дає людині свободу власноруч визначати, які знання та навички і в якій сфері отримувати, не підпадаючи при цьому під будь-які обмеження.

На жаль, в Україні така можливість поки що відсутня. Хоча окремі спроби втілити в життя концепцію Lifelong learning, безумовно, робляться. І ХГУ «НУА» зі своєю структурою, від Дитячої школи раннього розвитку (де навчання розпочинається з 1,5–2-х років) до програм «50+» (освітні програми для людей пенсійного віку), тому підтвердження.

Але в цілому ситуація в Україні з розвитком освіти дорослих поки що невтішна. Тому досвід провідних освітніх систем, у тому числі США, викликає значний інтерес.

Безумовно, будуючи сьогодні нові вектори університетської співпраці між Україною та США, необхідно враховувати інтереси і однієї, і іншої сторін. Взаємовигідність суттєво підвищує рівень ефективності співпраці. Поки що американські університети, знов-таки традиційно, орієнтуються, як правило, на пошук в Україні талановитої молоді, що може бути запрошена на навчання, та до участі у науково-дослідній роботі. Інакше кажучи, вектор «донорства» відносно української вищої школи зберігається у повному обсязі. У той час коли освітні заклади України можуть бути більш поліфункціональними партнерами, ніж здавалося.

Виникає питання алгоритму, що дасть змогу, можливо, не змінити, але суттєво розширити вектори українсько-американської освітньої співпраці. І тут може спрацювати «закон простих неочевидних связей» відомого філософа Мераба Мамардашвілі, сутність якого полягає в тому, що всі дуже важливі для людини речі: справедливість, добро, закон і т. ін. – існують у тому випадку, коли є конкретні люди, які реалізують ці важливі речі у повсякденній практиці. Вказані речі не існують самі по собі.

and organization conditions, which make the Life-Long Learning concept not a must, but a personal business project. As a result, in the USA everyone has a chance to get knowledge in various spheres, without taking a Bachelor or a Master program. Such a system gives a person the freedom of choice to decide what knowledge and skills to get, what sphere to choose without any restrictions.

Unfortunately, in Ukraine there is no such a possibility as yet. Though some attempts are made to put the concept of Life-Long Learning into practice. PUA, where courses offered range from a childrens school of early development (for 1.5-2 year olds) to the program «50+» for senior citizens, is a vivid example. But in Ukraine as a whole the situation with adult education leaves much to be desired. So, the experience of leading educational systems, US among them, is of great interest.

There is no doubt, that developing new vectors of university cooperation between Ukraine and the USA today should take into account the interests of both parties concerned.

Mutually beneficial relations make this cooperation highly effective.

At the moment, American universities, by tradition, are mostly concerned with the search of talented young people in Ukraine, who could be offered to study and take part in research work. In other words, Ukrainian higher school is in the position just a «donor». Meanwhile Ukrainian educational establishments are able to be more polyfunctional partners.

So the problem arises of an algorithm, that will make it possible not to change, but to extend the vectors of Ukrainian-American educational cooperation.

And here probably «the law of simple, not obvious connections» by the famous philosopher Merab Mamardashvili may work. Its essence is: all vitally important things, as justice, good, law and others are only in existence, if there are concrete people, who realize these important things in everyday life. These things do not exist by themselves. For good to be a part of life, someone must do good. If nobody does anything good, it has nowhere to come from. The same holds true for mercy or beauty. These things can only be performed by people.

Для того щоб у житті було добро, хтось повинен це добро робити. Якщо ніхто нічого доброго не відтворює, добру взятися просто немає звідки. Таким же чином – милосердя, краса. Такі речі можуть з'являтися у світі тільки через людину. Вони не можуть виникати самі по собі. І це правило має силу загального. Наприклад, щоб у суспільстві панував закон, мають бути люди, які цей закон виконують. Або, щоб діяла конституція, повинні бути люди, які виконують її, і т. ін.

Зрозуміло, що кожна аналогія має вади, але, можливо, для того щоб поступово змінювалися вектори українсько-американської співпраці у сфері вищої освіти, мають бути університети, які спробують саме своєю конкретною діяльністю ці вектори трансформувати.

Вища школа Харкова в цьому контексті може становити – з багатьох причин – неабиякий інтерес, бо за кількісними та якісними своїми показниками, досвідом міжнародної співпраці, сучасними науковими та освітніми напрацюваннями вона являє собою вигідного партнера. У тому, безумовно, випадку, якщо університетське середовище Харківщини зможе виступати як «системний партнер». Інакше кажучи, якщо кожен університет, зберігаючи власні інтереси, зможе об'єднатися з іншими для досягнення загальної мети, для участі у крупних проектах та програмах. Перехід від етапу жорсткої конкуренції до етапу «м'якої кооперації», здається, може допомогти Харківському вузівському центру посісти провідні позиції у розвитку українсько-американської освітньої співпраці та у поступовій зміні векторів її функціонування.

They do not emerge of their own accord, and this is a general rule.

For example, for a law to work, there must be people who abide by this law. For a constitution to work, there must be people who act in full conformity with it.

It goes without saying, that each analogy has its disadvantages. But to change gradually the vectors of the cooperation between the USA and Ukraine in the sphere of higher education, there probably must be universities which will try to transform these vectors in their actual activities.

Kharkov higher school in this context may be of interest through a lot of reasons. Taking into account its quantitative and qualitative indices, the experience in the sphere of international cooperation, modern scientific and educational projects, it is definitely a worthy partner.

Certainly, only in case, if the university community of Kharkov becomes a «system partner».

In other words, if each university, acting in its own best interests, will unite with others to achieve their common objective by participating in large projects and programs.

Giving up «tough competition» for «gentle cooperation» seems to be able to promote Kharkov higher school centre to leading positions in developing Ukrainian-American educational cooperation and gradual changing the vectors of its functioning.

Переклад Л. В. Михайлової

В. І. Астахова

*доктор історичних наук, професор
Народна українська академія*

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Світовий освітній простір – поняття відносно нове. Воно означає сукупність усіх освітніх та виховних закладів, науково-педагогічних центрів, державних та громадських об'єднань, які займаються питаннями просвітництва, в різних країнах, геополітичних регіонах та у глобальному вимірі, їх взаємодію та взаємний вплив в умовах інтенсивної інтернаціоналізації різних сфер суспільного життя сучасного світу.

Новітнім етапом інтернаціоналізації виявилася глобалізація: відбувається динамічне формування всесвітнього господарства як єдиного цілісного організму, поглиблюється міжнародний розподіл праці, інтенсифікуються культурні зв'язки. Взаємозалежність країн та народів, яка стрімко зростає, розширення контактів між людьми різних національностей та конфесій складають сприятливі умови для формування загальних цінностей, для плідного використання кращого світового досвіду.

Водночас глобалізація виявляє і значні негативні аспекти. Ейфорійні пророкування гармонічної планетарної конвергенції не виправдалися. Не зійшли з історичної арени ні міждержавні конфлікти, ні зіткнення на етнічній чи релігійній основі. Не вдалося подолати нерівномірності розвитку країн та регіонів; розрив між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, не тільки не скоротився, а навпаки, перетворився у найгострішу проблему, яка стосується, без перебільшення, усього людства і створює небезпечну ситуацію для всього світу.

Інтернаціоналізація вищої освіти, як вже згадувалося, це об'єктивний наслідок глобалізації сучасного світу і водночас – значний ресурс прискорення інтеграції суспільного та економічного життя, усунення національної відокремленості. Глобалізація

V. I. Astakhova

*Doctor of social sciences (history), professor
Peoples Ukrainian Academy*

PROFESSIONAL COMMUNICATION AS FACTOR OF DEVELOPMENT OF EDUCATION

The world education space is a relatively new notion. This is the name for all educational establishments, academic and pedagogical centres, state and social institutions dealing with the problems of learning in different countries, geopolitical regions and on a global scale, their interaction and mutual influence under the conditions of an intensive internationalization of various spheres of social life in modern world.

Globalization has become a new stage of internationalization: a world-wide economy as a united whole is being dynamically formed, an international division of labour is deepening, cultural ties are getting closer.

Rapidly increasing countries and peoples interdependence, extension of contacts between people of different nationalities and religions create favourable conditions for the formation of generally acknowledged values, for the successful drawing on the world best experience.

At the same time, globalization shows notable negative aspects as well. Euphoric predictions of a harmonic all the planet convergence haven't come true.

Neither interstate nor ethnic and religious conflicts have been put an end to. The unevenness of different countries and regions development has not been overcome. The gap between developed and developing countries has become a crucial problem pregnant with danger for all the world.

Internationalization of higher education, as has been mentioned, is a natural outcome of modern world globalization and also a

висуває перед університетами завдання підготовки до ефективної діяльності в умовах інтегрованих ринків праці. Вища школа, яка вимушена орієнтуватися на ринкові вимоги, відчуває потребу у кардинальних змінах, які стосуються практично всіх напрямків та сфер її функціонування.

За таких умов значно зростає потреба у поглибленні міжнародних контактів у сфері вищої освіти, у використанні всіх можливих шляхів та форм обміну досвідом, знайомстві з успішними практиками, що накопичені освітніми системами різних країн та окремих університетів.

Гостра потреба у постійному професійному спілкуванні університетського співтовариства стає ще більш значущою в контексті фінансової кризи, яка безпосередньо вплинула на систему вищої освіти та продовжує заглиблюватися, породжуючи нестабільність та непередбачуваність.

Суттєве скорочення бюджетів (від 48% у Латвії, до 5–10% в Ірландії, Ісландії, Румунії) примушує університети активно вивчати досвід інших країн і не тільки в Європі, але й за її межами.

Інакше кажучи, системне знайомство з досвідом провідних світових систем вищої освіти, їх шляхами адаптації до кризових умов, пошуку відповідей на виклики часу – своєрідна «дорожня карта» для керівників освіти, ректорського корпусу університетів.

Безумовно, шлях від системи освіти з не дуже задовільними показниками розвитку до системи, що посідає провідні позиції, проходить крізь сходинки, кожна з яких має власну логіку розвитку змісту навчання, управління, реформування та ін. Слепе копіювання неможливе, але володіння арсеналом досвіду лідерів розширює зону пошуку, робить реформування доволі гнучким та поліваріантним.

Вищевикладене безпосередньо стосується українсько-американських відносин у сфері вищої освіти, які сьогодні переживають не кращі часи, але володіють значним потенціалом, що за дбайливого використання може знадобитися не лише системам вищої освіти двох країн, а й світовому співтовариству взагалі.

significant resource of speeding up an integration of social and economic life and doing away with national isolation.

Globalization brings about the task for universities to be ready to work effectively under the conditions of integrated labour markets.

Higher school, in order to meet the market requirements, is in need of radical changes of all its trends and activity areas.

Thus, there is an urgent necessity of extending higher schools international contacts, making use of all possible ways and forms of sharing experience, disseminating successful practices worked out and tested by educational systems of various countries or separate universities.

Regular professional contacts within the university community are a great deal growing in importance within the context of a financial crisis that has been telling on the higher education system, bringing about instability and unpredictability.

Drastic budget cuts (by 48% in Latvia, by 5-10% in Ireland, Iceland, Rumania) make it vital for universities to actively analyze other countries experience, both in Europe and beyond it.

In other words, constant learning of the experience of the world best higher school systems, their means of adaptation to the crisis conditions, seeking for the ways to meet modern reality requirements is a kind of «a chart for university rectors and education department heads.

True enough, the way from an unsatisfactorily developed system to that leading the way presupposes stages, each having its own logic of development, administration, reforming. Blind copying wont do. But knowledge of the leaders best achievements makes it possible to choose measures applicable to different conditions. All this holds true for the Ukrainian-American relationships in the field of higher education, which leave much to be desired nowadays, but have a considerable potential which may prove to be of great importance, and not only for our two countries.

In 2011 The Ukrainian Embassy in the USA launched a

У 2011 р. Посольство України у США започаткувало Програму, спрямовану на поліпшення взаємовигідних відносин між університетами двох країн. Науково-дослідна конференція «Українсько-американські контакти у сфері вищої освіти: досвід та перспективи розвитку» спрямована саме на поглиблення співпраці у сфері вищої освіти, на відпрацювання її форм та шляхів, які відповідали б вимогам часу та інтересам двох країн.

Слід зазначити, що «харківська сторінка» у цьому контексті може виявитися корисною і яскравою. Не випадково ж Харків називають «розумним містом» та «студентською столицею України».

А. В. Афанасьєв

професор

університет ім. Дж. Вашингтона,

м. Вашингтон, Округ Колумбія, США

ДОСВІД НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ ДОСЛІДНИМИ ІНСТИТУТАМИ УКРАЇНИ ТА США В ГАЛУЗІ ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ

Я хочу розповісти про успішне наукове співробітництво між дослідними інститутами та університетами США та українськими фізиками.

У 1992 році між Харківським фізико-технічним інститутом та лабораторією м. Джефферсон як двома основними організаціями було підписано угоду щодо здійснення нових проектів фундаментальних досліджень в галузі ядерної фізики.

Ця угода обумовила можливість для українських фізиків взяти участь у міжнародному дослідженні, що проводилося новоутвореною ядерною лабораторією (м. Джефферсон) у США, на обладнання якої Департаментом енергетики було витрачено 500 млн. доларів. Українська група, до складу якої входило

Programme meant to improve mutually beneficial relationships between universities of our two countries.

The conference «Ukrainian-American contacts in the field of higher education: successful practices and prospects of development» is aimed at extension of cooperation in the field of higher education, at working out cooperation forms and ways that should meet the requirements of the time and be in the interest of the two countries.

It should be mentioned that «the Kharkov page» within this context may turn out bright and useful. It is not for nothing that Kharkov is called «a clever city» and «a student capital of Ukraine».

Переклад Т. М. Тимошенкової

A. V. Afanasev

Professor

the George Washington University,

Washington, DC, USA

SCIENTIFIC COLLABORATION EXPERIENCE IN NUCLEAR PHYSICS STUDIES BETWEEN RESEARCH INSTITUTIONS OF UKRAINE AND USA

In this presentation I will describe successful research partnerships between US research institutions and universities on one hand, and Ukrainian physicists on another hand.

In 1992 a Memorandum of Understanding was signed between Kharkov Institute of Physics and Technology and Jefferson Lab, two major institutions, to pursue new projects in fundamental research in nuclear physics. This agreement created a basis for Ukrainian physicists to participate in international collaborative research in a newly constructed National nuclear laboratory, Jefferson Lab in USA, a 500 million dollar research facility of the US Department of Energy. The Ukrainian group – several members of which were recent graduates of Physics & Technology Department of Kharkov National

декілька нещодавніх випускників фізико-технічного факультету Харківського національного університету, зробила значний внесок у дослідження. У результаті протягом 19 років активного співробітництва опубліковано у співавторстві близько 50 праць у найпрестижніших наукових журналах світу.

Існує декілька програм фінансування участі українських фізиків у міжнародних дослідженнях. Головним чином фінансування здійснюється федеральним урядом через Національний науковий фонд (ННФ) або Департаментом енергетики (ДЕ).

Національні лабораторії фінансуються з федеральних фондів, у той час як університетські професори одержують індивідуальні гранти на дослідження. Важливу роль у дослідженнях, що проводяться національними лабораторіями, відіграють випускники університетів, які працюють над дисертаціями.

Більшість українських студентів, які беруть участь в американських дослідженнях в галузі ядерної фізики, є студентами університетів США. Я вважаю, що нові спільні українсько-американські програми мусять бути організовані таким чином, щоб українські студенти зберігали свою належність до українських університетів і одержували свої наукові ступені в Україні, у той же час маючи можливість активно співпрацювати в рамках міжнародних досліджень у США.

Переклад Т. М. Тимошенкої

University – made a significant contribution to scientific research activity together with their US partners. As a result, for past 19 years of active scientific collaboration they co-authored about 50 scholarly papers published in the most prestigious scientific journals around the world.

There exist several programs that can sponsor participation of Ukrainian physicists in international research. Most of the funding for nuclear research comes from federal government through National Science Foundation (NSF) or Department of Energy (DOE). While National labs are sponsored by separately allocated federal funds, university professors apply for research grants individually. Graduate students at the universities who work on their Ph.D. projects, play an important role in the research centered at National labs.

Most of Ukrainian students who are involved in the US nuclear physics research are actually students of US universities. I believe new joint Ukrainian-US programs need to be established so that Ukrainian students would maintain affiliation in Ukrainian universities and receive their scientific degrees there, while having an opportunity to be actively involved in international collaborative research in the US.

О. Л. Войно-Данчишина

кандидат юридичних наук, доцент

Народна українська академія

**ДОСВІД СПІВРОБІТНИЦТВА
З АМЕРИКАНСЬКИМИ ПАРТНЕРАМИ В РАМКАХ
ПРОЕКТУ «ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА ДЛЯ
ШКОЛЯРІВ»**

Досить популярним останнім часом стало введення у шкільні навчальні програми курсів з основ підприємництва з метою ознайомлення школярів з основними поняттями бізнесу. Однак, чи зможуть школярі після вивчення такого курсу вирішувати практичні завдання у реальному житті. Саме такі питання задавали собі ініціатори унікального для України проекту «Школа підприємництва для школярів», який вже з 2010 року функціонує в Народній українській академії (м. Харків) на базі 10–11-х класів Спеціалізованої економіко-правової школи. Саме формування навчальної мотивації, розвиток підприємницьких навичок, знайомство з реальним бізнесом – все те, що знадобиться школярам у майбутньому для побудови успішної кар'єри, було поставлено на перше місце під час розробки програми «Школи».

Суть проекту в тому, що в його рамках п'ять команд старшокласників розробляють свої бізнес-ідеї, які презентуються перед компетентним журі. Для допомоги школярам щомісячно організуються зустрічі з успішними представниками вітчизняного і зарубіжного бізнесу, кожна з яких тематично пов'язана з певним аспектом бізнесу: організацією виробництва, підбором та адаптацією персоналу, маркетингом, фінансами, соціальною відповідальністю бізнесу та ін.

Незважаючи на те що найважливішим завданням організаторів Школи підприємництва є демонстрація можливості побудови в Україні цивілізованого та успішного бізнесу, перша зустріч 2010 року була організована з американським підприємцем Девідом Арнольдї. Це було зроблено не випадково. Д. Арнольдї має значний досвід підприємницької діяльності, працював з Лі Яккока, Г. Фордом-молодшим, брав участь у проектах НАСА.

O. L. Voyno-Danchishina

PhD in Law, Associate Professor

Peoples Ukrainian Academy

**THE EXPERIENCE OF COOPERATION
WITH AMERICAN PARTNERS WITHIN
THE FRAMEWORK OF THE PROJECT
«SCHOOL OF BUSINESS FOR SENIOR PUPILS»**

Including in school curricula courses on the basics of entrepreneurship with a view of familiarizing pupils with the basic concepts of business has become quite popular in recent years. However, the underlying concern is whether, having taken the course, pupils will be able to deal with practical tasks in real life. This was the question posed by the initiators of the project «School of Business for Senior Pupils». Started in 2010 and still unique in Ukraine, the project has successfully been implemented in People’s Ukrainian Academy (Kharkov) for 10–11 grade pupils of the Specialized Economics and Law School. The main objectives of the project «School of Business for Senior Pupils» include familiarizing pupils with real business, development of academic motivation, entrepreneurial and other skills necessary for successful career development.

Within the project five groups of high school pupils are to work out a set of business ideas to be further presented to a competent jury. A series of monthly workshops with successful Ukrainian and foreign entrepreneurs is conducted to aid students. The topics of the workshops are all business-related and cover certain aspects of business such as organization of production, staff recruitment and adaptation, marketing, finance, social responsibility of business, etc.

Despite the fact that the main objective of the initiators of the project «School of Business for Senior Pupils» is to prove the feasibility of building a successful and civilized business in Ukraine, the first 2010 workshop was conducted by the U.S. businessman David Arnold. An experienced entrepreneur, David Arnold successfully cooperated with Lee Yakkoka and H. Ford, Jr., and

Свій досвід і знання він передає студентам в університеті Міннесоти (США), де читає курс «Основи підприємництва». Д. Арнольд розповів школярам про те, як народжується бізнес-ідея і починається її реалізація, використовуючи як приклад створення всесвітньо відомих компаній та їх засновників.

Спілкування з американським підприємцем відбувалося в дистанційному режимі за допомогою відеоконференції. Крім отримання цікавої та корисної інформації школярі змогли попрактикуватися у знанні англійської мови і задати питання спікеру.

Решта зустрічей в рамках проекту «Школа підприємництва для школярів» були організовані з успішними харківськими бізнесменами, які з «нуля» починали власну справу і зуміли досягти стійкого успіху. Школярі дізналися про тонкощі створення бізнесу, починаючи від ідеї і закінчуючи реалізацією проекту і підтримкою його на «плаву».

Ще одна цікава українсько-американська зустріч відбулася на завершальній стадії роботи Школи підприємництва з американськими десятикласниками з міста Мілтон, штат Міннесота і їх учителем з основ підприємництва Маркусом Грехемом. Школярі Народної української академії розповіли американським «колегам» про свою країну, місто та школу і почули у відповідь багато цікавого про навчання в американській школі. У ході роботи над своїми бізнес-ідеями в учасників проекту виникали певні запитання з різних аспектів підприємництва, з якими вони могли через своїх кураторів – студентів старших курсів факультету «Бізнес-управління» НУА, звертатися до спеціальних консультантів-підприємців. Тобто в проект були включені школярі, студенти, викладачі та підприємці. На підсумкову презентацію було представлено чотири бізнес-ідеї. Команди з честю витримали випробування, відповіли на запитання журі. Працюючи в Школі підприємництва над бізнес-ідеями, школярі набули безцінного досвіду командної роботи, уміння приймати усвідомлені рішення, оцінювати ризики, брати на себе відповідальність. Вони отримали навички в галузі підприємництва та бізнесу. Даний проект дозволив відпрацювати механізм взаємодії школярів, студентів та викладачів з представниками бізнесу,

was involved in NASA projects. At present he is on the academic staff at the University of Minnesota (USA) where he lectures on the «Basics of Business». At PUA he lectured the pupils on how a business idea is formed and implemented using world-renowned companies and their founders as examples. The students were able not only to receive interesting and useful information but practise their English and ask the lecturer a number of questions.

The other workshops within the framework of the project «School of Business for Senior Pupils» were conducted with successful Kharkov businessmen all of which started their own business from scratch and have managed to achieve sustainable success. The students got a clear insight into the intricacies of setting up a business, starting from the idea stage and finishing with implementation of the project and keeping it working.

Another interesting Ukraine-U.S. workshop was conducted at the final stage of the project «School of Business for Senior Pupils» with American tenth-graders from the city of Milton, Minnesota, and their teacher on entrepreneurship Marcus Graham. PUA pupils told their American «colleagues» about their country, their native city and school and learnt a lot of interesting facts about schooling in the United States of America.

The problems encountered by the PUA pupils in the course of work on their business ideas related to various aspects of entrepreneurship. They were successfully solved by means of consultations with entrepreneurs. The consultations were organized by senior students of the department of «Business Administration» of PUA who supervised the work of the project participants. Thus, the project involved pupils, students, lecturers and entrepreneurs.

The final presentation included four business ideas. The teams successfully stood the test and answered the questions of the competent jury. The project «School of Business for Senior Pupils» helped the PUA pupils to gain invaluable experience of teamwork and acquire entrepreneurship and business skills, taught them to make conscious decisions, assess risks and take responsibility. The project enabled the participants to work out the mechanism of successful interaction between pupils, students and teachers on the one hand

підвищити навчальну мотивацію і знання іноземної мови. Народна українська академія планує продовжувати здійснення даного унікального проекту. Обов'язковим компонентом при подальшому його розвитку буде звернення до успішного досвіду американських бізнесменів і спілкування з однолітками із США.

Видається, що даний проект, здійснений у тісній співпраці з відомою юридичною фірмою «Іньюрполіс» і консалтинговим центром «Перспектива», демонструє ще один цікавий варіант можливого українсько-американського співробітництва у сфері освіти.

Переклад автора, коректура В. В. Ільченко

І. О. Гірка

доктор фізико-математичних наук,

професор

Харківський національний університет

імені В. Н. Каразіна

ДОСВІД СПІВПРАЦІ ФТФ ХНУ З УНІВЕРСИТЕТАМИ ТА НАУКОВИМИ ФУНДАЦІЯМИ США

1. Історична довідка. Створення фізико-технічного факультету (ФТФ) у Харківському університеті було ініційовано Постановою РНК СРСР № 225-96сс (особлива папка) «Про підготовку інженерів-фізиків і фахівців з фізики атомного ядра й з радіохімії» від 28 січня 1946 р. (див. другий том Атомного проекту СРСР). Відповідно до цієї Постанови таку підготовку було доручено Московському, Ленінградському, Київському і Харківському державним університетам, а також Московському механічному і Ленінградському політехнічному інститутам. Починаючи з 1948 року підготовку фахівців у галузі ядерної фізики здійснювали викладачі спеціального відділення, яке було організовано при фізико-математичному факультеті Харківського держуніверситету. 21 листопада 1962 р. було підписано

and representatives of business on the other hand, as well as to increase academic motivation and enhance knowledge of foreign languages. People's Ukrainian Academy plans on further implementation of this unique project, with drawing on the successful experience of American businessmen and communication with peer groups from the United States being its integral part.

In general opinion, the project carried out in close collaboration with the well-known law firm «Inyurpolis» and the consulting center «Perspective» has proved to be another interesting and possible variant of Ukraine-U.S. cooperation in the domain of education.

I. O. Girka

*Dean of the School of Physics and
Technology Department,*

V. N. Karazin Kharkiv National University

**EXPERIENCE OF COOPERATION BETWEEN SCHOOL
OF PHYSICS AND TECHNOLOGY, V.N. KARAZIN
KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY AND
UNIVERSITIES/SCIENCE AND RESEARCH
FOUNDATIONS OF USA**

1. Background. Establishing the School of Physics and Technology (FTF) in Kharkiv University was initiated by the Decree of Council of People's Commissars No. 225-96ss (special folder) "On the training of engineers-physicists and experts in the field of Physics of Atomic Nucleus and in Radiochemistry", January 28, 1946 (see the second volume of Soviet Atomic Project). Under this Decree the training was charged to the Moscow, Leningrad, Kiev and Kharkiv State Universities, as well as Moscow Mechanical and Leningrad Polytechnic Institutes. Since 1948, the training of specialists in the field of Nuclear Physics was carried out at a special department, that was organized within the School of Physics and Mathematics of Kharkiv State University. On November 21, 1962, the decree № 780 "About establishing the School of Physics and

Наказ міністра вищої і середньої спеціальної освіти Української РСР № 780 «Про створення в Харківському державному університеті ім. О. М. Горького фізико-технічного факультету, нових кафедр і об'єднання нечисленних кафедр».

Поряд з фундаментальною підготовкою важливою особливістю навчання студентів ФТФ стала їх обов'язкова робота в лабораторіях ХФТІ, починаючи, принаймні, з третього-четвертого курсів. На кафедрах навчальний процес здійснювали поряд зі штатними викладачами й співробітники інституту. Це дуже важливо: учені-практики брали активну участь у підготовці молодих спеціалістів, які після закінчення університету приходили до лабораторій підготовленими науковими співробітниками. Поширеною формою роботи студентів було їх зарахування на лаборантські ставки до УФТІ. Набагато пізніше така система підготовки фахівців стала називатися «фізтехівською».

За майже 50 років свого існування фізтех дав народному господарству країни понад три тисячі фахівців. Кожен третій випускник-ядерник захистив кандидатську дисертацію. Серед випускників ФТФ 23 академіки і члени-кореспонденти, 2 – Герої Соціалістичної праці, понад 60 осіб стали лауреатами різних премій (включаючи Ленінську, Державну СРСР й України, академічні премії ім. К. Д. Синельникова, М. М. Боголюбова, О. М. Крилова тощо). Серед випускників ФТФ – директори інститутів і великих промислових підприємств. Випускники факультету працюють у провідних науково-дослідних інститутах і навчальних закладах. У серпні 2010 року Указом Президента України № 855/2010 звання Герой України з врученням ордена Держави присвоєно В. Г. Бар'яхтару, радникові Президії НАН України, директору Інституту магнетизму НАН України та МОН України, академіку НАН України, випускнику ядерного відділення університету 1953 року.

Щороку студенти факультету посідають найвищі місця на Всеукраїнських студентських турнірах фізиків. 2011 року команда ФТФ посіла перше місце на Міжнародному студентському турнірі фізиків, що відбувся в МФТІ (м. Долгопрудний Московської обл.)

Technology, new departments and combining the small departments at O.M. Gorky Kharkiv State University” was signed by the Minister of Higher and Secondary Special Education of the Ukrainian SSR.

Along with fundamental training of students at FTF, their obligatory work in laboratories of Kharkiv Institute of Physics and Technology (KhIPhT) was the important feature of studying at FTF, at least, since the third or fourth course. Leading scientists of KhIPhT took part in teaching at the Departments along with the regular Professors of FTF. It is very important that practicing scientists actively participated in the training of young professionals who then came to the laboratories of KhIPhT after graduating FTF as trained researchers. A usual form of the students work was their enrollment to KhIPhT at the positions of technicians. Much later, such system of training was called as “fiztekh.”

For almost 50 years of its existence fiztekh gave more than three thousand specialists to the country’s economy. Each third graduate of FTF defended his Candidate thesis. There are 23 academicians and corresponding members, 2 Heroes of Socialist Labor among the graduates of FTF, more than 60 persons became winners of various prizes (including Lenin, State of the USSR and Ukraine, Academic Prizes named after Sinelnikov K.D., Bogolyubov M.M., Krylov O.M., etc.). There are directors of research institutes and large industrial enterprises among the graduates of FTF. Graduates of FTF work in leading research institutes and universities. In August 2010, the Decree № 855/2010 was signed by the President of Ukraine, and the title of Hero of Ukraine with the Order of the State awarded to V.G. Baryakhtar, who is an Adviser of the Presidium of NAS of Ukraine, Director of the Institute of Magnetism of NAS of Ukraine and Ministry of Education of Ukraine, academician of NAS of Ukraine. He graduated from the Nuclear Department of our University in 1953.

Each year, the students of FTF occupy the highest places in the National Student Tournaments of Physicists. In 2011, the team of FTF won the first place at the International Student Tournament of Physicists, held in MFTI (Dolhoprudnyy city, Moscow region).

2. Наукові дослідження у межах Українського науково-технологічного центру (УНТЦ). 1994 року Указом Президента України було введено в дію Угоду про заснування УНТЦ. Основним джерелом фінансування цієї міжнародної установи був і залишається державний бюджет США. У грудні 1995 року Рада керуючих УНТЦ на своєму засіданні затвердила фінансування перших 12 проектів на загальну суму \$ 1,7 млн. Відтоді науковці ФТФ понад два десятки разів вигравали конкурс на проведення наукових досліджень за грантами УНТЦ, у тому числі з фінансуванням з боку Уряду США на суму понад два мільйони доларів. Ці проекти було присвячено вирішенню різноманітних проблем ядерної фізики, радіаційної фізики, фізики плазми і плазмових технологій, а також медичної фізики, що відповідає напрямкам науково-технологічних досліджень, які традиційно велися і ведуться на ФТФ, наприклад:

- оцінювання дозних навантажень і зменшення радіаційного впливу в критичних місцях ядерно-фізичних установок та навколишній місцевості поблизу АЕС при нормальній експлуатації систем АЕС і аварійних ситуаціях;
- дослідження високоефективного конвертора гальмівного випромінювання нового покоління для стерилізаційних установок;
- розробка ресурсо- та енергозберігаючої технології отримання високоміцних та корозійностійких композиційних матеріалів з використанням енергії мікрохвильового й іонізуючого випромінювань;
- розробка нових методів ультразвукової візуалізації та медичної діагностики;
- дослідження активного методу дистанційного виявлення подільних матеріалів, що використовуються в ядерній зброї;
- розробка комбінованого телескопа для вимірювань потоків заряджених частинок високих енергій в навколоземному просторі та для дозиметричних цілей.

Підходи УНТЦ до відбору проектів, порядок фінансування, спосіб спілкування співробітників Центру з науковцями під час перевірок тощо дали науково-технічному персоналу наукових установ України простий і зрозумілий приклад того, як ці про-

2. Research within the Science and Technology Centre in Ukraine (STCU). In 1994, the Decree of the President of Ukraine enacted the Treaty establishing the STCU. The state budget of USA was and remains the main source of funding for this international institution. In December 1995, STCU Board of Governors approved the financing of the first 12 projects at its meeting. Total amount was \$ 1.7 million. Since then scientists of FTF over two dozen times won the competition for research grants by STCU, including those with funding from the U.S. Government for more than two million dollars. These projects were concerned with solving various problems of Nuclear Physics, Radiation Physics, Plasma Physics and Plasma Technology, as well as Medical Physics, what corresponded to fields of research, which traditionally were and are carried out at FTF, for example:

- evaluating the dose loads and reducing the radiation exposure in critical areas of Nuclear Physics setups and surrounding areas near nuclear power plants during normal operation of nuclear power plants and emergency situations,
- investigation of high-performance converter of bremsstrahlung of new generation for sterilization facilities,
- development of recourse and energy saving technology of producing the high-strength and corrosion-resistant composite materials using microwave energy and ionizing radiation,
- development of new methods of ultrasound imaging and medical diagnostics,
- studying the active method of detecting the fissile materials used in nuclear weapons,
- development of a combined telescope for measuring the flow of charged particles of high energies in near space, and for dosimetric purposes.

STCU approach to project selection, funding procedure, the way of communicating with the staff of scientists during inspections, etc gave scientific and technical staff of scientific institutions of Ukraine simple and clear example of how these procedures have taken place

цедури мають відбуватися в цивілізованому світі. Фінансування саме конкретних виконавців проектів, а не інститутів у цілому дало приклад справедливого розподілу результатів науково-технічної праці. Участь науковців нашого факультету у виконанні проектів УНТЦ сприяла зміцненню матеріальної бази наукових підрозділів, уможливила відвідувати міжнародні конференції, встановлювати прямі, взаємовигідні, плідні зв'язки із закордонними колегами, набувати неоціненного досвіду участі в чесній конкурсній боротьбі за гранти, досвіду роботи з кваліфікованими і чесними (!) менеджерами і бухгалтерами УНТЦ.

Політика УНТЦ стосовно колишніх «оборонців» мала, безсумнівно, позитивний результат: у разі наявного досвіду і наукового багажу вони дістали можливість переорієнтуватися на проведення наукових досліджень у мирних галузях, пов'язаних із збереженням довкілля, енергоощадними технологіями, зміцненням здоров'я і поліпшенням якості життя людини.

3. Наукові дослідження у межах Фонду цивільних досліджень та розвитку США (CRDF). CRDF фінансував лише кілька проектів на ФТФ. Зокрема, на факультеті було виграно грант CRDF # UE2-2226 «Просторовий розподіл і взаємодія дефектів в магній-алюмінієвій шпінелі: на основі кінетичних досліджень радіаційно індукованих процесів за допомогою оптичних методів». Проект було виконано з 1 жовтня 2000 року до 31 березня 2002 року. Загальна вартість робіт становила 49,000 \$, у тому числі 5,000 \$ за рахунок Міністерства освіти і науки України, які, зрештою, так і не дійшли до виконавців. З американського боку у виконанні робіт брали участь науковці Лос-Аламоської національної лабораторії (керівник робіт Курт Едвард Сікафус).

При виконанні проекту методи оптичної спектроскопії (поглинання, фото-, радіо-, і термо-люмінесценції) кристалів шпінелі були вперше використані для кінетичних досліджень радіаційних дефектів і оптичних центрів. Кінетика накопичення і розпаду оптично активних центрів була виміряна за різної температури зразків, різної інтенсивності опромінення УФ-світлом і рентгенівськими променями. Ця кінетика однозначно вказала на існування просторово корельованих антиструктурних дефектів у кристалах

in the civilized world. Financing the project staff directly (not institutions as a whole) gave an example of an equitable payment for scientific and technical work. The participation of scientists of our School in STCU projects has given an opportunity to strengthen the equipment park of scientific laboratories, to visit international conferences and establish direct, beneficial, fruitful collaboration with foreign colleagues, to gain invaluable experience of participating in a fair competition for grants, as well as experience of working with qualified and honest (!) managers and bookkeepers of STCU.

STCU policy towards former “weapon” scientists has given obviously positive results: in case of available experience and scientific achievements, they were able to shift to carrying out research in peaceful areas related to environmental protection, energy-saving technologies, strengthening health and improving the quality of life.

3. Research within the Civilian Research and Development Foundation (CRDF). CRDF funded a few projects at the FTF. In particular, the School won the CRDF Award # UE2-2226 “ Spatial distribution and interaction of defects in magnesium aluminate spinel, based on the kinetic studies of irradiation induced processes using optical methods.” The Project was carried out since October 1, 2000 till March 31, 2002. The total cost of the Project was \$ 49,000, including \$ 5,000 from the Ministry of Education and Science of Ukraine, which in the long run never came to the scientists. From the U.S., the scientists of Los Alamos National Laboratory (Principal Investigator – Kurt Edward Sickafus) were participating in carrying out the Project.

For the first time the optical spectroscopy methods such as absorption, photo-, radio-, and thermo-luminescence of spinel crystals were used for kinetic studies of radiation induced defects and optical centers during the Project. Kinetics of accumulation and decay of optically active centers measured at different temperature of samples, at different intensities of irradiation with UV-light and X-rays unambiguously indicates the existence of spatially correlated antisite defects in spinel crystals forming dipole-like complex defects. This result explains of high radiation resistance of spinel crystals to

шпінелі, що утворюють диполь як складний дефект. Результат дослідження пояснив високу радіаційну стійкість шпінелі кристалів до зміщення опроміненням, оскільки складний дефект служить центром для знищення радіаційно індукованих пар Френкеля і виключає утворення петель і порожнеч. Високодефектні кристали шпінелі у катіонній підгратці викликають високу рухливість дефектів, спричинених опроміненням. Таким чином, були розроблені основні критерії для створення радіаційно стійких матеріалів.

За підсумками виконання проекту були опубліковані 15 статей у міжнародних наукових журналах. Випускник ФТФ Іван Афанасьєв здобув ступінь доктора філософії внаслідок цього наукового співробітництва.

4. Програма відвідувачів із-за кордону. 29 серпня – 19 вересня 1999 року автор брав участь у згаданій програмі. Цю програму було організовано Інформаційною агенцією США. Делегація Харкова складалася з шістьох молодих чиновників – представників харківських технічних університетів, яких було відібрано за результатами співбесіди із секретарем посольства США. Проект «Застосування технології для освіти» було розроблено для однієї країни. Протягом трьох тижнів ми відвідали 5 штатів та столицю США м. Вашингтон. Важливим досвідом, якого ми набули під час участі в проекті, слід вважати не лише спілкування з фахівцями в галузі організації взаємодії бізнесу, Уряду і університетів, а й власне організацію проекту: для нас було підготовлено візити до десятків установ різної форми власності: університетів, бізнес-інкубаторів, Національного інституту стандартів і технологій тощо – з метою ознайомити з досвідом США у галузі комерціалізації наукових розробок.

Найбільше мені особисто запам'ятовується візит до офісу ліцензій на технології Стенфордського університету, який є всесвітньо відомим, зокрема, завдяки своїм випускникам 1934 року Білу Г'юлету і Дейву Пакарду. Навіть там комерціалізація наукових розробок професорів університету не дає прибутку власне університету. Вигоду від налагодженої взаємодії трикутника: влада – університет – бізнес має суспільство в цілому. Професори створюють в університеті наукові основи нових технологій; випускники створюють малі та середні підприємства, які

displacive irradiation as the complex defect serves as a center for annihilation of irradiation induced Frenkel pairs and excludes the formation of dislocation loops and voids. The highly defective spinel crystals in cationic sublattice promote a high mobility of defects created by irradiation. Thus, the principal criteria for the creation of radiation tolerant materials were worked out.

As a result of the Project, 15 articles were published in international scientific journals. The FTF graduate of Ivan Afanasyev received his Ph.D. as a result of this collaboration.

4. International Visitor Program. Since August 29 till September 19, 1999, I took part in this program. The program was arranged by the U.S. Information Agency. Kharkiv delegation consisted of six young officials “representatives of Kharkiv technical universities, which were selected during the interview with the Secretary of the U.S. Embassy. The program “Technology in education” was developed for one country. Within three weeks we visited 5 states and the U.S. capital Washington. I consider as important experience, which we acquired during participation in the project, not only the possibility to communicate with experts in the field of collaboration between business, government and universities, but also the way the project itself was arranged. Visits to dozens of institutions of different forms of ownership were organized for us: Universities, business incubators, National Institute of Standards and Technology, etc. We got acquainted with the U.S. experience in the commercialization of research and development.

Best of all I remember the visit to the office of technology licensing at Stanford University, which is world famous, particularly, due to its graduates of 1934 Bill Hewlett and Dave Packard. Even there the commercialization of research and development is not actually profitable for the University. Society as a whole has a benefits from establishing the interaction within the triangle: government-university-business. Professors of the University create a scientific basis for new technologies; graduates arrange small and medium businesses that use/implement these technologies; the government organizes the interaction, provides the legal and organizational conditions.

використовують/впроваджують ці технології; влада організує взаємодію, забезпечує її юридичні та організаційні умови. Університети у вигаши, бо їх випускники стають успішними бізнесменами, які згодом із вдячністю фінансують благодійні фонди університетів. Бізнес у вигаши: влада забезпечує йому сприятливі умови розвитку (великий бізнес не може існувати без малого і середнього), університети безперервно пропонують до впровадження нові науково-технологічні розробки. Влада також у вигаши: на її території процвітають наука і бізнес.

Сьогодні нікого в Україні не здивуєш асоціаціями випускників, професорів і друзів університетів. Успішно працює така асоціація і в нашому університеті. Але тоді мене вразила активна участь випускників у фінансуванні різних проєктів розвитку університетів: наукових досліджень на замовлення конкретних фірм, стипендіальних програм, підтримки талановитої молоді... Зразками таких програм на прикладі нашого університету тепер можна назвати заснування Асоціацією випускників, викладачів і друзів Харківського університету стипендій імені професора І. Є. Тарапова, а також заснування міським благодійним фондом Юрія Сапронова (випускника нашого університету) стипендіальної програми для талановитої молоді: студентів і молодих науковців, які працюють у галузі природничих наук: фізики і астрономії, математики та інформатики, хімії.

5. На сьогодні США фінансують лише один проєкт УНТЦ, який виконують науковці ФТФ. Його присвячено дослідженню методів одержання наночастинок з використанням екстремофілей. Цей науковий проєкт лежить на перетинанні двох сучасних актуальних галузей: біотехнологій і нанотехнологій.

Коли йдеться про взаємини двох країн, то слід відзначити значну кількість наших випускників, які працюють у США, передовсім, у національних лабораторіях: Джефферсонівській лабораторії Гарвардського університету в Кембриджі, штат Массачусетс, Брукхейвенській національній лабораторії, штат Нью-Йорк, Лос-Аламоській національній лабораторії; а також викладають в університетах: штату Техас в Сан-Антоніо, Джорджа Вашингтона в м. Вашингтоні, Округ Колумбія, штату

Universities are the gainers, as their graduates are successful businessmen who later on fund with appreciation the charitable foundations of their Universities. Business stands to benefit: the government provides favourable conditions for development (big business cannot exist without small and medium ones), Universities continuously suggest new scientific ideas and technologies. The government also stands to benefit: science and business are flourishing on its territory.

Today no one in Ukraine will be surprised by University Alumni Associations. Such an association is successfully run at our University. But in 1999, I was impressed with the active participation of graduates of U.S. Universities in financing various development projects of Universities: researches ordered by specific companies, scholarship programs, support to gifted young people... As examples of our programs of this type we can mention the I. Y. Tarapov (former University rector) Fellowship established by the Association of Alumni, Professors and Friends of Kharkiv University and the Fellowship program for gifted young people: students and young scientists working in the field of natural sciences: physics, astronomy, mathematics, computer science, chemistry, established by Y. Sapronovs (graduate of the University) Kharkiv City Charitable Foundation.

5. Currently the U.S. finances only one STCU project that is carried out by the scientists of FTF. This is a research into methods of obtaining nanoparticles with the help of extremophiles. This research project is at the intersection of two modern topical areas: biotechnology and nanotechnology.

Speaking about the ties between the two countries, one should mention a significant number of our graduates working in the U.S., primarily, at national laboratories: Jefferson Laboratory at Harvard University in Cambridge, Massachusetts; Brookhaven National Laboratory, New York; Los Alamos National Laboratory. They are also lecturers at Universities: Texas University in San Antonio; George Washington University in Washington, DC; California

Каліфорнія в Санта-Барбарі, Південної Кароліни в Колумбії, Нового Орлеану в Тюлані... Це, зокрема, підтверджує високий рівень фізичної освіти в Харківському університеті. Нікого не дивує, що випускники американських університетів не працюють у харківських університетах.

Ми нарешті дожили до часів, коли наші випускники посіли позиції в університетах США, які є достатніми для налагодження контактів нового рівня. Професори ФТФ відвідують університети США для проведення спільних досліджень, зокрема, у галузі фізики конденсованого стану. Наслідком такої взаємовигідної співпраці є публікації в найпрестижніших наукових виданнях світу, зокрема, журналі *Physical Review B*.

Висновки. Ми маємо співпрацювати взаємовигідно і плідно: у галузі освіти і наукових досліджень, у галузі технологій виробництва і технологій освіти.

Н. І. Данько

*кандидат економічних наук, доцент
Народна українська академія*

НОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Сучасний світ переживає якісні зміни, які викликані процесом глобалізації, що поширюється. Перехід до постіндустріального, інформаційного суспільства, значне поширення масштабів міжкультурної взаємодії спонукає до підвищення важливості забезпечення якісних змін у вітчизняній системі освіти, спрямування її на розвиток навичок комунікабельності, толерантності, відкритості до різноманітних думок та підходів. Усе це неможливо без використання новітніх інформаційних технологій.

З лекцією на тему «Інтернет як глобальна економічна

University in Santa Barbara; South Carolina University in Columbia; Tulane University in New Orleans, all this bears witness to a high level of education in the field of physics at Kharkiv University. No one is surprised that graduates of American universities do not work at Kharkiv Universities.

Now our graduates have got positions at U.S. universities, which are sufficient to establish contacts at a new level. FTF professors visit U.S. Universities to do joint research, particularly in the field of physics of condensed matter, nuclear physics. The results of such mutually beneficial collaboration are publications in most prestigious journals of the world, including the Physical Review.

Conclusions. We have to cooperate. Our cooperation should be fruitful and mutually advantageous. We have to cooperate in the field of education and research, in the field of industrial and educational technologies.

Переклад автора

N. I. Danko

*PhD in Economics, Associate Professor
Peoples Ukrainian Academy*

NEW INTERNET TECHNOLOGIES AS THE MECHANISM FOR ADVANCING OVERSEAS COLLABORATION IN HIGHER EDUCATION

The modern world is undergoing qualitative changes caused by advancing globalization. Transition to postindustrial information society, expansion of cross-cultural interaction increases the importance of qualitative changes in the national education system channeling it into the development of such skills as sociability, tolerance, openness to diverse ideas and approaches. The above is impossible without the use of advanced information technologies.

Among the recent events promoting the idea was the lecture «The Internet as a global economic platform» delivered on October

платформа» виступив 26 жовтня 2011 року перед студентами та співробітниками НТУУ «КПІ» радник з питань інновацій в офісі Держсекретаря США Алек Росс. Він розповів про досвід створення та просування бізнес-проектів в Інтернет-середовищі. При цьому звернув увагу, що сьогодні це доступно практично без стартового капіталу. 30–40% доходів у США надходить від компаній, що фізично не існують.

Вищевказане безпосередньо стосується використання інтернет-технологій у вищій освіті. Багато американських університетів використовують дистанційне навчання за допомогою спеціальних програмних платформ, що дозволяє їм розширювати свою аудиторію та надає можливості отримання якісних знань студентам зі всього світу. Автору випала можливість ознайомитися з досвідом дистанційного викладання в Strayer University, Washington, DC. У цьому університеті значна кількість студентів навчається за дистанційними програмами та лише декілька разів на семестр має особисто відвідувати університет для складання модулів та прослуховування установчих лекцій. Протягом семестру вони виконують практичні завдання, контрольні роботи та беруть участь в обов'язкових дискусіях за допомогою чату. Навіть епізодичне відвідування не завжди потрібне, тому в університеті можуть навчатися військові, які служать за кордоном, громадяни інших країн, навіть в'язні.

Дещо інші можливості для спілкування викладачів та студентів різних університетів надає програмна платформа, яка розробляється в межах міжнародного проекту «E-internationalization for collaborative learning», що фінансується TEMPUS. Ця програмна платформа (eicl.kharkiv.edu) надає можливості для пошуку викладачів з університетів всього світу, які зацікавлені у спільному проведенні занять, конференцій, дискусій у режимі реального часу. Сьогодні у проекті беруть участь десять університетів з України, Австрії, Словенії, Росії, Греції. Але проект має на меті залучення якомога більшої кількості університетів-учасників зі всього світу, у тому числі і зі Сполучених Штатів Америки.

26, 2011 to the students and staff of NTUU «KPI» by Alec Ross, Senior Advisor for Innovation to Secretary of State Hillary Clinton. He described the experience of creating and promoting business projects in the Internet environment drawing attention to the fact that nowadays it has become possible with no start-up capital virtually. 30–40% of revenues in the U.S. come from companies that do not exist physically.

The above is directly related to the use of Internet technologies in higher education. Many American universities use distance learning by means of special software platforms, allowing them to extend their audience and enable students from around the world to get high-quality knowledge. In particular, the author had an opportunity to learn the case of distance teaching at Strayer University, Washington, DC. A large number of the university students make use of distance learning. Only several times a semester they are to attend the university in order to deliver modules and be present at overview lectures. During the semester they perform practical tasks, take tests and participate in mandatory discussions via chat. Even occasional visits to the University are not obligatory, therefore the University can enroll military men serving abroad, foreign citizens, and even prisoners.

To meet the opportunity for establishing online collaboration in teaching for faculty from different universities we can suggest a software platform «E-internationalization for collaborative learning», which is being developed within the framework of the TEMPUS project. This web platform (<http://eicl.kharkiv.edu>) provides matching service for those lecturers who use web technologies and, in particular, computer supported collaborative learning tools in their university teaching. Its mission is to facilitate e-internationalization of university education by establishing partnerships with overseas peers in computer supported collaborative learning. Currently the project involves ten universities in Ukraine, Austria, Slovenia, Russia, Germany, and Greece. But the ultimate objective of the project is to involve more participants from universities around the world, including the United States of America. Thus the <http://eicl.kharkiv.edu> platform

Список літератури

1. Обзор европейского опыта интернационализации высшего образования = The review of European experience of internationalization of higher education / Education, Audiovisual & Cultural Executive Agency, European Commission TEMPUS, [Нар. укр. акад]. – Харьков : Изд-во НУА, 2010. – 56 с. – (E-internationalization for collaborative learning).

2. Алек Росс про сучасні можливості Інтернету. Сайт національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kpi.ua/11-10-26-goss>.

О. М. Дікова-Фаворська

доктор соціологічних наук, професор

Інститут соціології, психології

і управління Національного

педагогічного університету

ім. М. Драгоманова

ІНСТИТУТ МЕДІАТОРСТВА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД США ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Досвід розвинених країн в організації навчання дітей та молодих людей з функціональними обмеженнями здоров'я свідчить про спрямування на спільне навчання здорових дітей та дітей з функціональними обмеженнями здоров'я. У процесі навчання активно використовуються комп'ютерні технології, дистанційне навчання, інтерактивні методики. Перебування

is an excellent tool for establishing partnerships between American and Ukrainian educators.

Literature

1. Обзор европейского опыта интернационализации высшего образования =The review of European experience of internationalization of higher education / Education, Audiovisual & Cultural Executive Agency, European Commission TEMPUS, [Нап. укр. акад]. – Харьков : Изд-во НУА, 2010. – 56 с. – (E-internationalization for collaborative learning).

2. Алек Росс про сучасні можливості Інтернету. Сайт національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kpi.ua/11-10-26-goss>.

Переклад Н. І. Данько, В. В. Ільченко

O. M. Dikova-Favorska

Doctor of Sociology

School of Sociology, Psychology and

*Administration, M. Dragomanov National
Pedagogical University,*

INCLUSIVE EDUCATION AS A MEDIATION INSTITUTION: THE US EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE

The experience of developed countries as for providing education for children and young adults with special needs shows that education is now directed to educating non-disabled and special needs children together. Within the education process computer technologies, distance learning, interactive educational technologies are widely used. A special needs child or young adult staying within the educational environment in a mainstream school, university or college

особливої дитини, молодій людині в освітньому середовищі масової школи, вищого навчального закладу є нормою з боку здорових суб'єктів навчального процесу як учнів, студентів, так і їх наставників.

Сьогодні процес інтеграції дітей з функціональними обмеженнями здоров'я в масові навчальні заклади поширюється і набуває характеру стійкої тенденції в освітньому просторі країни.

Науковці активно звертаються до дослідження можливостей інтегрованого навчання як необхідної передумови повноцінного життя людей з функціональними обмеженнями здоров'я. У педагогіці проблеми інтеграції розглядаються в різних аспектах у працях багатьох російських дослідників, зокрема В. Красєвського, А. Петровського, Н. Тализіної, Г. Глейзер та В. Ледньов розкривають шляхи інтеграції у змісті освіти. У працях Л. Новікової та В. Караковського розкрито наслідки виховних впливів на дитину в освітньому інтегрованому середовищі. Інтеграція в організації освіти розглядається у працях С. Гапеєнкова и Г. Федорец. Проблему доступності вищої освіти людей з функціональними обмеженнями здоров'я досліджує О. Ярьска-Смірнова. Автор матеріалу розглядає вищу освіту засобами інтегрованого/інклюзивного навчання як дієвий механізм інтеграції особи з інвалідністю в суспільство. Вітчизняні наукові нароби з даної теми представлені А. Шевцовим, А. Капською Л. Качан, Б. Статків, І. Терюхановою, О. Ярошенко та іншими.

Використовуючи терміни «інтегроване навчання», «інклюзивна освіта», ми маємо чітко розуміти зміст цих дефініцій. Інтеграція, в нашому розумінні розглядається не тільки як взаємодія здорових дітей та дітей з вадами розвитку у спільному освітньому середовищі, але й інтегрування технологій, методів та форм навчання. Саме тому важливо інтегрувати, правильно поєднувати ту різноманітність заходів освітньої діяльності, яка існує. Від цього буде залежати успіх, а отже, й результат навчання.

Система інклюзивної освіти охоплює навчальні заклади

is a norm s for the non-disabled participants of education process, both teachers and students.

Nowadays the process of integrating special needs children into general educational establishments is spreading and becoming a stable trend in the educational field of any country.

Scientists actively participate in researching opportunities provided by Inclusive Education as a necessary precondition for a full-value life of special needs people. Many aspects of integration problems in pedagogics are analyzed in the works of numerous Russian scientists, e.g. V. Krayevsky, A. Petrovsky, N. Talyzina, G. Gleyzer, who deal with integration processes in the field of education. L. Novikova and V. Karakovsky show the consequences of the effects of mentoring on a child in integrated educational environment. Integration in education organization is discussed in the works by S. Gapeyentkov and G. Fedorets. The problem of tertiary education availability for special needs people are researched by O. Yarskaya-Smirnova. The author sees tertiary education carried out by the means of integrated/inclusive education as an operating mechanism of integrating a special needs person into society. Ukrainian scientific research on this topic is represented by A. Shevtsov, A. Kaps'ka, L. Kachan, B. Statkiv, I. Teryukhanova, O. Yaroshenko and others.

While using the terms «integrated education» or «inclusive education», we should clearly understand their meaning. We understand integration not only as an interaction of non-disabled and special needs children in a common educational environment, but as an integration of technologies, methods and forms of education, as well. That is why it is of crucial importance to integrate and combine correctly the existing diversity of education activity techniques. The success and, therefore, result of education depend on it.

The inclusive education system is made up by educational establishments of secondary, vocational and tertiary education. It aims to establish educational environment characterized by the absence of any barriers in educational and vocational training of special needs people. This complex of measures means both the equipment of educational establishments and the development of

середньої, професійної та вищої освіти. Її метою є створення безбар'єрного середовища у навчанні та професійній підготовці людей з обмеженими можливостями. Даний комплекс заходів має на увазі як технічне оснащення освітніх установ, так і розробку спеціальних навчальних курсів для педагогів, спрямованих на розвиток їх взаємодії з інвалідами. Окрім цього необхідні спеціальні програми, зорієнтовані на полегшення процесу адаптації дітей з обмеженими можливостями в освітньому закладі.

Традиційна вітчизняна освіта будується на розподілі сфер компетенції. Так, проблемними дітьми займаються спеціальні школи, а масові школи орієнтуються на роботу зі здоровими дітьми. Таким чином, викладацький склад масової школи не володіє знаннями в наданні кваліфікованої педагогічної допомоги дітям з функціональними обмеженнями здоров'я. У цій ситуації діти зі слабко вираженими відхиленнями в розвитку своєчасно не діагностуються і не мають реальної можливості отримати спеціалізовану педагогічну допомогу, змушені навчатися в умовах масової школи, не отримуючи при цьому адекватного психолого-педагогічного супроводу.

Аналізуючи реальну ситуацію спеціальної освіти дітей з функціональними обмеженнями здоров'я, ми можемо говорити про позитивні та негативні боки цього процесу. Позитивним, безумовно, виступає матеріально-технічна база цих навчальних закладів, яка оснащена необхідним обладнанням та апаратурою. Штат фахівців передбачає мультидисциплінарну команду, яка охоплює педагогів, медиків, психологів, соціальних працівників, які володіють спеціальними корекційними технологіями. Неабияке значення в організації спеціального навчання набуває постійний контроль обслуговуючого персоналу цих закладів за життям та здоров'ям дитини. До недоліків спеціальної освіти можна віднести: закритість середовища, що не дає змоги набути досвіду життя серед здорових дітей; тривалість навчання до 12 років при засвоєнні програми 9 класів; до того ж, інтернатне утримання дітей породжує інфантилізм, невміння організувати свій побут, небажання співвідносити свої потреби з умовами життя; і наостанок, що є надзвичайно важливим, пізній перехід

special training courses for teachers aimed to develop their interaction with special needs students. Besides, special courses aimed to ease the adaptation process of special needs children in an educational establishment are needed.

The traditional Ukrainian education is based on the partition of domains of competence. Thus special needs children have separate schools, while all the other children attend mainstream schools. So the teaching staffs of a school are not competent in providing qualified pedagogical assistance for special needs children. This being the case, children with mild special needs do not receive diagnosis in time and do not have a real opportunity to receive specialized pedagogical assistance. I.e., they have to attend mainstream schools but do not receive an adequate pedagogical and psychological follow-up.

Analyzing the real situation with special education of special needs children we can mention both positive and negative sides of this process. The positive one is, certainly, the physical infrastructure of such educational institutions which possess all the necessary equipment. The staff is a multidisciplinary team consisting of teachers, health workers, psychologists and social workers knowing special correctional techniques. A large part in developing special education is played by continuous control of attendants in the establishment over the life and health of a child. Among the disadvantages of special education are the following: closed environment giving no experience in living among non-disabled children; the length of education being 12 years during which a nine-year curriculum is accomplished; living in boarding schools breeds infantilism, lack of skills in organizing life independently and lack of desire to bring the needs into correlation with living conditions. Finally, school-leavers change the living conditions in a boarding school for the ones in society is of a very painful character. Ideally a special school should prepare its students to move to a mainstream school, but the preparation itself as well as the possibility and expediency of attending a mainstream school should be decided as for a child's development stage and type of adaptation, the parents' viewpoint and the availability of a school suitable for teaching such a child.

випускника з умов інтернатного утримання в соціум має надзвичайно болісний характер. В ідеалі, спеціальна школа має готувати дитину до можливого переходу в масову школу, проте підготовка, можливість та доцільність переходу в масову школу мають визначатися ступенем розвитку та характером адаптації дитини, бажанням батьків та наявністю школи, що здатна прийняти на навчання таку дитину.

Інтегроване навчання, безумовно, вирішує деякі проблеми, які існують в спеціальній освіті. Аналізуючи зарубіжний досвід організації інтегрованого/інклюзивного навчання, зокрема США, ми можемо говорити про демократичний громадський устрій з гарантованим дотриманням прав особистості. При можливостях достатнього фінансового забезпечення створюється адекватний асортимент корекційно-освітніх послуг і спеціалізованих умов життєдіяльності для дітей з функціональними обмеженнями здоров'я в структурі масової школи. До того ж важливо підкреслити ненасильницький характер протікання інтеграційних процесів, можливість вибору, альтернативи за наявності гарантованого переліку освітніх і корекційних послуг, наданих системою освіти. Це, безумовно, є надзвичайно позитивними моментами, які заслуговують на аналіз і впровадження у вітчизняну систему освіти. Реальний стан намагань керівництва освіти України внести інновації в систему підготовки з вадами розвитку, впровадження інтегрованої системи навчання формує низку невирішених питань, які пов'язані з бюджетним дефіцитом, а також неготовністю суб'єктів навчального процесу до роботи в інтегрованому середовищі.

Не відкидаючи необхідності впровадження інтегрованого навчання як прогресивної технології не тільки педагогічної, а, у першу чергу, соціальної, ми маємо використовувати досвід інших країн, розглянути можливість організації взаємодії спеціальних і масових шкіл.

Нова модель інтегрованого навчання передбачає:

а) виявлення особливостей розвитку дітей з функціональними обмеженнями здоров'я до початку навчання в масовій школі;

Integrated learning solves certain problems in special education. Analyzing foreign experience of organizing integrated/inclusive education we can speak of democratic social order with the guaranteed observance of individual human rights. Sufficient financial support gives an opportunity to create an equivalent range of correction-education services and special conditions for vital functions of children with health restrictions within the structure of a comprehensive school. Besides we should highlight the non-violent character of the integration processes running, the possibility to choose from the guaranteed list of educational and correction services presented by the system of education.

Undoubtedly these are extremely positive things which deserve to be analyzed and introduced into the national system of education. Currently the education authorities of Ukraine seek to bring innovations to the training system for children with disabilities, to implement the integrated system of education, and this creates a number of unsolved problems connected with the budget deficit and with the fact that the subjects of educational system are not ready to work in the integrated setting.

Without rejecting the necessity to introduce the integrated education as both pedagogical and, mainly, social progressive technology, we should consider the possibility for special and comprehensive schools to interact taking into account other countries' experience.

A new model of the integrated education involves:

- a. Identification of development peculiarities of children with functional health restrictions before they go to a comprehensive school;
- b. Lending support to children with development drawbacks, who were integrated in a comprehensive school, by specialists knowing correction technologies;
- c. Working out a program to correct a child with functional restrictions while supporting him/her in a comprehensive school;

- б) супровід учнів з вадами розвитку, інтегрованих в масову школу фахівцями, які володіють корекційними технологіями;
- в) створення програми корекції дитини з функціональними обмеженнями в процесі супроводу при навчанні в масовій школі;
- г) розробка програми корекції психічних функцій у процесі супроводу дітей означеної категорії при навчанні в масовій школі (розвиток уваги, пам'яті, мислення);
- д) діагностика особливостей психічного розвитку після першого року навчання в масовій школі.

Безумовно, це складний, фінансово обтяжливий процес, який потребує не тільки ентузіазму вчителів та батьків, а, у першу чергу, висуває високі вимоги щодо професіоналізму наставників.

Як і будь-яка інноваційна технологія, інклюзія супроводжується протилежними реакціями з боку всіх суб'єктів навчального процесу – від учнів до батьків, вчителів до керівників навчальних закладів.

У цьому контексті, звертаючись до досвіду США, ми можемо спостерігати ефективну діяльність інституту посередництва (медіаторства) для вирішення будь-яких питань, що стосуються ідентифікації, оцінки, навчального процесу дитини з особливими потребами [2].

Суть інституту посередництва полягає в організації конструктивної взаємодії між суб'єктами навчального процесу (батьки – дитина – школа). Посередництво користується даними багатьох дисциплін та організацій. Соціологія допомагає посередництву теоретичним аналізом конфлікту. Клінічна соціологія – галузь соціології – не тільки допомагає у теоретичному аналізі конфліктів; деякі з представників цієї науки у США брали участь у формуванні та розробці системи адекватного вирішення суперечливих питань. Посередництво визначають як гуманний та творчий процес, в якому один чи два неупереджених медіатори, допомагають сторонам знайти вихід із конфліктної ситуації. Це можна назвати полегшеним варіантом переговорів. Посередник створює відкриту атмосферу довіри, яка стимулює сторони до продуктивної дискусії. Підсумком таких переговорів за участю посередника, у кращому випадку, буде підписання угоди.

d. Working out a program to correct mental functions while supporting children of the given category in a comprehensive school (development of attention, memory, thinking);

e. Diagnostics of mental development after a child's first year of study in a comprehensive school.

There is no doubt that it is a complex and financially heavy process that demands not only the teachers' and parents' enthusiasm but puts high requirements for a tutor's professionalism in the forefront.

As well as any other innovation technology inclusion causes the opposite response from all subjects of educational process – pupils and parents, teachers and educational establishments authorities.

Turning to the USA experience in this context we can observe the efficient activity of the institute of mediation in solution of any problems concerning identification, evaluation, educational process of a child with special educational needs [2].

The aim of the institute of mediation is the organization of constructive cooperation of the subjects of educational process (parent – child – school). Mediators use the data of many branches of science and agencies. Sociology helps to carry out a theoretical analysis of a conflict. Clinical sociology – a branch of sociology – not only helps to fulfill such analysis; some representatives of this science in the USA participated in creating and working out the system of adequate solution of contradicting problems.

Mediation is defined as humane and creative process where one or two unprejudiced mediators help the parties find the way out of the conflict situation. This can be called a simplified variant of negotiations. A mediator creates the atmosphere of confidence which stimulates the parties to hold a productive discussion. The best result of such negotiations with a mediator taking part in them will be the signing of an agreement.

This experience of our American colleagues set in Individuals with Special Needs Education Act of 1997 is worthy of studying and introducing into the national education system. In our opinion the part of unprejudiced expert (mediator) can be played by a specialist

Цей досвід американських колег, який закріплений у США у 1997 році Актом про освіту осіб з особливими потребами, заслуговує на вивчення та впровадження в систему вітчизняної освіти. В якості незалежного експерта (медіатора), на нашу думку, має виступати фахівець, який володіє корекційними технологіями, психологічними методиками і, бажано, має досвід управлінської діяльності. Таких фахівців можна було б готувати на факультетах перепідготовки педагогічних працівників за спеціалізацією «Менеджмент освіти», а також на курсах підвищення кваліфікації при обласних інститутах підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Інтегроване навчання дітей з функціональними обмеженнями здоров'я дасть користь цим дітям, оскільки у них з'являється досвід спілкування з ровесниками з масових шкіл. Важливе значення інтеграція має і для учнів з нормальним розвитком, бо сприяє вихованню у них почуття милосердя, співучасті, гуманного ставлення до дітей з особливими потребами.

Розглядаючи інтегроване навчання як процес позитивного соціального навантаження, можна запропонувати шляхи реалізації в системі вітчизняної освіти через взаємодію спеціальних та масових шкіл, індивідуальний супровід за індивідуальним освітнім маршрутом дитини з вадами розвитку. Запозичивши досвід США, доцільним вважаємо введення інституту посередництва для розв'язання конфліктних ситуацій в навчальному процесі, де суб'єктами виступають особи з функціональними обмеженнями здоров'я, їх батьки та керівництво навчального закладу.

Список літератури

1. Инклюзивное образование – современная модель развития общества [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.edu.ru/index.php?page_id=5&topic_id=3&sid=10866
2. Fritz Jan Marie. Improving special education mediation. *International Review of Sociology – Revue Internationale de Sociologie*. – Vol. 18, No. 3. – November 2008. – P. 469–480.

who knows correction technologies, psychological methods and techniques and, it is desirable, is good at management and administration. Such specialists can be trained at refresher courses for teachers under the specialization «Management of Education», as well as at advanced training courses provided by regional institutes of advanced training.

The integrated education of children with functional health restrictions brings them good because they gain the experience of socializing with children of the same age from comprehensive schools. Integration has great importance for pupils with normal development too, as it brings up their sense of mercy, partnership, human treatment of children with special needs.

Considering the integrated education as a positive social process we can propose the ways of its realization in the system of national education via the cooperation between special and comprehensive schools, individual support of a child with development drawbacks according to the individual educational route. Taking into account the USA experience we consider expedient to establish the institute of mediation to adjust conflict situations in the educational process the subjects of which are children with functional health restrictions, their parents and authorities of educational establishments.

References

1. Инклюзивное образование – современная модель развития общества [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.edu.ru/index.php?page_id=5&topic_id=3&sid=10866
2. Fritz Jan Marie. Improving special education mediation. International Review of Sociology – Revue Internationale de Sociologie. – Vol. 18, No. 3, –November 2008. – P. 469–480.

Переклад В. В. Ильченко

В. В. Ильченко

*заведующая кафедрой теории и
практики перевода*

Народная украинская академия

**ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
УКРАИНО-АМЕРИКАНСКИХ КОНТАКТОВ
В СФЕРЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
НА ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКОМ УРОВНЕ**

Современная география исходящей мобильности украинских студентов очень обширна и включает в качестве принимающих сторон такие страны, как Россия, Польша, Германия, Венгрия и Соединенные Штаты Америки. Однако статистические данные ЮНЕСКО только подтверждают наметившуюся в 2002 году тенденцию к снижению количества украинских мобильных студентов, выбирающих Соединенные Штаты Америки в качестве места обучения. Если в 2002 году в вузах США обучалось 2195 студентов-украинцев, что составляло приблизительно 10 процентов от общего числа украинцев, обучающихся за границей, то в 2009 году эта цифра снизилась до 1688 человек, что составило всего лишь 5% от общего количества мобильных студентов Украины. Такие хорошо известные в нашей стране американские образовательные программы, в основу которых положен межкультурный подход к высшему образованию, как программы, проводимые фондом Фулбрайта и организацией American Councils, вряд ли способны кардинально изменить сложившуюся ситуацию, поскольку количество студентов, участвующих в них ежегодно, ограничено. Кроме того, к возможным и, как хочется надеяться, временным причинам, приведшим к снижению числа украинских студентов, отправляющихся на учебу в США, можно отнести проблемы в экономической жизни Украины; жесткие вступительные требования американских вузов, предъявляемые студентам-иностранцам к уровню владения английским языком; стоимость обучения,

V. V. Ilchenko

*Head of Theory and Practice of translation
department, Peoples Ukrainian Academy*

PERSPECTIVES OF PROMOTING UKRAINE-US ACADEMIC CONTACTS AT THE TEACHERS LEVEL

The landscape of Ukrainian outward mobility is very diverse nowadays with Russia, Poland, Germany, Hungary and the USA being the major destination countries. Unfortunately, UNESCO statistics reveal the alarming fact that since 2002 there has been a steady decrease in the number of Ukrainian outward mobile students choosing the United States of America as their host country. The figures have dropped from 2,195 students accounting for 10 per cent of the total number of Ukrainian outbound mobile students in 2002 to 1688 students accounting for only 5 per cent of all Ukrainian students studying at tertiary level abroad in 2009. The well-known in Ukraine Fulbright Graduate Student and American Councils for International Education Programs promoting cross-border learning can hardly change the situation as they are meant for only a limited and fixed annual number of students participating in them. The recent decrease in living standards and the number of school graduates, rigid admission requirements concerning the language proficiency, tutorial fees that are in general higher than in the neighboring European countries are among the possible and hopefully temporary reasons accounting for the above decrease.

Another reason influencing the choice of the host country could be the cultural difference between the sending and receiving countries. Considering geographical proximity, long-standing cultural and historical bonds with certain Central, Eastern and Western-European countries and the former USSR Republics as well as the ongoing processes of Eurointegration, it can be assumed that prospective mobile students are likely to choose one of those countries as their educational destination. The above assumption is in line with UNESCO statistics showing that in 2009 40,7% of Ukrainian mobile

которая в вузах США, как правило, выше, чем в вузах европейских стран.

Еще одним возможным фактором, оказывающим влияние на студентов при выборе будущей страны обучения, являются культурные различия между посылающей и принимающей странами. Учитывая современные процессы евроинтеграции, географическую близость Украины к странам центральной, западной и восточной Европы, включая бывшие республики Советского Союза, а также устоявшиеся исторические и культурные связи с большинством из этих стран, можно предположить, что потенциальные мобильные студенты в качестве возможной страны обучения, скорее всего, выберут одну из европейских стран. Такое предположение полностью подтверждается статистическими данными, представленными на сайте ЮНЕСКО. Так, в 2009 году 40,7% украинских студентов выбрали в качестве принимающей стороны одну из стран – бывших республик Советского Союза, 16,5% отдали предпочтение странам центральной и восточной Европы, а 28,4% сделали выбор в пользу западноевропейских университетов.

Как мы видим, развитие украино-американских контактов в сфере высшего образования на современном этапе сопряжено с целым рядом проблем, которые можно условно разделить на две категории: проблемы, решение которых возможно исключительно на правительственном или институциональном уровне (разнообразные международные образовательные программы), и те, решение которых возможно на преподавательском уровне (межкультурные различия).

В связи с этим преподавательский уровень представляется не менее важным, чем правительственный или институциональный, поскольку именно на этом уровне будущие мобильные студенты получают первое представление о возможной принимающей стороне. И именно на этом уровне преподаватели вузов Украины могут помочь студентам, которые в будущем, возможно, будут обучаться в Соединенных Штатах Америки, узнать и понять особенности обучения в мультикультуральных студенческих группах.

students choose to study in the former USSR Republics, while 16,5% and 28,4% choose Central and Eastern or Western European countries respectively.

As we have seen above, the challenges to Ukraine-US contacts in higher education are quite numerous but can be conventionally grouped into two categories: those that can be met only at the governmental or institutional level (international education and exchange programs) and those met at the teachers level (cross-cultural differences). In this connection the question arises if Ukraine as a sending country is doing an adequate job at all levels in developing the potential of Ukraine-US cooperation in the domain of tertiary education.

In our opinion, the teachers level is none the less important than the governmental or institutional ones, as it is at this level that the prospective mobile students get a first glimpse of their prospective host country. And it is at this very level that staff in tertiary education in Ukraine can assist students who might opt for a period of study in the United States of America to learn about and understand the international context of their future studies.

From this perspective the tasks facing academic staff can be formulated to include the following culture-related areas of specific attention. Firstly, staff should be responsible for providing students with specific knowledge related to the culture itself, the including historical background of the country, the contemporary realities of life and the information on the history of Ukraine-US relationship. The second area of the teachers close attention should include information on the role and social position of both the lecturer and the student in the receiving academic culture as well as the patterns of lecturer-student and student-lecturer interaction which vary in our two cultures. Another important area the prospective mobile students must get acquainted with should include certain learning modes, teaching strategies and assessment strategies and criteria accepted in the receiving academic culture. And finally, the styles and modes of student-student interaction should also be covered by

Следовательно, можно сформулировать задачи, которые необходимо решить преподавателям вузов, учитывая культурные особенности и академические традиции принимающей стороны. Во-первых, преподаватели должны дать студентам знания о культуре принимающей стороны, ее истории и современной жизни, а также ознакомить с историей развития украино-американских отношений. Особого внимания также требует вопрос о роли и социальном статусе студента и преподавателя в вузах Америки, а также о моделях их взаимодействия, принятых в академической среде США. Кроме того, необходимо ознакомить студентов со стилями и моделями взаимодействия, принятыми в культурно-неоднородных студенческих коллективах.

Однако, принимая во внимание тот факт, что подавляющее большинство преподавателей украинских вузов сами обучались в культурно-гомогенной среде, от них едва ли можно ожидать глубоких знаний особенностей академической среды США. Единственно возможным решением в данной ситуации представляется обращение к личному опыту тех преподавателей и студентов, которые работали или учились в США, а также были участниками различных программ по культурному или студенческому обмену между Украиной и США.

В НУА есть преподаватели и студенты, имеющие именно такой опыт. Еще одну группу «экспертов» в сфере межкультурной коммуникации составляют студенты-участники программы Work & Travel. Все они являются частыми гостями на собраниях тьюторских групп и семинарах, которые проводятся на факультете «Референт-переводчик». Они не только делятся своим личным опытом пребывания в другой культурной среде, но и способствуют формированию положительного отношения к украино-американским контактам в сфере высшего образования.

teachers as such interaction is most likely to take place in culturally diverse academic groups.

However, being themselves trained in culturally homogeneous academic environments, most Ukrainian lecturers cannot be expected to possess specific culture-sensitive knowledge related to the academic environment in the US universities. The only possible solution in this situation is to draw on the personal experience of those lecturers and students who either have had a period of study in the US or participated in any of the currently existing exchange or training programs.

Among the academic and student population at Peoples Ukrainian Academy there are students and lecturers with such academic experience. The other group of 'experts on cross-cultural communication include students who participated in the Work & Travel program. They often become guest speakers at group meetings and seminars conducted at the «Interpreter-Translator» department of the PUA generously sharing their fist-hand experience both with students and lecturers and contributing to the creation of new knowledge promoting Ukraine-US cooperation at tertiary level.

Переклад автора

В. А. Кравец

*канд. техн. наук, профессор
НТУ «ХПИ»*

Доун Модуанос

*доктор философии, профессор
Университет Центральной Флориды*

П. Н. Землянский

*доктор философии
Университет Центральной Флориды*

Е. В. Решетняк

*канд. экон. наук, доцент
НТУ «ХПИ»*

МЕЖУНИВЕРСИТЕТСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ПРОЕКТАХ ОБУЧЕНИЯ, ОСНОВАННЫХ НА WEB-ТЕХНОЛОГИЯХ

1. Новый этап в международном сотрудничестве университетов

Международное сотрудничество университетов переживает новый этап, имеющий свои особенности и дающий новые возможности для участвующих университетов. Основания для такого вывода, с нашей точки зрения, следующие:

- интернационализация становится реальным стратегическим приоритетом ведущих университетов;
- нарастает потребность и возможность вовлечения значительного количества участников, причем как со стороны преподавателей, так и студентов; при этом центром сотрудничества все больше становится вовлечение именно студентов;
- появились новые технологии, которые могут быть достаточно легко использованы в учебном процессе;
- существенное распространение английского языка в программах университетского обучения в «неанглоязычных» странах создает новые возможности;
- эра традиционных «обменных» программ, поддерживаемых через правительственные и грантовые программы, в основном уходит в прошлое;

V. Kravets

PhD., professor

*National Technical University «Kharkiv
Polytechnic Institute»*

D. Modianos

*PhD, Associate Vice-Provost for Strategic
Planning, University of Central Florida*

P. Zemlyansky

PhD, associate professor

University of Central Florida

Y. Reshetnyak

PhD in Economics, Associate Professor

*National Technical University «Kharkiv
Polytechnic Institute»*

INTERNATIONAL COOPERATION IN WEB-BASED EDUCATIONAL PROJECTS

1. A new stage in the international cooperation of universities

The international cooperation of universities is experiencing a new stage which has its peculiarities and opens new opportunities for the universities involved. In our opinion, the grounds for the above conclusion are the following:

- internationalization is becoming a real strategic priority of the leading universities;
- a need and possibility to involve a great number of participants, faculty and students alike, has been increasing with the students involvement becoming the centre of cooperation;
- new technologies have emerged facilitating the education process;
- a broader using of English university curricula in non-English-speaking countries creates new opportunities;
- the era of traditional exchange programs supported by the government via grantship is becoming history;

- накоплен успешный опыт взаимодействия на основе прежних программ сотрудничества.

К числу наиболее интересных возможностей сотрудничества в новых условиях относится партнерство в рамках совместного преподавания отдельных курсов с использованием web-технологий. Такой успешный опыт есть у НТУ «ХПИ» с его зарубежными партнерами в рамках подготовки студентов по менеджерским специальностям на английском языке.

2. Успешные проекты совместного преподавания для студентов НТУ «ХПИ»

а. Павел Землянский

Осенью 2009 года, совместно с проф. Горошко Е. И., я преподавал интернет-модуль по профессиональным коммуникациям студентам НТУ «ХПИ» и James Madison University, США. Студенты работали в виртуальных группах над анализом и описанием локализованных версий интернет-сайтов транснациональных корпораций. Каждая группа состояла из двух или трех американских студентов и двух или трех студентов из Украины. Участники проекта общались через Скайп, а также посредством электронной почты и через социальные сети.

Участие в этом проекте позволило украинским студентам получить практику профессионального устного и письменного общения на английском языке, в то время как американские студенты получили очень ценный опыт межкультурной профессиональной коммуникации, а также представление о профессиональных интернет-сайтах за пределами США.

б. Елена Решетняк

В последние три-четыре года я активно использую вовлечение в преподавание моих курсов коллег-профессоров из западных университетов и практиков, работающих в международных компаниях. Привлекательность использования данного формата связана с разными причинами. Так, приглашение проф. Edward Lusk из Университета SUNY Plattsburgh – <http://www.plattsburgh.edu/> было связано с целью дополнить курс «Финансовый менеджмент» для студентов-магистров экспертизой по использованию

- successful experience of cooperation has been accumulated on the basis of earlier interaction programs.

Teaching binominals in certain courses involving web-technology is one of the most interesting opportunities of cooperation in present context. The National Polytechnic University 'Kharkiv Polytechnic Institute is an example of such successful cooperation with foreign partners within the framework of students training in Management taught in English.

2. Successful binominal teaching projects for NPU 'KhPI students

a. Pavel Zemlyansky

In the fall of 2009 professor Goroshko Ye.I. and me delivered an Internet module on professional communication to the NPU 'KhPI students and the students of James Madison University, the USA. The students worked in virtual groups on the analysis and description of localized versions of Internet sites of transnational corporations. Each group included two or three American students and two or three Ukrainian ones. The project participants communicated via the Skype, social networks and e-mails. The project gave the Ukrainian students an opportunity to practice their professional oral and written communication in English, while enabling their American counterparts to gain valuable experience in cross-cultural professional communication as well as familiarize themselves with professional Internet sites beyond the USA borders.

b. Yelena Reshetnyak

During the last three or four years I have been inviting peer professors from western universities and specialists working in international companies to participate delivering my course. This format seems appealing for a number of reasons. Thus, the invitation of professor Edward Lusk from the SUNY University, Plattsburgh (<http://www.plattsburgh.edu/>) was aimed at supplementing the course of Financial Management for Master students with the expertise on data usage in the format of time-series from financial markets.

The students were given an opportunity to consider in advance a

данных в формате временных рядов с финансовых рынков. Студенты имели возможность заблаговременно изучить достаточно большой объем материала по финансовым рискам, который лег в основу трехчасового семинара; была продемонстрирована работа с реальной базой данных с применением специального статистического пакета; далее студенты выполнили задание.

Другой пример – привлечение спикеров из бизнеса посредством видеоконференций в рамках курса *Doing Business in Eastern Europe: Ukraine, Russia, and Belarus*, который я читаю несколько лет в Магдебургском университете, Германия. Причиной использования данного формата является привнесение в курс реального опыта международных менеджеров, работающих в Восточной Европе. Только за последние два года мои студенты могли встретиться с пятью представителями таких западных компаний. Также стало уже традиционным участие в данном курсе сотрудников юридической компании ILF (Харьков), которые освещают вопросы правовых форм ведения бизнеса в Украине, особенности трудоустройства иностранцев, налогообложения компаний с иностранным капиталом. Все общение происходит на английском языке. Изучение тематики, связанной с особенностями образования в Украине и национальной культуры нашей страны, с успехом проходит при дистанционном участии проектных групп моих студентов из ХПИ.

Студенты-участники таких проектов подтверждают их успешность. Отзывы студентов в эссе и в анкетировании по итогам обучения Е. Решетняк всегда содержат комментарии относительно ценности видеоконференционной части курса. На мастер-классе по вопросам использования видеоконференций в учебном процессе, состоявшемся в феврале 2011 года в НТУ «ХПИ», выступавшие студенты охарактеризовали этот формат как «живое» образование, ориентированное на международные научные достижения и практику.

Следует отметить, что лучшая осведомленность немецких студентов об украинской экономике, образе жизни, университетском образовании подтолкнула первые обмены по программе

considerable volume of material on financial risks which was the basis for a three-hour seminar; work with the existing database using special statistical package has been demonstrated followed by a special task set to the students.

Participation of guest-speakers from business via video-conferencing within the framework of the course Doing Business in Eastern Europe: Ukraine, Russia, and Belarus which I have been delivering in Magdeburg University, Germany for several years is another example. The reason for choosing this format is contributing real experience of international managers working in Eastern Europe to the course. During the last two years my students have had an opportunity to meet five representatives of such Western companies. Participation in the course of the employees of the ILF law firm of Kharkov has also become traditional. They cover issues of the legal forms of running business in Ukraine, peculiarities of foreign citizens employment and taxation of foreign capital companies. The communication is held in English. The study of the subject area connected with the peculiarities of education in Ukraine and its culture is successfully carried out with distant participation of project groups of my students from KhPI.

The students participating in such projects witness to their success. The essays written by students on completion of Y. Reshetnyaks course and the surveys held reflect the importance of the video-conferencing part of the course. The students taking floor at the master class on using video-conferencing in education process, held in February, 2011 in NTU “KhPI”, characterize this format as ‘live education targeted at international scientific achievements and practice.

It is necessary to note that the good knowledge of Ukrainian economy, lifestyle, and university education evidenced by German students promoted first mobility exchange programs with Magdeburg University. As a result four students from Magdeburg University have had a period of studies in KhPI.

The students interviewed by Zemlyanskiy and Goroshko assessed the experienced gained within the framework of the projects as very

мобильности студентов с Магдебургским университетом. В результате уже четыре студента из Магдебургского университета получили опыт обучения в ХПИ.

Землянский и Горошко провели опросы и интервью студентов, принимавших участие в их проектах. Все студенты высоко оценили приобретенный опыт. По материалам проекта Землянским и Горошко готовятся публикации.

Привлекательным форматом является сочетание дистанционных форм взаимодействия с непосредственным совместным преподаванием. В этой связи интересны такие программы, как Летняя школа.

3. Предпосылки, которые способствуют успешности проектов с использованием возможностей web-технологий

С нашей точки зрения, очень важна успешная совместная работа лицом к лицу на предыдущем этапе между партнерами в рамках крупных международных проектов. Это дает неоценимый опыт кросс-культурного взаимодействия, навыки работы в совместных проектах, понимание особенностей университетских систем партнеров и более четких ожиданий от сотрудничества.

Нельзя не видеть огромного вклада проектов, поддерживаемых Бюро по образовательным и культурным обменов США. В этой связи очень ценной была семилетняя работа в рамках проектов партнерства с университетом штата Айова в период 1998–2005 гг. – *Strengthening Partnership to Promote Economic Development in Kharkiv*, 2001–2005; *Retraining Women-Scientists for New Economic Conditions in Ukraine*, 1998–2001; Iowa State University – NTU «KhPI», BECA, USA.

Формирование целой команды преподавателей-новаторов позволило успешно основать и активно развивать на факультете «Бизнес и финансы» первую программу обучения студентов по специальности «Менеджмент ВЭД» с преподаванием большинства дисциплин на английском языке.

beneficial. Publications based on the interview results are being prepared by Zemlyanskiy and Goroshko.

Summer School programs are of special interest as they present an interesting combination of distance interaction and direct joint teaching formats.

3. Prerequisites for web-based projects success

To our mind fruitful direct cooperation of partners within the framework of large international projects is very important at the prior stage. It provides for valuable experience in cross-culture interaction, skills of cooperation within the framework of joint projects, understanding of the peculiarities of the university systems the partners, and clear cooperation prospects.

The great contribution of projects supported by Education and Culture Exchange Bureau, USA is obvious. In this respect, the seven years experience of partnership with Iowa State University was very beneficial. The 1998-2005 partnership projects included: Strengthening Partnership to Promote Economic Development in Kharkiv, 2001-2005; Retraining Women-Scientists for New Economic Conditions in Ukraine, 1998-2001; Iowa State University – NTU “KhPI”, BECA, USA.

A team of pioneer lecturers formed at the School of Business and Finances started and has successfully developed the first education program for students to be trained in “Management in Foreign Economic Activity” with most subjects delivered in English. The two other programs Partnership Program on Education for Engineers in Ukraine: Iowa State University – NTU “KPI”, Engineering Information Foundation, 2005-2007; 2002-2004 accounted for first experience in distance education.

A series of current NTU “KPI” co-projects on cooperation with European universities opens new opportunities for efficient cooperation between colleagues from various countries.

Skills in using various formats of WEB-technologies are essential for carrying out such projects. Faculty can gain such skills easily.

Две другие программы Partnership Programs on Education for Engineers in Ukraine: Iowa State University – NTU «КПИ», Engineering Information Foundation, 2005–2007; 2002–2004 позволили наработать первый опыт в дистанционном обучении.

Целый ряд текущих совместных проектов сотрудничества с европейскими университетами, осуществляемых в НТУ «ХПИ», создает новые возможности для построения эффективного взаимодействия коллег из разных стран.

Значимым в осуществлении таких проектов является наличие навыков преподавателей в использовании различных форматов web-технологий, что совсем не сложно.

4. Рекомендации относительно работы по проектам

Проекты, подобные тем, что описаны в этих тезисах, становятся все более популярными. В частности, в академической литературе США в последние годы описан и проанализирован целый ряд подобных инициатив. Дальнейшее развитие деятельности этого рода представляется целесообразным, и в связи с этим мы предлагаем следующие рекомендации.

- Подготовка таких проектов требует много времени и терпения. Очень важно продумать все детали проекта: задания студентам, график, методы коммуникации и т. п.

- Необходимо подготовить студентов к требованиям работы в виртуальных группах. Такая подготовка может проводиться в рамках самого проекта.

- Преподаватели и студенты должны быть готовыми к форс-мажорам. Например, во время проекта Землянского и Горошко НТУ «ХПИ» закрылся из-за эпидемии свиного гриппа, вследствие чего преподаватели и студенты вынуждены были искать альтернативные способы коммуникации.

- Студентам необходимо предоставить определенную степень самостоятельности при выполнении проекта и решении возникающих проблем. Сам опыт решения таких проблем во взаимодействии с иностранными коллегами очень ценен.

4. Project Tips

The projects like those described above are gaining on popularity. A number of similar initiatives have been described and analyzed in the USA academic literature of the recent years. Further development of similar activities is desirable and we propose the following recommendations to that end:

- Working out such projects is time-consuming and requires patience. Its very important to think over all the details of the project: students tasks, schedule, communication means, etc.
- Its necessary to prepare students for work in virtual groups. Such preparation can be realized within the framework of the project.
- Both faculty and students must be ready for any contingency. For instance, when Mr Zemlianskiy and Mr Goroshkos project was underway, the education process in NTU “KPI” was disrupted due to A/H₁N₁ epidemic forcing the faculty and students to look for alternatives means of communication.
- Students should be given a certain measure of independence within the project framework as regards its implementation and solving certain problems. Such experience gained in problem solving in cooperation with foreign colleagues is very valuable.

Перевод В. В. Ильченко

Ананд С. Куннатур

*старший заступник декана
Коледж бізнесу та інновацій,
Університет Толедо*

Ірина Пентіна

*викладач маркетингу, координатор
програми співпраці Толедо і Харкова,
Університет Толедо*

СПІВПРАЦЯ ТОЛЕДО І ХАРКОВА ЗА ПРОГРАМОЮ MBA

Згідно із звітом Інституту міжнародної освіти за 2011 р. «Студентська мобільність та інтерналізація вищої освіти», за останні десятиліття кількість студентів, яких було зараховано до вищих навчальних закладів за межами їх рідної країни, стрімко зросла до 3,3 млн. Ця тенденція відбиває мету університетів – заохочувати глобальний діалог з обговоренням успішного досвіду та особливостей різних культур. Хоч традиційні освітні програми за кордоном, такі як безпосереднє зарахування до іноземних університетів, залишаються переважним вибором студентів, усе більше вищих навчальних закладів шукають шляхи використати міжнародний досвід у практиці своїх освітніх програм. Для університетів основними стимулами участі у спільних програмах є розширення пропозицій своїх освітніх послуг, зміцнення наукової співпраці та інтернаціоналізації і підвищення їх очевидності/престижу у світі.

Згідно з місією Університету Толедо поліпшити людські умови і виступити засобом трансформацій у світі, Коледж бізнесу та інновацій Університету Толедо співпрацює з цілою низкою міжнародних університетів і пропонує як освітні програми для студентів, так і післядипломну освіту, а також програми обміну студентів і науковців. Серед них: програми MBA (Магістр з управління бізнесом) в Коїмбатурі (Індія) і Каїрі (Єгипет), а також нові програми в Хонгджоу (Китай) і Харкові (Україна). Вибір закладів для співпраці ґрунтується на синергетичній

Anand S. Kunnathur

*Senior Associate Dean College
of Business and Innovation, University of
Toledo*

Iryna Pentina

*Assistant Professor of Marketing and
Toledo-Kharkov Program Coordinator
University of Toledo*

TOLEDO-KHARKOV MBA COLLABORATION

According to the 2011 Institute of International Education report «Student Mobility and the Internationalization of Higher Education», student enrollments in colleges outside their country have surged to more than 3.3 million in recent decades. This trend reflects the goals of universities to stimulate a global conversation about best practices and understanding of cultural trends and peculiarities. While traditional study abroad programs such as direct enrollment in foreign institutions remain the predominant option for students, more higher education institutions are seeking ways to firmly embed international experience in their study programs. The major stimuli for universities to engage in joint programs include broadening educational offerings, strengthening research collaboration, advancing internationalization, and raising international visibility/prestige.

In line with the mission of the University of Toledo to improve the human condition and to become a transformative force to the world, the UT College of Business and Innovation is collaborating with a number of international universities, offering both UT COBI undergraduate and graduate degree programs as well as exchanging visiting scholars and students . Among them: MBA programs in Coimbatore, India and in Cairo, Egypt, as well as newly developing programs in Hongzhou, China and Kharkov, Ukraine. Our selection of partner institutions is based on the synergistic nature of the partner and extant student demand for AACSB accredited US MBA degrees in the countries with growing middle class and developing

природі партнера і попиту на ступінь Магістра з управління бізнесом (США), що акредитована Американською асамблеєю шкіл бізнесу в коледжах, яка існує в країнах, де зростають середній клас і економічні можливості для підприємництва. Такий тип програми розширює наші міжнародні зв'язки за межі традиційного обміну студентами і викладачами завдяки колегіальній природі сумісного планування і роботі із стратегічного розвитку, що необхідні для проведення таких програм, і може також спонукати до співпраці в інших сферах, у тому числі, у науково-дослідницькій роботі, роботі з розробки навчальних програм і втілення інноваційних педагогічних технологій. З оглядом на результат існуючих програм ми передбачаємо, що співпраця з Народною українською академією буде розвиватися рівно та сприятиме бажаному результату, а саме задоволенням потреб студентів, збільшенню можливостей працевлаштування для випускників, розвитку наукової співпраці викладачів і подальшої інтернаціоналізації обох університетів.

Інтернаціоналізація бізнес-середовища надала випускникам українських університетів можливості працювати в міжнародних компаніях і, таким чином, створила потребу та попит на освіту, яка знайомить їх з реаліями міжнародного бізнесу. Проте через зайнятість професійною діяльністю працюючі бізнес-менеджери із України не можуть дозволити собі покинути країну на два роки, щоб отримати всесвітньо визнаний ступінь; а курс для здобуття ступеня магістра з управління бізнесом, що надається місцевими університетами, передбачає регіональне спрямування в українському контексті. Крім цього, інтерес до міжнародних освітніх програм підсилений Болонським процесом, у межах якого 46 країн Європи проводять уніфікацію своїх систем присвоєння ступенів. Це допомагає вирішити одну з найскладніших проблем – організації програм із присвоєнням двох ступенів за рахунок аналізу та порівняння курсів різних навчальних закладів. Таким чином, існує нагальна необхідність в курсах, що викладаються спільним професорсько-викладацьким складом і надають знання тенденцій, умов і особливостей ведення бізнесу як в Україні, так і в цілому світі.

entrepreneurial and economic opportunities. This type of program deepens our international engagement beyond the traditional student and faculty exchanges due to the collegial nature of the joint planning and strategy development work necessary to operate such programs, and may lead to other areas of collaboration, including research, curriculum development, and teaching innovations. Based on the outcomes of our existing programs, we anticipate the new collaboration with the People's Ukrainian Academy to progress smoothly and achieve the desired outcomes of student satisfaction, increased employment opportunities for the programs graduates, development of faculty research collaborations, and further internalization of both campuses.

Internationalization of the business environment has provided opportunities for Ukrainian graduates to work in global companies, and thus created the need and demand for education that introduces them to global business realities. However, high professional growth and mobility does not allow current business managers in Ukraine to leave the country for 2 years to obtain an internationally-recognized degree, while the MBAs offered by local universities are locally and regionally focused and in the Ukrainian context only. Additionally, the interest towards international programs has been sparked by the Bologna Process, through which 46 European nations are harmonizing their degree systems. It helps address one of the greatest challenges to setting up joint- and dual-degree programs – that of assessing and comparing course work across institutions. Thus, a program that is taught by a joint team of faculty and combines the needs for knowing Ukrainian as well as international business trends, conditions and peculiarities appears to be critically needed.

The Toledo – Kharkov program is a dual- (or double-) degree program, in which students receive separate diplomas from each of the participating institutions. The general outline of the program ensures that all the AACSB-International criteria for MBA programs are satisfied, including the requirements for student enrollment (English proficiency and standardized admissions tests) and Ukrainian and UT COBI faculty qualifications (AQ-PQ proportions). Additionally,

Програма співпраці Толедо і Харкова – це освітня програма, яка надає можливість здобути два ступені та окремі дипломи від кожного навчального закладу. Згідно із основними принципами гарантується, що програма цілком відповідає усім міжнародно визнаним критеріям ступеня магістра з управління бізнесом, Американської асамблеї шкіл бізнесу, включаючи вимоги до студентів для зарахування (вільне володіння англійською мовою і успішне виконання вступних тестів) та відповідну кваліфікацію професорсько-викладацького складу українського університету і Коледжу бізнесу та інновацій Університету Толедо (співвідношення кількісних і якісних показників). Крім того, згідно з вимогами, шість курсів з одинадцяти основних мусять читатися викладачами Університету Толедо. Більшість курсів буде викладатися професорсько-викладацьким складом Університету Толедо під час академічних канікул у США (травень – липень і грудень). Для забезпечення можливості вибору курсів, що читаються певними викладачами, ми передбачаємо використання можливостей відеоконференцій. Зацікавленим студентам в рамках програми надається можливість провести один семестр в Університеті Толедо, Огайо, для ознайомлення із веденням бізнесу в Америці шляхом прослуховування лекцій, що читають запрошені керівники підприємств, проходження практичної підготовки і виконання проектів, розрахованих на місцевих клієнтів.

На цей час ми підписали Меморандум з питань порозуміння і працюємо над розробкою програми і бюджету. Ця програма буде першою у співпраці між Коледжем бізнесу та інновацій Університету Толедо і країни, що входила до складу СРСР. Крім забезпечення українських студентів можливістю ознайомитися з концепціями та досвідом міжнародного бізнесу, ця програма надає можливість професорсько-викладацькому складу Коледжу бізнесу та інновацій Університету Толедо усвідомити характеристики, властиві розвитку і функціонуванню підприємств в країні, економіка якої розвивається.

*Переклад В. А. Купріної
Редакція Т. М. Тимошенкової*

as stipulated by the requirement, the University of Toledo faculty should teach at least 6 core courses out of 11. The majority of these courses will be taught in Ukraine by the University of Toledo faculty during the time of academic breaks in the US (May – July and December). We also anticipate using video-conferencing facilities that have worked well with our other partners to teach two courses in order to provide the availability of selected electives and faculty. The program offers an opportunity for interested students to spend one semester at the University of Toledo in Toledo, OH, and get exposed to American businesses by way of lectures taught by visiting executives, internships, and class projects focused on local clients.

At present, we have signed the Memorandum of Understanding and are working on the program and budget. This program will be the first of its kind for UT COBI in a country that was part of the USSR. Apart from providing Ukrainian students with the exposure to International Business concepts and experiences, this program will also be educational for UT COBI faculty in understanding the parameters that attend the development and operation of businesses in an emerging economy.

О. В. Лазаренко

*кандидат технических наук, доцент
Народная украинская академия*

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: ОПЫТ США ПРИМЕНИТЕЛЬНО К СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В последние десятилетия интернационализация образования стала ключевым фактором его трансформации. Процесс интернационализации нарастает в условиях развития экономической, социальной и культурной интеграции, принимая в разных странах различных формы.

Некоторые страны обладают богатым опытом в этой области. Одна из них – Соединенные Штаты Америки. Несмотря на то что у США нет национальной политики в вопросах интернационализации, тем не менее они имеют большой опыт в этой области, знакомство с которым может способствовать эффективности процесса расширения украино-американских контактов в сфере высшего образования.

Интернационализация в Америке. Международное сотрудничество в области высшего образования не является чем-то новым, оно известно на протяжении всего времени существования образования. Тем не менее степень этого сотрудничества существенно изменилась за последние десятилетия во всем мире. Говоря об интернационализации США, мы должны начать с идеи международного сотрудничества, которая легла в основу деятельности учебных заведений, поставивших своей целью обмен студентами и преподавателями для повышения эффективности обучения в различных странах мира. Один из первых институтов международного образования, созданный с целью стимулирования образовательного обмена, был основан в США в 1919 году. Его создание было направлено на удовлетворение потребностей в контактах и источниках информации как для высшего образования США, так и для зарубежных

O. V. Lazarenko

*PhD in Sciences, Associate Professor
Peoples Ukrainian Academy,*

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION: THE US EXPERIENCE AS APPLIED TO THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

In the recent decades internationalization has become a major factor in transformation of higher education. The process of internationalization is taking on various forms worldwide and is on the rise in the growing economic, social and cultural integration, its importance is increasing. The United States of America is among the countries with broad experience in this area. Despite the fact that the US does not have any national policy on internationalization, its experience is worth becoming familiar with for the purpose of contributing to the expansion of Ukrainian-American contacts in the domain of higher education.

Internationalization in America. International cooperation in higher education has been well known since the emergence of the education itself. However, over the past decades the scope of this interaction has changed significantly worldwide. Speaking about the internationalization in the US, we should start with the concept of international cooperation, which formed the basis of educational institutions whose objective was to increase the efficiency of education worldwide by means of students and teachers exchange.

One of the first institutes of international education committed to encourage educational exchange was founded in the US in 1919. This was aimed at meeting the needs for contacts and information for both the US higher education and foreign nations interested in developing educational links with the United States. The Institute of International Education (IIE) provided for international exchange of people and ideas. IIE mission and values were identified as ensuring *a peace and prosperity around the world depending on*

стран, заинтересованных в развитии образовательных связей с Соединенными Штатами. Институт международного образования (ИМО) обеспечивал международный обмен людьми и идеями. Миссия и ценности ИМО состоят в реализации идеи о том, что мир и процветание во всем мире зависят от развития способности людей думать и работать на глобальном и межкультурном уровне. В 2009 г. исполнилось 90 лет Институту международного образования и его твердой приверженности воспитанию лидеров, граждан мира и продвижению идеи социальной справедливости [1]. Его лозунгом на протяжении многих лет являются слова: *как технология открывает границы, так образовательный и профессиональный обмен открывает умы*. Сегодня в ИМО есть Центр по международному партнерству в области высшего образования, который помогает высшим учебным заведениям в развитии и совершенствовании института партнерства между вузами по всему миру.

Следующим импульсом в развитии идеи интернационализации в Америке стала Вторая мировая война. Она оголила проблемы, показавшие большому количеству людей необходимость лучше знать другие страны мира. Таким образом, национальная безопасность стала ключевым фактором мотивации. В связи с этим правительство США начало вкладывать деньги в исследования аспирантов за рубежом. Начиная с 1942 года, в рамках программы Фулбрайт свыше 200 000 американцев получили помощь в обучении более чем в 130 странах мира. Кроме этого, правительство осуществило инвестирование в развитие научно-исследовательских центров, ориентированных на изучение соответствующих вопросов в регионах мира [2].

Чтобы содействовать профессиональному развитию должностных лиц американских колледжей и университетов, ответственных за оказание помощи и консультирование 25 тысяч иностранных студентов, приехавших на учебу в Соединенные Штаты, после Второй мировой войны в 1948 году была основана Национальная ассоциация советников для иностранных студентов (NAFSA). Академические институты, государственные учреждения и частные организации, объединившиеся в NAFSA,

increasing the capacity of people to think and work on a global and intercultural basis. The year of 2009 witnessed the 90th anniversary of the institute itself as well as of its everlasting commitment to develop leaders, educate global citizens and advance social justice [1]. Their mission statement has always been ‘*Technology opens borders, educational and professional exchange opens minds.*’

Today the IIE has a Center for International Partnerships in Higher Education that assists higher education institutions in developing and sustaining partnerships around the world.

World War II gave another impetus to further develop the concept of internationalization in America. It marked the point at which large numbers of people realized the need for better knowledge of other countries. Thus national security became a major motivator forcing the USA government to invest in graduate students study abroad. The Fulbright Program, alone, has assisted over 200,000 Americans to study in over 130 nations since 1942. The government has also invested in research centers that focus on specific issues or areas of the world [2].

To promote the professional development of American college and university officials responsible for assisting and advising the 25,000 foreign students who had come to study in the United States after World War II the National Association of Foreign Student Advisers (NAFSA) was founded in 1948. The academic institutions, government agencies, and private organizations that combined to form NAFSA knew that meeting the needs of students from diverse educational and cultural backgrounds required special knowledge and competencies [3].

Nowadays NAFSA works to integrate and infuse international, intercultural, and global dimensions into the ethos and outcomes of postsecondary education. To be fully successful, it must involve active and responsible engagement of the academic community in global networks and partnerships. In a broader context, internationalization

понимали, что для удовлетворения потребностей студентов с различными учебными и культурными традициями требуются специальные знания и навыки [3].

В настоящее время целью NAFSA являются интеграция и внедрение международных, межкультурных и общемировых аспектов в программу подготовки в системе высшего образования. Чтобы быть успешной, она должна вовлекать активных и ответственных представителей академического сообщества в международные связи и партнерские отношения. В более широком контексте – использовать самые активные элементы в системе высшего образования для формирования нового поколения граждан мира, которое, в свою очередь, будет способствовать улучшению социального и экономического развития всех стран планеты.

Интернационализация образования включает следующие формы международного сотрудничества:

- индивидуальная мобильность: мобильность студентов или профессорско-преподавательского состава в образовательных целях;
- мобильность образовательных программ и институциональная мобильность;
- формирование новых международных стандартов образовательных программ;
- интеграция в учебные программы международного измерения и образовательных стандартов;
- институциональное партнерство: создание стратегических образовательных альянсов.

Интернационализация высшего образования создает новые возможности и способствует повышению доступности высшего образования и его качества, внедрению инновационных методов работы в системах высшего образования разных стран, укреплению международного сотрудничества.

Сегодня идея интернационализации высшего образования в США предполагает, что вузы берут на себя обязательства по обеспечению всех своих студентов углубленным знанием и пониманием другой культуры, другого языка, наряду с по-

will ultimately leverage the collective assets of the higher education sector to create a new generation of global citizens who will in turn contribute to the advancement of social and economic development for all.

The internationalization of education includes the following forms of international cooperation:

- individual mobility: the mobility of students or faculty members for educational purposes;
- mobility of educational programs and institutional mobility;
- formation of new international standards of educational programs;
- integration into the curriculum and the international dimension of educational standards;
- institutional partnerships: creating strategic educational alliances.

Internationalization of higher education provides for new opportunities, facilitates access to higher education and improves its quality, introduces innovation practices into higher education systems, strengthens international cooperation.

The current idea of internationalization of higher education in the USA involves responsibility of institutions to provide all of their students with in-depth knowledge and understanding of other cultures, other languages, and global issues. The above ground rules for internationalizing have defined the following tasks for their implementation:

- require that all graduates demonstrate competence in at least one foreign language;
- encourage understanding of at least one other culture;
- increase understanding of global systems;
- revamp curricula to reflect the need for international understanding;

ниманием глобальных проблем. Эти базовые правила интернационализации определили следующие задачи для их выполнения:

- все выпускники должны владеть, по крайней мере, одним иностранным языком;
- все студенты должны изучить и понять, по крайней мере, одну, отличную от их родной, культуру;
- все студенты должны лучше понимать глобальные системы;
- в учебные программы необходимо внести изменения с учетом потребностей международного взаимопонимания;
- необходимо обеспечить расширение возможностей обучения за рубежом и стажировок для всех студентов;
- следует изучить организационные потребности в сфере международного образования;
- следует создавать консорциумы для увеличения возможностей в области международного образования;
- необходимо обеспечить сотрудничество с соответствующими учреждениями в других странах и др.

Хотя обоснование необходимости интернационализации в сфере высшего образования кажется убедительным, есть опыт и реальные проблемы ее реализации для всех вовлеченных сторон. Эти аспекты были рассмотрены в докладе о политике и стратегии интернационализации в американских университетах – «Интернационализация высшего образования США в период уменьшения объема ресурсов» [4].

Авторы доклада отмечают следующие особенности интернационализации США в условиях современного экономического кризиса.

1. Большая интернационализация обычно влечет за собой большие финансовые затраты, что всегда настораживает преподавателей в любом университете. Так, сопротивление интернационализации могут оказывать преподаватели из-за опасения снижения окладов или даже потери своего рабочего места в связи с предпочтением нанять специалистов, имеющих опыт в международных делах.

- expand study abroad and internship opportunities for all students;
- examine the organizational needs of international education;
- build consortia to enhance capabilities;
- cooperate with institutions in other countries, etc.

While the rationale for internationalization seems convincing, there is a history of experience and real challenges for all involved. These aspects were discussed in the report on U.S. universities internationalization policies and strategies – «Internationalization of US Higher Education in a Time of Declining Resources» [4].

The authors note the following features of the internationalization of the US in the current economic crisis.

1. Being more international requires more financial resources, which is always a scare on any campus. Thus faculty can resist moves toward internationalization for fear of losing their current budgets, or even their jobs, as it will be preferable to hire people with expertise in international matters.

2. Changing course requirements is another area where change comes slowly.

3. A truly international campus will need to change food options for students, the selection of guest lecturers, the selection of text books, the display of art work, and much more.

4. Even the words «globalization» and «internationalization» are threatening to some people. They may fear that a higher degree of internationalization will lessen peoples loyalty to their own country and culture.

5. Language is another challenge. While English is the worlds language of commerce today, many Americans are not too aggressive in promoting foreign languages; they underestimate the challenge of language training, translation, and the availability of learning resources in accessible languages.

2. Необходимость изменения программы курса является еще одной областью, где изменения происходят медленно.

3. В международном университете появляется необходимость изменения вариантов питания для студентов, выбора приглашенных лекторов, выбора учебников и многое другое.

4. Даже слова «глобализация» и «интернационализация» некоторыми людьми воспринимаются угрожающе. Люди могут опасаться того, что интернационализация может уменьшить лояльность народа к своей стране и культуре.

5. Еще одной проблемой является язык. Сегодня многие американцы не торопятся изучать иностранный язык, они недооценивают проблемы языковой подготовки, перевода и возможности изучения учебных ресурсов на доступных языках.

Если же говорить о студентах, традиционно типичный американский студент, проходящий обучение за рубежом, обучается полный рабочий день, материально обеспечен, обычного для студента возраста и женского пола. Нынешний американский студент чаще всего имеет, по крайней мере, одну из следующих характеристик: является представителем меньшинств (национальных, религиозных, культурных), совмещает учебу с работой и его возраст превышает 25 лет. [4].

В докладе приводятся некоторые типичные характеристики американских студентов:

В 2007 году четверо из десяти студентов обучались неполный рабочий день и 32 процента являлись представителями национальных и религиозных меньшинств.

В 2008 году около 40 процентов студентов были в возрасте 25 лет и старше.

Сегодня американские студенты чаще всего работают: 45% студентов-очников, имеющих работу, и 79% студентов-заочников. 44% заочников работают 35 часов в неделю или больше (Альманах высшего образования, 2011).

Эта работо-ориентированная точка зрения на образование и формирует интерес к образованию за рубежом. Такой опыт воспринимается как улучшение перспективы для работы и пользуется популярностью среди студентов. Растущий

Talking about students, it should be noted that traditionally, the typical profile of the US student studying abroad featured a full-time, wealthy, traditional age and female student. Today's U.S. student is likely to have at least one of the following characteristics: be a member of a minority group, work while attending college, or be over the age of 25. [4] Some salient characteristics of U.S. students are as follows:

In 2007, nearly four in ten students were enrolled part-time and 32 per cent were members of minority groups. (NCES, n.d.).

In 2008, about 40 per cent of students were 25 or older (That population is predicted to grow at about twice the rate of students under 25) (NCES, n.d).

Nowadays US students are likely to work: 45 per cent of full-time students have jobs, as do 79 per cent of part-time students. Of the latter group, 44 per cent work 35 hours a week or more (Almanac of Higher Education, 2011).

This job-oriented view of education also shapes students interest in education abroad, so that experiences perceived as enhancing students job prospects are popular among students. The growing interest in internships abroad attests to this trend.

In 2001 Robert C. Andringa, Ph.D. President of Council for Christian Colleges & Universities in Washington concluded in his report that, increasingly, high school students would expect international training from their colleges and universities, and that the general public also had high expectations in this regard.

Ten years later in 2011 in the report on internationalization policies and strategies at US universities and colleges «Internationalization of U.S. Higher Education in a Time of Declining Resources» while analyzing current challenges of internationalization M. Green and A. Ferguson stated that:

«—most U.S. institutional leaders acknowledge the importance of internationalization, at least in word;

интерес к стажировке за рубежом свидетельствует о данной тенденции.

В 2001 году Robert C. Andringa, Председатель Совета христианских колледжей и университетов в Вашингтоне, в своем докладе сделал вывод о том, что все больше студентов хотели бы, чтобы колледжи и университеты, в которых они обучаются, предоставляли им возможность международного обучения, и что у широкой общественности также имеются большие надежды в этом отношении.

Десять лет спустя, в 2011, в докладе о политике и стратегии интернационализации в американских университетах – «Интернационализация высшего образования США в период уменьшения объема ресурсов» [4] при анализе проблем интернационализации в настоящее время говорится:

«– большинство американских институциональных лидеров признают важность интернационализации;

– интернационализация имеет разные значения для различных учреждений и частных лиц. Для некоторых это означает наличие иностранных студентов, для других – участие в исследовании за рубежом;

– некоторые институты обеспокоены глобальным присутствием за рубежом посредством своих отделений или программ, предлагаемых за рубежом;

– прогресс также переменчив: некоторые учреждения, особенно исследовательские университеты, выходят за рамки обычной риторики, особенно в вопросах интернационализации научных исследований (в отличие от других университетов);

– интернационализация преподавания и обучения также сильно варьируется в различных учреждениях, легче она осуществляется в учебно-ориентированных институтах».

Тем не менее большой интерес к интернационализации и приверженность к продвижению ее многочисленных проявлений представляется явной тенденцией в государственных исследовательских университетах.

Таким образом, мы видим, что интернационализация – неотъемлемая часть мировой системы высшего образования.

- internationalization has different meanings to different institutions and individuals. For some, it means the presence of international students, for others participation in study abroad;
- some institutions are most concerned about their global footprint and presence abroad through branch campuses or programs offered abroad;
- progress is also variable. Some institutions, and certainly the public research universities, are well beyond the rhetoric stage, especially in the internationalization of research;
- internationalization of teaching and learning is also highly variable, more easily accomplished in teaching-oriented institutions».

However, strong interest in internationalization and commitment to advance its many dimensions are clear trends at public research universities.

Therefore, we see that internationalization is an integral part of the world system of higher education. Despite the obvious progress in this area there are still many problems awaiting solution. Therefore, the analysis of the experience of other countries, together with the analysis of internal trends and development policy on internationalization, are invaluable for selecting an effective strategy for internationalization of higher education in Ukraine.

References

1. Institute of international education [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.iie.org/Who-We-Are/History>
2. Robert C. Andringa. The Internationalization of Higher Education: Can the American Experience Advance Peace and Learning in the World?, 2001 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ccu.org/professional_development/resource_library/2004/paper_the_internationalization_of_higher_education_can_the_american_experience_advance_peace_and_learning_in_the_world

Но, несмотря на очевидный прогресс в этой области, есть еще много проблем, ожидающих решения. Поэтому опыт других стран, а также анализ внутренних тенденций и политики в сфере развития интернационализации имеет неопределимое значение для выбора эффективной стратегии интернационализации высшего образования в Украине.

Список литературы

1. Institute of international education [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.iie.org/Who-We-Are/History>
2. Robert C. Andringa. The Internationalization of Higher Education: Can the American Experience Advance Peace and Learning in the World?, 2001 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cccu.org/professional_development/resource_library/2004/paper_the_internationalization_of_higher_education_can_the_american_experience_advance_peace_and_learning_in_the_world
3. The History of NAFSA: Association of International Educators [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nafsa.org/about.sec/history/>
4. M. Green, A. Ferguson. Internationalisation of U.S. Higher Education In a Time of Declining Resources. – 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.aei.gov.au/International-network/northamerica/PolicyUpdates-USA/Documents/Internationalisation%20of%20US%20Higher%20Education%20in%20a%20Time%20of%20Declining%20Resources.pdf>

3. The History of NAFSA: Association of International Educators [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nafsa.org/about.sec/history/>

4. M. Green, A. Ferguson. Internationalisation of U.S. Higher Education In a Time of Declining Resources. – 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.aei.gov.au/International-network/northamerica/PolicyUpdates-USA/Documents/Internationalisation%20of%20US%20Higher%20Education%20in%20a%20Time%20of%20Declining%20Resources.pdf>

*Перевод автора,
корректурa В. В. Ильченко*

І. В. Лутовінова,

завідувач сектору міжнародних зв'язків

С. О. Дубова

методист ФСЕУ

Харківський регіональний інститут

державного управління Національної

академії державного управління при

Президентіві України

ДВА ПРИКЛАДИ СПІВПРАЦІ: ДОСВІД ТА ВИСНОВКИ

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (ХарПІ НАДУ) є спеціалізованим навчальним закладом IV рівня акредитації в державній системі підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для установ державної влади та органів місцевого самоврядування країни.

Згідно зі своєю місією, ХарПІ НАДУ готує майбутніх магістрів державного управління за чотирма формами навчання. Також щорічно на факультеті підвищення кваліфікації інституту проходять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації близько чотирьох тисяч державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування Харківської, Полтавської, Сумської та Луганської областей. Окрім цього, ХарПІ НАДУ має у своїй структурі факультет соціально-економічного управління (ФСЕУ), який приймає випускників шкіл для навчання за спеціальностями «Менеджмент організацій» і «Управління персоналом та економіка праці».

Із перших років свого існування ХарПІ НАДУ приділяв особливу увагу міжнародним зв'язкам з іноземними партнерськими організаціями, які займаються аналогічною діяльністю у сфері державного управління, для чого в інституті було створено спеціальний підрозділ – відділ міжнародних зв'язків. Міжнародна діяльність інституту значною мірою спрямована на вивчення міжнародного досвіду в галузі державного управління, що сприяє всебічному розвитку закладу, вдоскона-

Iryna Lutovinova

*Head of the international relations
department*

Svitlana Dubova

*Specialist in educational methods of the
department of social and economic
administration*

*Kharkiv regional institute of state
administration of the National Academy of
state administration under President of
Ukraine*

TWO EXAMPLES OF COOPERATION: EXPERIENCE AND CONCLUSION

Kharkiv regional institute of state administration of the National Academy of state administration under President of Ukraine is a specialized educational establishment of the fourth accreditation level within the state system of training and improving qualifications of personnel of state power organizations and the country local self-government bodies.

The institute trains future masters of state administration through four forms of learning.

Besides, each year about 4 000 state officials and self-government bodies functionaries of Kharkiv, Poltava, Sumy, Lugansk regions take further training at the refresher courses of the institute.

The institute has a faculty of social and economic administration that enrolls school-leavers to be trained in specialities «Organizational management» and «Personnel administration and labour economics».

Since its first years the institute has paid special attention to establishing international ties with foreign partner organizations of a similar area of functioning. Thus, an international relations department was organized at the institute.

The institute international activities whose main objective is learning international experience in the field of state administration,

ленню навчальних програм, навчально-методичного забезпечення, збагаченню слухачів, студентів, аспірантів та викладачів кращими напрацюваннями зарубіжних колег.

Сьогодні наш заклад пишається багаторічними плідними стосунками з профільованими навчальними закладами, державними установами, неурядовими організаціями та професійними мережами з більш ніж двадцяти країн світу. На теперішній час інститутом підписано понад 60 угод про співробітництво та інших протокольних документів, що забезпечують ефективну співпрацю вишу із зарубіжними партнерами.

Одним із цікавих прикладів міжнародної діяльності ХарPI НАДУ є його зв'язки з колегами та партнерами зі Сполучених Штатів Америки.

В інституті існує практика запрошення волонтерів Корпусу Миру для викладання англійської мови слухачам факультету магістерської підготовки та студентам ФСЕУ. У 2007 році розпочалися наші стосунки з волонтером паном Едвардом Ріелом. Енергійна людина, цікава особистість, джерело натхнення та ідей, він справляв яскраве враження на студентів та працівників інституту. Характерними рисами його лекцій, семінарів, практичних занять і тренінгів були емоційна забарвленість, педагогічна майстерність та тематична спрямованість відповідно до професійних інтересів студентів: це були заняття з лідерства, адміністративного устрою США, з практики державного управління, політичного життя, актуальних молодіжних питань.

Важливим аспектом стала підготовка студентів до працевлаштування – відпрацьовування навичок написання резюме, мотиваційних листів, підготовка до співбесіди з роботодавцем – адже волонтер допоміг декільком студентам знайти гарні робочі місця за програмою «Work&Travel» і опікувався своїми українськими друзями під час їх перебування в Америці. Від слів про дружбу слід переходити до справ – керуючись цим принципом і щирим бажанням допомогти молоді пізнати світ широких можливостей, пан Ріел навіть знайшов кошти для сплати за навчання на мовних курсах Манхетенвільського університету нашої старшокурсниці.

facilitates the institute development, improvement of its curricula, educational and methodological materials, the students and teachers familiarization with the best achievements of foreign counterparts.

Today our institute boasts of longstanding fruitful ties with educational establishments, state and social organizations and professional networks of more than 20 countries of the world. More than 60 agreements and other protocol documents securing effective cooperation between this institute and our foreign partners have been signed.

One of interesting examples of the institute international activities is cooperation with our American colleagues. It has become a habitual practice to invite Peace Corps volunteers to teach English at our institute. In 2007 we started our cooperation with Mr. Edward Real. An energetic man, an interesting personality, full of enthusiasm and innovative ideas, he was very popular both with the learners and the staff. His lectures and practical classes were always emotional, pedagogically masterly, and properly oriented to the professional interests of the learners. They dealt with various subjects: the notion of leadership, the administrative system of US, political life, problems of young people in US, etc. An essential aspect of Mr. Reals activity was giving students information as to the procedure of applying for a job: writing a resume, getting ready for an interview with employers, etc. He helped a few students to find jobs on the «Work and Travel» program. For one of our senior students he even found means to pay the tuition fee for the English language course at Manhattanville University.

Mr. Real actively participated in student extracurricular activities (English club at the institute, meetings at the student hostel). He gladly helped students to improve their English, of course, without any charge for his classes. For some years now he still keeps sending manuals to his Ukrainian students. Mr. Real was also a great help to the institute teachers, giving advice as to the practical English usage and holding methodological seminars.

The institute is grateful to Mr Real for participating in preparing

Не припиняв спілкування з молоддю пан Едвард і у свій вільний час: американські клуби проводилися ним після пар як в інституті, так і у приміщенні студентського гуртожитку. Будь-який студент міг попросити «підтягти» його з англійської – всі знали, що наш волонтер ніколи не відмовить, ще й грошей не візьме! Навіть сьогодні, декілька років потому, він продовжує надсилати навчальні посібники своїм українським вихованцям!

Утім, не лише студенти, а й викладачі інститутської кафедри іноземних мов завжди могли розраховувати на його допомогу – у редагуванні статей, порад щодо використання лексики, коригуванні текстів комунікативних заходів, проведенні кафедральних методичних семінарів.

Інститут надовго запам'ятав участь пана Едварда у підготовці концертів іноземними мовами та студентських конференцій, спільні відвідання зі студентами культурних заходів, організацію зустрічі студентів-активістів із представниками американської адміністрації в рамках Міжнародного жіночого семінару «Життєдайні голоси» (*Vital Voices*), що проходив восени 2007 року у Києві.

Задля розширення кола спілкування представників двох народів пан Ріел постійно шукав контактів з американськими та британськими фірмами, професурою університетів США. Однією з найбільш вдалих його ідей була організація та проведення відеоконференцій із представниками компаній *Unilever* та *Nelson* (Велика Британія) для студентів та слухачів інституту, а також налагодження контактів науковців ХарPI НАДУ з викладацьким складом університетів зі штатів Пенсільванія та Монтана. Після кількох вдалих зустрічей професорсько-викладацьких аудиторій двох навчальних закладів в режимі он-лайн наукове управління ХарPI НАДУ отримало змогу запросити групу американських вчених на чолі з деканом факультету політичних наук Університету штату Монтана д-ром Еріком Остіном відвідати Харків і взяти участь у щорічному інститутському науково-комунікативному заході – Міжнародному науково-практичному конгресі «Державне управління і місцеве самоврядування». Обмін думками, майстер-класи та виступи американських колег перед

student conferences, concerts held in foreign languages, organizing a meeting of student activists with representatives of American administration within the framework of the International Womens Seminar «Vital Voices» in the autumn of 2007 in Kyiv.

To extend the area of the two peoples cooperation Mr. Real was in constant search for contacts with American and British firms and companies and US university professors.

Of great success proved to be his idea of organizing a video-conference of the institute students with representatives of Unilever and Nelson companies (Great Britain), as well as maintaining ties between our scholars and the staff of Pennsylvania and Montana universities.

After a few on-line meetings of teachers of the two higher schools our institute could invite a group of American scholars headed by Mr. Eric Austin, Dean of the political sciences faculty of Montana university, to visit Kharkiv and take part in the scientific and practical congress «State Administration and Local Self-government», annually held at our institute.

Sharing ideas, masterclasses, our American colleagues addressing four hundred participants in the Congress, discussions at Kharkiv reseach institutions, a T.V. program on the problems of land tenure – all this we owe to a great extent to the Peace Corps volunteer Edward Real.

The projects and ideas of Mr Real are not reduced to the taken measures. During several summers after finishing his volunteer period in Ukraine our American friend arranged with the institute authorities for scores of young Ukrainian enthusiasts to be accommodated in the Kharkiv Regional Institute of Public Administration hostel to run summer camps where our youth was trained in leadership art and social projects designing. Mr Real organized and participated in running similar camps held in 2007-2009 in Kyiv, Ternopil and Mykolaiv. These camps appeared to be a splendid continuation of the series of day-off seminars on leadership which Mr Real had held for Kharkiv studentship (at his own expense) during his volunteer activities.

чотирма сотнями учасників Конгресу, бесіда з питань землекористування на одному з харківських каналів телебачення і в наукових установах міста – усе це стало можливим значною мірою завдяки нашому волонтеру Корпусу Миру Едварду Ріелу.

Але навіть зазначені заходи не вичерпують всіх проектів та задумок pana Ріела. Протягом декількох років, вже після закінчення свого волонтерства в Україні, влітку, коли ми переважно мріємо про відпустку та відпочинок, наш американський друг домовлявся з адміністрацією інституту про розміщення десятків молодих українських ентузіастів в готелі-гуртожитку ХарPI НАДУ для проведення літніх шкіл-таборів, в яких наша молодь навчалася мистецтву лідерства і створення соціальних проектів. Аналогічні табори проводилися в 2007–2009 роках в Києві, Тернополі та Ніколаєві, де пан Едвард також був їх учасником і організатором. Ці табори виявилися чудовим продовженням серії семінарів вихідного дня з тематики лідерства, які пан Едвард проводив для студентства Харкова (між іншим, за власний кошт) в період своєї волонтерської діяльності.

Проте справжнім проявом доброї волі та людяності стало ставлення американського громадянина до знедолених маленьких мешканців нашого міста – разом із групою студентів інституту пан Ріел заснував благодійний фонд допомоги дітям одного з харківських обласних притулків для неповнолітніх і проводив загальноміські акції на їх користь.

Запорукою успіху місії волонтера Корпусу Миру Едварда Ріела, на наш погляд, було його безкорисливе прагнення допомогти молоді у самореалізації, у становленні їх активної громадянської позиції. Він часто висловлював думку про те, що молодим українцям не бракує ані здібностей, ані працьовитості; проте їх проблему інколи становить відсутність людини, що могла б порадити, підбадьорити, практично посприяти здійсненню мрій, так би мовити, відкрити двері у невідомий світ міжкультурного спілкування. Цю шляхетну справу він постійно намагався виконувати в Україні. Велике йому за це шанування й подяка.

Якщо замислитися над тим, у чому насправді полягає цінність спілкування із представниками іншої країни, на думку

But the real demonstration of goodwill and humanity was the American citizens attitude to small destitute of our city. Mr. Real together with a group of the institute students founded a charity foundation to help the children of one of the Kharkiv regional orphanages for under-age children and organized city-wide events in their support.

The success guarantee of Mr Real, the volunteer of the Peace Corps mission, is his unbiased wish to aid the youth in their self-actualization and active civic stand formation as we see it. He often expressed an opinion that young Ukrainians lack neither talent nor diligence; but their problem sometimes consists in the lack of someone who would advise, cheer, help their dreams come true, so to say open the door into the unknown world of intercultural communication. While staying in Ukraine he always tried to promote his noble activities which reflect credit on him.

When you come to think of the reason for communication with the representatives of other countries being valuable its often more than gaining language skills or useful information. The main point of international contacts is mutual understanding, ability to trust and adopt each others best experience in spite of the difference in mentality and opinions. That is why academic exchange brings success to foreign experts and visiting lecturers who are ready for a dialogue, are open, eager to communicate and share their professional and life experience. However, its not the common approach.

Our cooperation within the framework of the Fulbright program in Ukraine is another example of the cooperation with American colleagues. At the beginning of 2010 the Kharkiv Regional Institute of Public Administration played host to an visiting lecturer from the California State University (Long Beach), professor of the Public Policy and Administration School, Dr Linda Marie Sandstrum, who came for a semester to lecturer on «The Effective Public Programs Creating, Evaluation and Financing».

The visit of Dr Sandstrum had been preceded by prolonged and thorough join on-line work: curricula and methodological materials

спадають не опанування за їх допомоги мовних навичок або отримання від них корисної інформації. Адже сутність міжнародних контактів становлять взаємопорозуміння, уміння довіряти і переймати один в одного найкраще, незважаючи на різницю у менталітеті та протилежність поглядів. Саме тому успіх в академічних обмінах супроводжує тих іноземних експертів, запрошених лекторів, яким властиві готовність до діалогу, відкритість, прагнення спілкуватися і ділитися професійним та життєвим досвідом. Однак такий підхід властивий, на жаль, не всім.

Ще одним зразком співпраці з американськими колегами можуть служити наші контакти з Програмою імені Фулбрайта в Україні. На початку 2010 року ХарРІ НАДУ прийняв запрошеного викладача з Університету штату Каліфорнія (Лонг-Бич) професора факультету публічної політики та адміністрування д-ра Лінду-Марі Сандстром, яка прибула для викладання протягом семестру курсу «Створення, оцінювання та фінансування ефективних публічних програм».

Візиту д-ра Сандстром передувала довга й ретельна спільна робота он-лайн: обмін навчальними планами та методичними матеріалами, листування з майбутніми слухачами, ознайомлення зі зразками робочих завдань тощо.

Інститут зробив все можливе, щоб викладачка і її чоловік мали комфортні умови для роботи, проживання та відпочинку, забезпечивши послуги персонального кухаря, прибиральниць, водія та приватного лікаря на вимогу, щоденний моніторинг з усіх питань з боку міжнародного відділу, налагодження навчального процесу експерта відповідальною кафедрою державного управління і менеджменту, увагу з боку керівництва і працівників інституту.

Однак цього виявилось не досить, щоб врятувати проект. Не допомогли навіть глибокі знання дисципліни і досвід практичної роботи д-ра Сандстром у сфері створення публічної політики: контакт викладачки зі студентами в аудиторії не склався, а група аспірантів взагалі змушена була відмовитися від її курсу. Власне, спілкування з оточенням припинилося, щойно лунав дзвоник. За півроку перебування у Харкові подружжя не

exchange, corresponding with future students, acquaintance with work task samples etc. The institute did its best for the lecturer and her husband to have convenient conditions for work, accommodation and rest, having provided them with the services of a professional cook, maids, a driver and a private doctor at request, everyday monitoring concerning any question from the International and Public Relations Department, coordination of the experts academic activity by the corresponding Public Administration and Management department, attention from the institute authorities and faculty.

But this was not enough to save the project. Even Dr. Sandstrums intimate knowledge of the subject and her practical experience in the sphere of public policy development did not help: the contact between the lecturer and the students did not emerge, and the post-graduates group had to give her course up at all. Actually the communication process stopped as soon as the bell rang. During half a year of being on a visit to Kharkiv the couple didnt try to come into contact either with their colleagues or even with their hostel neighbours. The lack of interest in the institute life, the indifference for students study process needs created a vacuum zone around the American professor. As a result weve got misunderstanding, common skeptical attitude towards the programs the above mentioned foundation proposes.

The contrasting examples given above, no doubt, are not enough to embrace all the variety of the Kharkiv Regional Institute of Public Administration contacts with the American partners.

We should mention the repeated visits of our workers to the USA under the Open World program; the joyful trips of our first-year students of the Social and Economic Management faculty to the senior students from Ohio, the USA, and the acquaintance of American teenagers with the Slobozhanshchyna history and customs during their visits to Ukraine. The friendly relationships of the Regional Institute with the twin city of Cincinnati could have become a separate topic for conversation.

Special attention is to be paid to the Regional Institutes teachers

здійснило жодної спроби встановити контакти ані з колегами, ані навіть із сусідами по гуртожитку. Відсутність зацікавленості у житті вишу, байдужість до навчальних потреб слухачів створили вакуум навкруги американської професорки. Як наслідок – непорозуміння, взаємні претензії і загальне скептичне ставлення до програм, що пропонує знаний Фонд.

Наведених вище контрастних прикладів, безумовно, недостатньо, щоб охопити все розмаїття зв'язків ХарPI НАДУ з американськими партнерами.

Слід було б згадати про багаторазове відвідання Сполучених Штатів нашими працівниками за програмою «Відкритий світ»; про сповнені життєрадісністю поїздки першокурсників факультету соціально-економічного управління до старшокласників зі штату Огайо і знайомство американських підлітків з історією та сьогоденням Слобожанщини під час візитів до України. Дружні стосунки регіонального інституту з містом-побратимом Цинциннаті, взагалі, могли б стати окремою темою для розмови.

На особливу увагу заслуговують стажування викладачів ХарPI НАДУ у Вашингтоні в рамках програми навчання у Європейському центрі з вивчення проблем безпеки ім. Дж. Маршалла і конференції за участю військових аташе країн НАТО, що проводяться в нашому Інституті за підтримки Посольства США. Треба також сказати, що хоча ми ще не мали честі приймати пана Посла в нашому закладі особисто, відео-конференції, що транслюються з Національної академії державного управління до регіональних інститутів, надають змогу нашій аудиторії слухати його доповіді і ставити свої запитання.

Наостанок залишається висловити сподівання про те, що, фінансування програм наукових та навчальних обмінів міжнародними фондами не припиниться, і Харківський регіональний інститут державного управління матиме змогу відправляти до США все більше своїх гідних представників. Адже сучасний світ без спільних зусиль і взаємозбагачення національних культур є неможливим.

trainings in Washington within the training program in the Marshall Center Scholar Program and the conference with the participation of the NATO military attachés that are held in our institute supported by the USA embassy. We should also mention that though we haven't played host to Mr. Ambassador in person in our Institute, the videoconferences our National Academy transmits to the regional institutes may give the opportunity for our audience to listen to his reports and ask their questions.

Finally we would like to express our hope for the financing of scientific and academic exchange programs by the international foundations not to stop, and the Kharkiv Regional Institute of Public Administration will be able to send more and more of its worthy representatives to the USA. The modern world with no common efforts and mutual enrichment of national cultures is impossible.

Переклад Т. М. Тимошенкової, В. В. Лыченко

М. І. Степанова

*начальник відділу зовнішніх зв'язків
Народна українська академія*

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УЧАСТІ СТУДЕНТІВ ХГУ «НУА» У ПРОГРАМІ WORK AND TRAVEL USA

Протягом останніх десятиліть відбувається активне обговорення питання мобільності студентів та викладачів. Сьогодні мобільність учасників навчального процесу – його невід'ємна частина та обов'язкова передумова високої якості навчання. Підвищення мобільності – важливе завдання розвитку освіти не лише в Україні, але й в усьому світі; складова частина Болонського процесу.

Однак, слід зауважити, що, зазвичай, акцент робиться на академічній мобільності, тобто «пересуванні кого-небудь, хто має відношення до освіти, на певний період (зазвичай на термін до 1 року) в інший освітній заклад (у своїй країні або за кордоном) для навчання, викладання та проведення досліджень, після чого той, хто навчається, викладач або дослідник, повертається до свого основного навчального закладу» (Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи 1996 р.).

Але крім академічної можливі й інші різновиди мобільності. Серед найбільш популярних та поширених серед студентів – так звані закордонні літні практики. Під час таких поїздок учасники не вивчають науки, не проводять дослідження, але проходять своєрідну «школу життя», набувають нового досвіду.

Однією з таких програм, за якою можуть побувати за кордоном майже всі охочі, хто відповідає нескладним вимогам, є програма Work & Travel USA.

Студенти Народної української академії беруть участь у цій програмі з 2005 року. Кожен рік 30–40 осіб перебувають у Сполучених Штатах Америки в рамках Work & Travel USA.

Добре це чи погано? Залежить від того, з якого боку розглядати питання.

З точки зору навичок і знань, які отримують студенти, це,

M. I. Stepanova

*Head of the International and Public
Relations Department
KhUH "PUA"*

**ORGANIZATION OF STUDENTS PARTICIPATION IN
THE PROGRAM WORK AND TRAVEL USA: KHUH
«PUA» EXPERIENCE**

Numerous issues of student and faculty mobility have been actively discussed in the recent decades. Nowadays mobility of the educational process participants has become an integral part and prerequisite of high quality tertiary education. An increase in mobility rate is a challenge to tertiary education not only in Ukraine but worldwide and an essential component of the Bologna process.

However, it should be noted that as a rule accent is made on academic mobility, ie «trip of someone related to education for a certain period of time (usually up to 1 year) to another educational institution (at home or abroad) in order to learn, teach or conduct research. On completing ones academic tasks the student, lecturer or researcher returns to his educational institution» (Recommendations of the Committee of Ministers of the European Council, 1996).

However, besides academic mobility there exist other types of mobility. The so-called summer in-job training abroad is a type of mobility most popular and widespread among Ukrainian students and PUA students in particular. Such mobility doesnt involve any academic training or research but provides participants with new experience being a kind of «school of life».

Among the programs enabling anyone meeting a set of simple requirements to go abroad is Work & Travel USA.

PUA students have been actively participating in this program since 2005 with 30–40 people annually going to the United States within its framework.

The question about the program being beneficial or not is a controversial one, and the answer in each particular case depends on a certain point of view.

безумовно, добре. Під час перебування у США вони вчаться відповідати за самих себе, самостійно вирішувати конфлікти, набувають навичок співпраці у багатонаціональному колективі, долають мовний бар'єр, практикують розмовну англійську, знайомляться з іншою культурою та менталітетом, стають більш далекоглядними та організованими. Крім того, ще й заробляють певні гроші.

З точки зору навчання не все так райдужно. Участь у програмі передбачає від'їзд за кордон вже у травні, а повернення – протягом вересня. Тобто студенти пропускають заняття. Вони вимушені наздоганяти своїх однокурсників. Таким студентам в осінньому семестрі потрібно більше часу на входження у навчальний процес, на адаптацію, що пов'язана зі зміною країни. На додаток більше навантаження лягає на викладачів: достроковий прийом літньої сесії, робота зі студентами за пропущеними темами.

Як Народна українська академія вирішує ці питання? Перш за все дозвіл на участь у програмі Work & Travel USA отримують лише ті студенти, які добре навчаються, не мають заперечень від деканату, тобто здатні достроково скласти літню сесію та наздогнати пропущений матеріал восени. Додатково кожен з них проходить медичний огляд для впевненості, що стан їх здоров'я дозволяє знаходитися та працювати за кордоном. Обов'язково свій дозвіл дають і вчителі англійської мови, які інформують, чи володіє студент мовою на достатньому для участі у програмі рівні. По-друге, академія обмежує строки перебування у США за цією програмою 1 червня і 1 вересня, таким чином намагаючись звести до мінімуму втрати у навчанні. По-третє, дострокове складання сесії відбувається організовано за окремим розкладом. Усе це дозволяє значно впорядкувати участь студентів у програмі і звести негативні аспекти до мінімуму.

У цілому, сьогодні позитивні наслідки участі студентів у програмі переважають негативні. Доки такий баланс зберігатиметься, доти не буде значних перешкод організації подібної форми мобільності. Утім через ті чи інші причини не всі студенти

With regard to the skills and knowledge gained by the participants, the program is certainly rewarding. Responsibility for their own decisions, non-native language competence, intercultural encounter, patterns of work and interaction in culturally diverse groups, a lucid and self-disciplined stand are but a few skills and attitudes gained by students during their stay in the US. The opportunity to earn money is an added advantage of the program.

Regarding the academic process, the program certainly poses a number of difficulties for students and academic staff alike. To begin with, the program participants are excluded from the academic process for a period from May to September, thus having either to catch up with their groupmates on return or go ahead of the academic program before leaving. In the fall semester such students require more time re-enter the academic process and familiar routine. In addition, holding pre-term summer exams and extra classes in the fall semester places an additional load on the academic staff.

The faculty of Peoples Ukrainian Academy has worked out a scheme enabling to overcome the above problems. First of all, participation in the program Work & Travel USA is allowed only to academically successful students able to take early summer exams and catch up with the curriculum in the fall semester. The permit is given by the corresponding Deans office and academic staff who assess the students language skills as sufficient for participation. In addition, candidates have a medical examination verifying that their state of health allows a period of stay and work abroad. Secondly, the Academy limits the duration of stay in the U.S. under this program to a period from June 1 to September 1, thus trying to minimize academic losses. Thirdly, early exams are organized under a separate schedule. The above enables PUA to organize students participation in the program while minimizing its negative aspects.

In general, the now positive aspects of the participation in the program outnumber the negative ones and as long as the status quo is maintained there wont be any significant impediments to such form of mobility. However, there are students who due to certain reasons are unable to participate in the program Work & Travel USA. Therefore, in order to increase the number of young people

мають змогу взяти участь саме в програмі Work & Travel USA. Тому для розширення кола молоді з досвідом перебування за кордоном з метою практики необхідно шукати і організувати й інші напрями та програми, в яких зможуть взяти участь студенти з різним рівнем самостійності, доходу та знання англійської мови.

Стивен Холл

*доктор философии, профессор учета
Texas A&M University-Corpus Christi*

Андрей Чухрай

*кандидат технических наук, доцент
Национальный аэрокосмический
университет им. Н. Е. Жуковского
«Харьковский авиационный институт»*

Станислав Педан

ассистент

Евгений Вагин

ассистент

ОПЫТ И РЕЗУЛЬТАТЫ НАУЧНЫХ КОНТАКТОВ В СФЕРЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ КОМПЬЮТЕРНЫХ ОБУЧАЮЩИХ ПРОГРАММ

Введение. Одной из целей создания интеллектуальных компьютерных обучающих программ (ИКОП) является эффективная передача знаний и умений обучаемым за счет адаптации к каждому из них, а также реализации таких важных педагогических принципов, как активность, сознательность и самодиагностика [1]. Препятствием на этом пути являются противоречивые и неполные свидетельства о ходе процесса обучения, получаемые ИКОП. Решение данной проблемы можно найти в создании возможности обучающей системы моделировать процесс обучения для получения полной и корректной информации о нем и выработки правильных педагогических действий.

with the experience of in-job training abroad it is necessary to develop other programs for students with various levels of independence, income and language proficiency.

Переклад автора

Steven Hall

*PhD, Professor of Accounting Illinois,
Named Fellow of the American Society of
Business and Behavioral Sciences.
Texas A&M University-Corpus Christi.*

Andriy Chukhrai

*PhD in Sciences, Associate Professor
N. Ye. Zhukovsky National Aerospace
University «Kharkiv Aviation Institute»,*

Stanislav Pedan

Assistant

Ievgen Vagin

Assistant

**INTELLIGENT COMPUTER TUTORING PROGRAMS:
EXPERIENCE AND RESULTS OF SCIENTIFIC
COOPERATION**

Introduction.

One of the purposes of intelligent computer tutoring programs (ICTP) creation is effective knowledge and skills transferring to the trainees due to adaptation to each of them, and also implementation of such important pedagogical principles, as activity, deliberateness and self-diagnostics [1]. But the obstacle on this way is inconsistent and incomplete information of the tutoring process, received by ICTP. The decision of the given problem can be found in creating a tutoring system able to model the learning process for receiving a full and correct information on it and choosing correct pedagogical actions.

Постановка задачи. В настоящем исследовании решаются две задачи:

1) выбор подхода к формированию последовательности обучающих действий ИКОП;

2) разработка метода формирования последовательности обучающих действий в рамках выбранного подхода.

Выбор подхода к формированию последовательности обучающих действий. Существует множество подходов к формированию программы и принципов подачи учебного материала для каждого из обучаемых [2]. Наиболее простым решением данной задачи является самостоятельный выбор обучаемым следующего задания из их статического списка. Еще одним распространенным решением является формирование последовательности обучения преподавателем и предоставление каждому обучаемому готового набора заданий. Существенным недостатком описанных подходов является отсутствие адаптации компьютерной обучающей программы к уровню знаний и умений каждого отдельного обучаемого. Вследствие этого может стать невозможным выполнение некоторых педагогических принципов, например, сознательности и активности при изучении нового материала, так как для одних обучаемых с высоким уровнем компетенции предоставляемые задания могут показаться слишком легкими и неинтересными, у других же – вызвать отторжение вследствие высокой сложности. Выходом из сложившейся ситуации может стать формирование адаптивной последовательности педагогических действий ИКОП с учетом разного уровня компетенции каждого обучаемого. Этого можно достичь путем реализации идей формирования внутреннего и внешнего циклов работы ИКОП, предложенных американским исследователем Куртом Ван Леном [2].

Внешний цикл ответственен за принятие решения о том, какую следующую задачу предложить обучаемому. ИКОП должна содержать набор заданий, упорядоченных автоматически или вручную педагогом по уровню сложности. Переходы во внешнем цикле могут осуществляться с помощью соответствующей модели принятия решений, которая выбирает следую-

The present research analyses the problem of developing the sequence of pedagogical actions for ICTP.

1. Approach to the formation of tutoring actions sequence.

There are quite a few approaches to the formation of the program and the principles of giving the teaching material to each of the trainees [2]. The simplest decision of the given problem is the trainee's independent choice of the next task from their static list. Another typical decision is the formation of the tutoring sequence by the teacher and providing it to each trainee. But a serious disadvantage of the described approaches is the absence of adaptation of the computer tutoring program to the knowledge and skills of each particular trainee. As a result sticking to some pedagogical principles at studying of a new material such as deliberateness and active participation cannot be realized. For a trainee with a high level of competence the given tasks may seem too easy and uninteresting, for others on the contrary, too difficult. The formation of an adaptive sequence of ICTP pedagogical actions, taking into account different level of each trainee competence, can become the way out. This objective could be reached by the formation of the ICTP inner and outer loops as suggested by the American researcher Kurt Van Lehn in his work [2].

The outer loop is responsible for making the decision as to what next task to set to the trainee. The ICTP is to contain a set of tasks ordered automatically or manually by the teacher according to the difficulty level. Transitions in the outer loop are carried out by corresponding decision-making model which chooses the next problem proceeding from «Vygotsky zone» condition [3], i.e. it should be a bit more difficult than the previous one. The inner loop is responsible for splitting of the task into a sequence of steps and providing a timely feedback with the trainee while performing the given steps. The inner loop performance presupposes adherence to the rationality criterion during the next tutoring iteration choice as the final objective of mastering new competence components (CC) is to be achieved by a minimal number of steps.

щую задачу исходя из условия «зоны Выготского» [3]: она должна быть немного сложнее предыдущей. Внутренний цикл ответственен за разбиение задания на последовательность шагов и обеспечение своевременных обратных связей с обучаемым при выполнении данных шагов. Работа внутреннего цикла подразумевает соблюдение критерия рациональности при выборе следующей итерации обучения, так как конечная цель овладения набором компонентов компетенции (КК) задания должна быть достигнута за минимальное количество шагов.

Вследствие того что работа внутреннего цикла происходит в условиях неопределенности о процессе обучения и нацелена на формирование оптимальной последовательности шагов выполнения заданий, в качестве модели перехода цикла подходящим выбором становится использование вероятностной модели, основанной на байесовских сетях (БС) принятия решений. Данная модель позволяет оценить вероятность успешности выполнения каждого из шагов заданий и выбор наиболее полезного из них с педагогической точки зрения. Принципы работы внутреннего цикла могут быть применены к решению различных технических задач, алгоритм которых может быть формализован и представлен в виде программного кода. В следующем разделе описан метод автоматического формирования модели принятия решений по выбору следующего шага внутреннего цикла ИКОП на основе исходного программного кода алгоритма выполнения задания.

2. Разработка метода формирования последовательности обучающих действий внутреннего цикла. Первым этапом процесса автоматического формирования модели принятия решений по выбору следующего шага внутреннего цикла по программному коду алгоритма решения задачи является его синтаксический анализ. Он нацелен на идентификацию КК, необходимых для выполнения задания. После этого на основе структуры КК задания происходит построение БС принятия решений, формирующей рациональную последовательность шагов выполнения задания за счет выбора наиболее полезной альтернативы после получения очередных свидетельств в ходе процесса обучения.

As the work of the inner loop is done under the conditions of uncertainty as to the tutoring process and is aimed at formation of the sequence of rational steps of tasks performance, for the loop transition model implementation a probabilistic approach method based on decision-making Bayesian networks (BN) [7] suits best. The given model makes it possible to estimate the probabilities of each task step as successful and to choose the most useful of them from the pedagogical point of view. The principles of the inner loop performance may be applied to solving various technical problems whose algorithm can be formalized and presented in the form of a program code. The next part describes the method of automatic formation of a transition model for the ICTP inner loop on the basis of a source program code of a problem solving algorithm.

2. Development of tutoring actions formation method for the ICTP inner loop.

The first stage of the process of the inner loop model automatic formation for decision-making of the next step based on a program code of the problem solving algorithm is its parsing. It is aimed at the identification of the CC, necessary for the task performance. After that on the basis of the task CC structure comes the construction of the decision-making BN, forming a rational sequence of the task steps making by way of choosing the most useful alternative after receiving the next evidence as to the tutoring process progress. Picture 1 presents the scheme of decision-making BN automatic formation stages for the ICTP inner loop.

The initial data for the work of a transition model automatic formation system is the formal description of the problem solving algorithm in the form of verbal information on the sequence of its stages, block diagrams, formulas of mathematical calculations.

The result of the system work is a decision-making BN for the tutoring program inner loop. BN is represented in the SMILE format [4] (a platform-independent library of classes for the implementation of graphic probabilistic models, as well as decision-making models), convenient for solving its analysis problems and probabilistic inference problems.

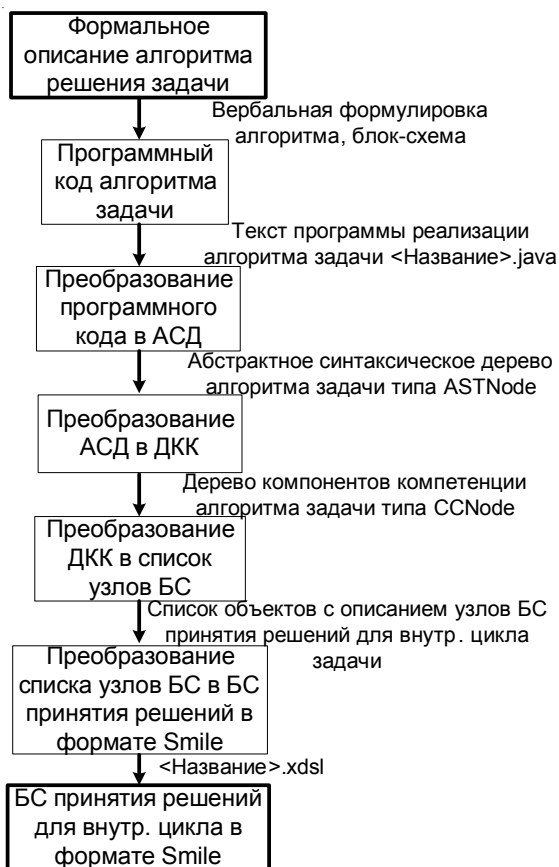
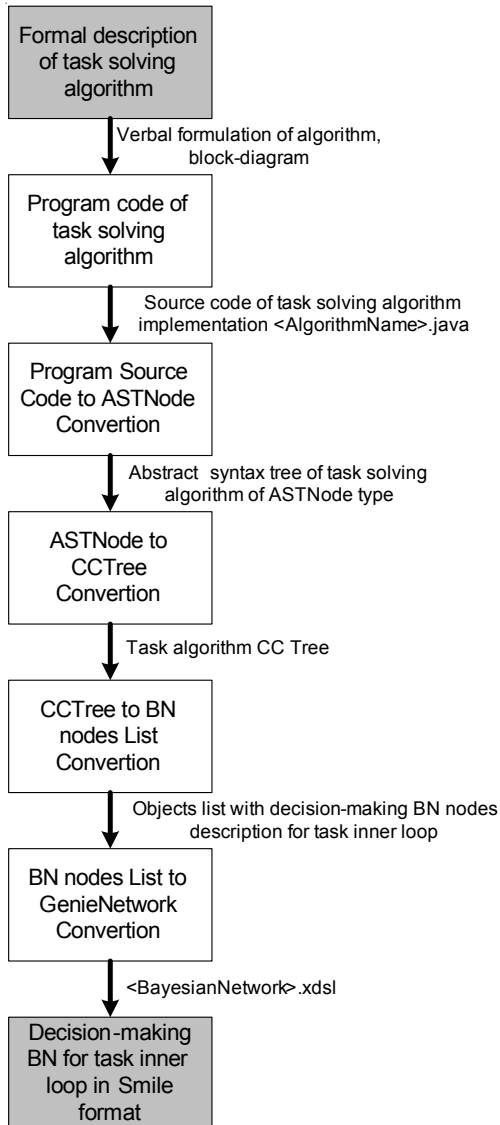

Рис. 1. Схема формирования БС принятия решений для внутреннего цикла ОП

Pic. 1. The scheme of decision-making BN automatic formation stages for the ICTP inner loop

Исходными данными для работы системы автоматического формирования модели принятия решений по выбору следующего задания внутреннего цикла является формальное описание алгоритма решения задачи в виде вербальной информации о последовательности его этапов, блок-схем, формул математических расчетов.

Результатом работы системы является БС принятия решений для внутреннего цикла обучающей программы. БС представляется в формате SMILE [4] (платформенно-независимой библиотеки классов для реализации графических вероятностных моделей, а также моделей принятия решений), удобного для решения задач ее анализа и решения задач вероятностного вывода.

Для получения конечной БС принятия решений необходимо выполнить ряд действий:

- 1) исходный алгоритм задачи представляется в виде программного кода, написанного на одном из языков высокого уровня, например Java. Данная функция выполняется составителем обучающей программы либо имеющимися автоматизированными средствами преобразования графического представления алгоритма решения задачи в соответствующий программный код. Результатом выполнения этапа является файл с кодом программы по решению задачи, готовый к интерпретации и компиляции;

- 2) производится построение абстрактного синтаксического дерева (АСД) программного кода алгоритма выполнения задания. Для этого создается объект класса `ASTParser`, который является элементом API-функций, предоставляемых Eclipse JDT [5] для построения АСД программного кода, манипулирования им, выявления в нем ошибок, компиляции и запуска. АСД – это конечное, ориентированное дерево, в котором внутренние вершины сопоставлены с операторами языка программирования, а листья – с соответствующими операндами. Таким образом, листья являются пустыми операторами и представляют только переменные и константы. После указания источника программного кода объект класса `ASTParser` преобразует его в иерархическую структуру типа `ASTNode`. Любая конструкция языка Java может быть представлена узлом соответствующего

For getting the final decision-making BN it is necessary to perform a number of actions:

1) The initial problem algorithm is represented in the form of a program code written in a high level language, in our case in Java. Java provides wide tools for program code syntax analysis. The given function is carried out by the developer of the tutoring program or by available automated tools of problem solving algorithm graphic representation transformation in a corresponding program code. The result of this stage performance is a file with a Java-code of the initial problem solving.

2) The construction of an abstract syntax tree (AST) of the problem solving program code is made. The object of ASTParser class is created for this purpose. ASTParser is an element of the Eclipse JDT API-functions [5] for the program code AST construction, manipulating it, detecting its errors, compilation and execution. AST is the final, oriented tree in which internal tops are associated with operators of a programming language, and leaves with corresponding operands. Thus, the leaves are empty operators and represent only variables and constants. After reference to the program source code the object of ASTParser class will transform it into a hierarchical structure of the ASTNode type. Any Java language construction can be presented by a node of a corresponding type with various nesting degree concerning the root node of the tree. For example, the function containing the declaration of two variables, can be presented at the top level by the MethodDeclaration type node (ASTNode successor) and two nodes of the Variable-DeclarationStatement type nested in it. As a result the source program java-code will be transformed into a corresponding hierarchical structure of abstract syntax tree nodes.

3) The algorithm AST will be transformed into a problem CC tree (CCT). The given tree is a hierarchical structure consisting of terminal type nodes (operators and names of variables of the source code) and non-terminal, containing the information on the list of the nodes nested in them. CCT can be received from AST by applying

типа с различной степенью вложенности относительно корневого узла дерева. Например, функция, содержащая объявление двух переменных, может быть представлена на верхнем уровне узлом типа `MethodDeclaration` (наследник `ASTNode`) и двумя вложенными в него узлами типа `VariableDeclarationStatement`. В итоге исходный программный java-код преобразуется в соответствующую иерархическую структуру узлов абстрактного синтаксического дерева;

3) АСД алгоритма преобразуется в дерево компонентов компетенции (ДКК) задачи. Данное дерево представляет собой иерархическую структуру, состоящую из узлов терминального типа (операторы и имена переменных исходного кода) и нетерминального, содержащую информацию о списке вложенных в них узлов. ДКК может быть получено из АСД путем применения паттерна `Composite` [6]. При этом для построения ДКК анализируются узлы АСД, связанные лишь с интересующими нас КК, остальные узлы игнорируются;

4) ДКК преобразуется в массив объектов с информацией об узлах БС принятия решений для внутреннего цикла задачи. При этом, если ДКК содержало связи между узлами, идущие от верхнего узла иерархии к вложенным в него узлам, то направление связей узлов БС меняется наоборот. Это связано с особенностями вероятностного вывода БС принятия решений, так как факт владения более крупным составным КК зависит от результатов выполнения его составляющих;

5) по имеющемуся массиву информации об узлах БС строится объект байесовской сети типа `Network`, который является экземпляром класса `API SMILE`. Данный объект может быть сохранен в файле формата графической среды для синтеза и анализа вероятностных моделей `Genie`, а также использован для внутреннего программного анализа и решения задач вероятностного вывода БС.

Выводы. В исследовании произведен выбор подхода к формированию последовательности педагогических действий ИКОП, а также формирование метода автоматического построения модели принятия решений выбора следующего

the Composite pattern [6]. For CCT construction AST nodes connected only with the CC that are of interest for us are analyzed, other nodes are ignored.

4) The CCT will be transformed into objects array with the information on decision-making BN nodes for the inner loop of the problem. If CCT contained relations between the nodes, with hierarchies going from the top nodes to the nodes nested in it the direction of BN relations changes from more nested to the top nodes of the hierarchy. It is connected with peculiarities of decision-making BN probabilistic inference as large CC acquirement depends on the results of its components performance.

5) On the available array of the information on BN nodes the BN object of Network type which is a copy of API SMILE class is constructed. The given object can be saved in a file of a Genie format (graphic environment for synthesis and the analysis of probabilistic models), and used for the internal program analysis and solving BN probabilistic inference problems.

Conclusions

In the given research the choice of approach to the formation of the ICTP pedagogical actions sequence, and development of a method of automatic construction of a decision-making model for the performance of its inner loop was performed. Testing of the created decision-making BN in graphic Genie 2.0 editor at different scenarios of task steps execution has confirmed the adequacy of the received model and its ability to compensate the insufficient trainee competence due to the correct choice of the next task performance step. The compensation is reached due to the independent revealing by the trainee of the error reason and character, and its correction. In this way such important pedagogical principles of education as activity, deliberateness and self-diagnostics, making it possible to increase the efficiency of computer tutoring are realized.

шага работы ее внутреннего цикла. Принцип работы метода основан на построении БС принятия решений во внутреннем цикле некоторой задачи по исходному алгоритму ее решения. Тестирование созданной БС принятия решений в графической среде Genie 2.0 при различных сценариях выполнения шагов задания подтвердило адекватность полученной модели и способность ее за счет правильного выбора следующего шага выполнения задания компенсировать недостаточную компетенцию обучаемого в его решении. Компенсация достигается за счет самостоятельного выявления обучаемым причины и характера ошибки, а также ее исправления. Таким образом, реализуются многие важные педагогические принципы обучения, такие как активность, сознательность и самодиагностика, позволяющие повысить эффективность компьютерного обучения.

Список литературы

1. Коменский Я. Педагогическое наследие / Я. А. Коменский, Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, И. Г. Песталоцци. – М. : Педагогика, 1989. – 416 с.
2. VanLehn K. The Behavior of Tutoring Systems / K. VanLehn // International journal of Artificial intelligence in education. – 2006. – Volume 16, Issue 3. – P. 227–265.
3. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. – М. : Смысл; Эксмо, 2005. – 1136 с, ил. – (Б-ка всемир. психологии).
4. GeNie. Decision Systems Laboratory, University of Pittsburgh [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://genie.sis.pitt.edu/>
5. Электронный ресурс. – Режим доступа: www.eclipse.org/
6. Гамма Э. Приемы объектно-ориентированного проектирования. Паттерны проектирования / Э. Гамма, Р. Хелм, Р. Джонсон, Дж. Влиссидес. — СПб. : Питер, 2001. — 368 с.: ил. (Сер. Б-ка программиста).
7. Russell, Stuart J.; Norvig, Peter. Artificial Intelligence : A Modern Approach (2nd ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 2003, ISBN 0-13-790395-2.

References

1. Коменский Я. Педагогическое наследие / Я. А. Коменский, Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, И. Г. Песталоцци. – М. : Педагогика, 1989. – 416 с.
2. VanLehn K. The Behavior of Tutoring Systems / K. VanLehn // International journal of Artificial intelligence in education. – 2006. – Volume 16, Issue 3. – P. 227–265.
3. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. – М. : Смысл; Эксмо, 2005. – 1136 с, ил. – (Б-ка всемир. психологии).
4. GeNIe. Decision Systems Laboratory, University of Pittsburgh [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://genie.sis.pitt.edu/>
5. Электронный ресурс. –Режим доступа: www.eclipse.org/
6. Гамма Э. Приемы объектно-ориентированного проектирования. Паттерны проектирования / Э. Гамма, Р. Хелм, Р. Джонсон, Дж. Влссидес. — СПб. : Питер, 2001. — 368 с.: ил. (Сер. Б-ка программиста).
7. Russell, Stuart J.; Norvig, Peter. Artificial Intelligence : A Modern Approach (2nd ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 2003, ISBN 0-13-790395-2

Перевод авторов, корректура Т. М. Тимошенковой

ЗМІСТ

<i>Моцик О. Ф.</i> Вітальне слово	24
<i>Савін Є. Є.</i> Вітальне слово	32
<i>Астахова К. В.</i> Вітальне слово. Міжнародні відносини університетської освіти: українсько-американські вектори співпраці	34
<i>Астахова В. І.</i> Професійне спілкування як фактор розвитку освіти	42
<i>Афанасьєв А. В.</i> Досвід наукового співробітництва між дослідними інститутами України та США в галузі ядерної фізики	46
<i>Войно-Данчишина О. Л.</i> Досвід співробітництва з американськими партнерами в рамках проекту «Школа підприємництва для школярів»	50
<i>Гірка І. О.</i> Досвід співпраці ФТФ ХНУ з університетами та науковими фундаціями США	54
<i>Данько Н. І.</i> Нові інтернет-технології як механізм розвитку міжнародної співпраці у вищій освіті	66
<i>Дікова-Фаворська О. М.</i> Інститут медіаторства інклюзивної освіти: досвід США та перспективи для України	70
<i>Ильченко В. В.</i> Перспективи розвитку україно- американських контактів в сфері вищого образования на преподавательском уровне	82
<i>Кравець В. А., Доун Модіанос, Землянський П. Н., Решетняк Е. В.</i> Межуниверситетское сотрудничество в проектах обучения, основанных на web-технологиях ..	88
<i>Куннатур Ананд С., Пентіна І.</i> Співпраця Толедо і Харкова за програмою МВА	899
<i>Лазаренко О. В.</i> Інтернаціоналізація вищого образования: опыт США применительно к системе высшего образования в Украине	104
<i>Лутовінова І. В., Дубова С. О.</i> Два приклади співпраці: досвід та висновки	118

CONTENTS

<i>Motsyk O. F.</i> Greetings	25
<i>Savin Ye.</i> Greeting	33
<i>Astakhova K. V.</i> Greeting. University Education International Ties: Vectors of Co-operation between Ukraine and USA ..	35
<i>Astakhova V. I.</i> Professional communication as Factor of Development of Education	43
<i>Afanasev A. V.</i> Scientific Collaboration Experience in Nuclear Physics Studies between Research Institutions of Ukraine and USA	47
<i>Voyno-Danchishina O. L.</i> The Experience of Cooperation with American Partners within the framework of the project «School of Business for Senior Pupils»	51
<i>Girka I. O.</i> Experience of cooperation between School of Physics and Technology, V.N. Karazin Kharkiv National University and Universities/science and research foundations of USA	55
<i>Danko N. I.</i> New Internet Technologies as the Mechanism for Advancing Overseas Collaboration in Higher Education	67
<i>Dikova-Favorska O. M.</i> Inclusive Education as a mediation institution: the US experience and prospects for Ukraine ...	71
<i>Ilchenko V. V.</i> Perspectives of Promoting Ukraine-us Academic Contacts at the Teachers Level	83
<i>Kravets V., Modianos D., Zemlyansky P., Reshetnyak Y.</i> International Cooperation in Web-based Educational Projects	89
<i>Kunnathur A. S., Pentina I.</i> Toledo-Kharkov MBA Collaboration	99
<i>Lazarenko O. V.</i> Internationalization of higher education: the US experience as applied to the system of higher education in Ukraine	105
<i>Lutovinova I., Dubova S.</i> Two Examples of Cooperation: Experience and Conclusion	119

<i>Степанова М. І.</i> Досвід організації участі студентів ХГУ «НУА» у програмі Work and Travel USA	130
<i>Холл С., Чухрай А., Педан С., Вагин Е.</i> Опыт и результаты научных контактов в сфере интеллектуальных компьютерных обучающих программ	134

<i>Stepanova M. I.</i> Organization of students participation in the program Work and Travel USA: KhUH «PUA» experience	131
<i>Hall S., Chukhray A., Pedan S., Vagin I.</i> Intelligent Computer Tutoring Programs: Experience and Results of Scientific Cooperation	135

Наукове видання

**УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ КОНТАКТИ
У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Програма та матеріали
Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

23 листопада 2011 р.

Відповідальна за випуск *К. Г. Михайльова*
Редактор *Л. А. Кармаза*
Комп'ютерна верстка *І. С. Кордюк*

Підписано до друку 22.11.2011. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Ум. друк. арк. 8,83. Обл.-вид. арк. 8,61.
Тираж 300 пр. Зам. № 260/11.

Видавництво
Народної української академії
Свідоцтво № 1153 від 16.12.2002.

Надруковано у видавництві
Народної української академії

Україна, 61000, Харків, МСП, вул. Лермонтовська, 27